Poštnina plačana v gotovini Leto LVI. V Ljubljani, v nedeljo, dne 4 novembra 1928 Št. 253. Sl. 3 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Diktat Vlaške ulice

Mišljenje povprečnega in podpovprečnega Zagreba predstavlja Vlaška ulica. Je to ulica v se zaljubljenih in nekritičnih ljudi, ki so zadovoljni šele takrat, kadar pri polnem litru zabavljajo čez vse in čez ves svet. Če je sploh mogoče ponižati kako idejo, potem se to v Vlaški ulici zgodi gotovo in če hoče kdo izvedeti za razne škandale, v Vlaški ulici bo našel gotovo celo vrsto informatorjev. Včasih se vrši to zabavljanje tudi z več ali manj posrečenimi dovtipi in odtod izvira tudi popularnost Vlaške ulice. Kljub vsej tej popularnosti pa ni Vlaška ulica nikdar imela kak poseben političen pomen, **ker je bila pač njena stopnja prenizka.**

Kakor pa vse kaže, gre od strankarskega fanatizma zagrizenim voditeljem KDK žalostna zasluga, da je postala Vlaška ulica tudi političen faktor. **Krivda voditeljev KDK** je še večja, kakor dokazuje zadnja izjava sam. demokratskega poslanca Grisogona, ki že ne govori več o uplivu Vlaške ulice, temveč naravnost o njenem diktatu. In v času, ko govoričijo redičevski voditelji v najvišjih besedah o hrvatstvu, o hrvatskem Zagrebu, pa korigira člen KDK vse te slavospeve in na podlagi dejstev dokazujejo, da vlada v Zagrebu **diktat nenacionalne Vlaške ulice.** A ne samo nenacionalne, temveč naravnost izdajalske in tudi za najčistejšega Hrvata samo izdajalske Vlaške ulice! Kajti nič manj ko spomenico na Mussolinija in Horthyja, največja nasprotnika hrvatkega naroda pripravlja ta zabavljaška Vlaška ulica, da se opravičeno zgraža celo član vodstva KDK, sam. demokratski poslanec Grisogono. Zato kliče vodstvu KDK, da mora napraviti konec vsem svojim koncesijam tem nerazsodnim masam in da treba proti uplivu Vlaške ulice nastopiti z vso silo. Zakaj ni nastala država SHS vsled volje te ali one čaršije, **temveč iz zgodovinske možnosti** in zato tudi ni sile, ki bi to državo vrgla.

Proti diktatu Vlaške ulice je nastopil g. Grisogono, zadel pa je KDK, kateri sam pripada. Zakaj brezpomembna, kakor je bila, bi ostala Vlaška ulica, če ne bi voditelji KDK preskrbeli tej ulici političen upliv. Pa še iz Radičevih časov ni bila vsa politika teh hrvatskih politikov nič drugega ko slepa hujskarija proti Belgradu. **Samo licitacije navzdol,** samo hlapčevanje instinktom množice, samo demagogija najbolj kričave sorte, to je bila vsa politika strank sedanje KDK. Kdo bo dalje zalezel v najbolj neokusen plemenski šovinizem, kdo se bo bolj proslavil z neprevdarjenim radikalizmom, samo v tem je bila ambicija politikov KDK in sedaj pridejo posledice. Kakor je že dejal strani Goethe: priklicali so duhove in sedaj se jih ne morejo otresti. Vlaška ulica jim je zrasla čez glavo in danes so pod njenim diktatom. Voditelji so postali plen masnih instinktov, mnozica pa gospodar voditeljev.

In tako je pojasnjena uganka radičevske in zagrebške politike. Ne more biti več konstruktivna, more več trezno presojati dogodkov, ker je **pod bičem množice,** ki drvi z elanom v pogubo. V času, ko najbolj done tirade o svobodni Hrvatski, je ta zapadla diktaturi mase, one iz zabavljaške Vlaške ulice.

Kljub apelu g. Grisogona pa ni pričakovati, da bi bilo diktata Vlaške ulice kmalu konec, ker je danes vsa KDK brez moža avtoritete. Ko je še živel Stjepan Radič, čegar beseda je neomajno vladala, se je vendar že začel političen upliv Vlaške ulice. Danes, ko Radiča več ni in ko so prišli za njim samo ljudje, ki žive le od Radičevega imena in ki se morajo na vse sile boriti, da se vzdrže na površju, danes je prišla zlata doba za Vlaško ulico. Kakor plebs v starem Rimu, tako določa danes Vlaška ulica politiko Zagreba in pripravlja enako katastrofo, kakor jo je preživel stari Rim, ko je izgubil moč, da se upre instinktom mase.

G. Grisogono je s hvalevredno odkritosrčnostjo konstatiral, **da. vlada v Zagrebu diktat Vlaške ulice.** Zato pa naj gospodje od KDK lepo prenehajo s svojimi izjavami v imenu hrvatskega naroda, ker ne govore v imenu hrvatskega naroda, temveč po diktatu Vlaške ulice. In zato zabavljajo, kakor zabavlja Vlaška ulica, zato širijo plemensko mržnjo, kakor želi to Vlaška ulica, zato je kričava politika, kakor je kričava Vlaška ulica. **Zato pa je tudi negativna vsa politika KDK, kakor je negativna literska politika Vlaške ulice.**

Samo politika najnižje vrste je pod diktatom ulice in da je politika KDK take vrste, je razvidno iz Grisogonove konstatacije. S tem pa je tudi povedano, zakaj je še vedno sporazum v državi nemogoč; ker diktata Vlaške ulice ne bo nikdar priznal noben odgovoren politik. Pod diktat Vlaške ulice gredo samo ljudje **infantilne politike.**

Jasna linija dr. Korošca

Izjava o občinskih volitvah v Bosni in notranji politiki vlade

a Belgrad, 3. nov. (Tel. »Slov.«) O občinskih volitvah v Bosni in Hercegovini se je mnogo pisalo. Od strani opozicije se je demagoško kritiziralo delo vlade, v Belgradu samem pa je bilo radi teh volitev polno sestankov med vodilnimi politiki. Pravtako visi še vedno v ozračju ugibanje, ali naj vlada porabi »močno roko« proti opoziciji. Zato se je Vaš urednik obrnil naravnost na predsednika vlade g. dr. Korošca, da izve njegove vtise o volitvah v Bosni in Hercegovini, o sporazumu med vladnimi strankami in o namerah vlade, kar se tiče zahtev po močni roki. G. predsednik vlade je izvajal:

»V notranji politiki je trenutno pozornost vlada obrnila na občinske volitve v Bosni in Hercegovini. Volitve so se izvršile vzorno, kar najlepše dokazuje dejstvo, da je prišlo na notranje ministrstvo le par pritožb, ki sem jih dal takoj preiskati. Kot notranji minister moram svojemu političnemu uradništvu v Bosni in Hercegovini izreči najlepše priznanje, da je tako korektno in tudi popolnoma objektivno organiziralo prve občinske volitve.

Sedaj se vrši konstituiranje občinskih odborov. V glavnem bodo pristaši vladnih strank nastopali v medsebojnem sporazumu. Tu pa tam bodo morda pri konstituiranju vplivale tudi krajevne politične razmere, kar se pri občinskih volitvah povsod dogaja. To pa se radi tega ne more smatrati za tragično. Nove težave bodo nastopile v kmečkih občinah, kadar se bo organiziralo funkcioniranje občinskega aparata. Toda upam, da bo uradništvo s potrpežljivostjo in ljubeznijo do naroda tudi vse težkoče prebrodilo. Kmalu bom lahko rekel, da sedaj v celi državi občinske samouprave izvršujejo svoje naloge.

Govorjenje o jaki in slabi roki v notranji politiki se mi zdi odveč. Glavni program današnje vlade je pomirljivost in zakonitost. S tem je dovolj povedano. Vlada ne bo postopala niti slabotno niti jako, ampak samo po zakonu. Kdor se pregreši proti zakonu, mora nositi zakonske posledice, pa najsi bo pristaš vlade ali opozicionalnih strank, ali Srb, Hrvat ali Slovenec. Zakoni morajo veljati za vse. Izjem ni za nikogar. Življenje državljanov se mora čuvati po obstoječih zakonih. Na to mora vedno paziti vsaka vlada. V tej smeri bo naša vlada izvajala svojo dolžnost v polni meri. Ako sevlada ne bi držala zakonov, bi bila to njena slabost. Ako se drži zakonov, izvršuje samo svojo dolžnost in je v tem oziru jaka. Kdor si drugače predstavlja jakost in slabost vlade, je na napačni poti.«

Dr. Korošec za boljšo upravo

Belgrad, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Pri mnogih upravnih in policijskih oblasteh posebno v Srbiji, kjer poleg ostalih poslov opravljajo tudi kazenske preiskave, se stalno kopičijo zastanki. To povzroča velik zastoj. Da bi odpravil to težko zlo, je predsednik vlade g. dr. **Korošec** poostril svojo prejšnjo odredbo o brzem izvrševanju poslov. V novi okrožnici je g. predsednik predočil podrejenim organom, kako velika škoda nastaja vsled te malomarnosti, ki je ne bo kaznoval samo po disciplinarnih predpisih, nego tudi po kazenskem zakonu in po odredbah zakona za zaščito države. Po teh odredbah se nemarljivi uradniki lahko prestavijo, ne da bi se jim povrnili potni stroški; lahko se jim odvzame plača za tri mesece ali pa se sploh odpustijo iz državne službe. Na drugi strani pa bodo uradniki, ki so marljivi, dobili posebne nagrade. Za poboljšanje administracije služi tudi relativna stalnost, nastavljanje kvalificiranih uradnikov. V prihodnjem proračunu bo predvidenih 60 mest za diplomirane pravnike.

K temu pripominjamo, da velja to predvsem za južne kraje, kjer je policijska, v slovenskem zmislu upravno-politična služba zelo ozko zvezana tudi s sodstvom in opravlja tudi več sodnijskih poslov. Korak predsednika vlade in notranjega ministra je izzval v vsej javnosti veliko odobravanje.

Razlika se uradnikom izplača v celoti

a **Belgrad,** 3. novembra. (Tel. »Slov.«) Danes je finančni minister g. Subotič izjavil časnikarjem, da je tako zvano švedsko posojilo gotovo ter da se bo uporabilo za viseče dolgove. Kakor je zvedel Vaš dopisnik, se bodo s tem zneskom pokrili vsi dosedanji viseči dolgovi, ko bo posojilo realizirano, **med njimi tudi zaostanki razlik plač državnih uradnikov. S tem bo državno uradništvo prišlo prvikrat, odkar obstoja ta zahteva do vseh svojih zakonitih prejemkov, tudi zaostalih.**

Organizacija prehrane

a **Belgrad,** 3. novembra. (Tel. »Slov.«) Minister za socialno politiko g. Barič, kakor tudi ostali člani vlade se intenzivno bavijo s prehrano tako zvanih pasivnih krajev. Gosp. Barič je vzel za to poseben način in sklical konference poslancev vsake oblasti, ki je pasivna, da bi na ta način dosegel soglasje pri vseh v poštev prihajajočih činiteljih. Obenem je v stalnih stikih z gozdarsko-rudarskim in železniškim ministrstvom. Tako se je vršila konferenca za zetsko oblast v Črni gori, kjer se je dosegel med **vsemi zainteresiranimi popoln sporazum.** Denar se bo razdeljeval samo tam, kjer ni delovne možnosti. Drugod se bo podpora podeljevala prebivalstvu z javnimi deli. Sedaj je na vrsti Dalmacija. Za njo pridejo druge oblasti, osem po številu, ki so pasivne. Danes se je vršila seja tako zvanih gospodarskih ministrstev v predsedništvu vlade, na kateri so prisotni ministri pod predsedništvom g. dr. Korošca obravnavali o besedilu novega zakona za pomoč pasivnim krajem in o tem, katere oblasti so se označile kot pasivne.

Značilen sestanek

a **Belgrad,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) Današnji dan je bil dan konferenc med vodilnimi politiki. Največje iznenadenje je prinesel za politične kroge sestanek **med predsednikom vlade g. dr. Korošcem in zemljoradniškim voditeljem g. dr. Jovanovičem.** G. dr. Korošec se je po prejšnjem dogovoru z g. Jovanovičem sestal z njim davi ob 8 v klubu v narodni skupščini. Sestanek je trajal nad eno uro. G. dr. Korošec je s tem sestankom pokazal, da ima tudi pravo razmerje z opozicijo.

G. Jovanovič je o tem sestanku dejal, da je šel na sestanek radi volitev v Bosni in Hercegovini ter je tudi sam navedel tri kraje, v katerih se mora pritožiti nad postopanjem oblasti. Dalje je dejal, da sta govorila o tem, kako naj se bosensko-hercegovinskemu kmetu pripomore do blagostanja, kako naj se tam pospešujejo javna dela in kako naj se pasivni kraji spravijo v ravnotežje. G. Jovanovič je nadalje priznal, da sta se razgovarjala o političnem delu v narodni skupščini.

Kako sodi Obzor

č **Zagreb,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) »Obzor« se bavi v uvodniku z domnevnimi zahtevami NRS in DS, da se uvede oster režim. Pri tem piše o vlogi g. dr. Korošca, ki se, kakor izgleda, takim nameram demokratov in radikalov zoperstavlja. Neuporabljanje represivnih ukrepov opravičuje s tem, ker uvidi, da bi to razplamtelo strasti in bi zašli v krizo, iz katere bi ne bilo izhoda. Dr. Korošec nasprotno naglaša, da je njegova misija, umiriti duhove in pripraviti možnost za sporazum.

Kongres sodnikov

a **Belgrad,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) Jutri se vrši v Belgradu občni zbor Združenja sodnikov bivše Srbije in Črne gore. V ponedeljek pa se vrši v Belgradu skupna skupščina vseh delegatov sodnijskih združenj cele države. Za Slovenijo je prispel v Belgrad tajnik sodniškega združenja preiskovalni sodnik g. dr. **Kravina.** Skupščina bo prvič izrazila mnenje sodnikov o novem zakonu o sodiščih.

Romunska vlada demisionirala

Glej 2. stran!

Nj. Vel. kralj in kraljica odpotovala

a **Belgrad,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) Danes ob 4 popoldne sta Nj. Vel. kralj in Nj. Vis. kraljica odpotovala z orient-ekspresom v Pariz, kjer ostaneta osem do deset dni. S tem je prešla kraljeva oblast na ministrski svet. Tozadeven ukaz je bil že včeraj podpisan.

Zopet vagoni

a **Belgrad,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) Predsednik zagrebške trgovske zbornice g. Arko je poslal ministrskemu predsedniku brzojav, v katerem ga prosi za posredovanje radi vagonov. Ministrski predsednik je takoj stopil v stik z merodajnimi krogi ter se je odredilo, da se zagrebškim nedostatkom, v kolikor je sploh mogoče, takoj odpomore.

Sporazum med radikali in JMO v Bosni

a **Belgrad,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) Danes so se sestali različni vodilni politiki. Tako sta se dalje časa razgovarjala predsednik JMO kluba g. dr. Spaho in predsednik NRS kluba g. Vukičević. V glavnem je šlo za sporazum pri konstituiranju občinskih odborov v Bosni in Hercegovini. Kakor je predsednik vlade v gornji izjavi izjavil, je prišlo skoro v večini občin med obema vladnima strankama do popolnega sporazuma.

O demokratskem klubu

a **Belgrad,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) Tudi današnja »Pravda« hoče vedeti, da se je na včerajšnjem sestanku med vodilnimi politiki DS kritiziralo delo vlade, potem pa delo demokratskih ministrov. Posebno naj bi bila prizadeta ministra gg. Pera Markovič in Milan Grol. »Pravda« poroča, da se je proti obema zelo ostro izrazil strankin predsednik g. Davidovič in ju je pozval, naj svojo energijo in delo v svojih ministrstvih povečata. Dalje naj bi se bil na tem sestanku kritiziral tudi splošen političen položaj in namignilo, da vlada ni dovolj ostra nasproti KDK. Kakor smo se poučili na najmerodajnejšem mestu, vztrajajo vsi demokrati na sestavi sedanje vlade, odobravajo njeno delo, zlasti pa voditelja g. Davidoviča, ter o kakem nesporazumu slejkoprej ni govora. Najbrže je tudi to pot bila želja mati teh odstavkov in napadov.

Župani v Herceg-Bosni

č **Sarajevo,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) Te dni se je pričelo konstituiranje občinskih odborov v Bosni in Hercegovini. V vseh večjih mestih so se sklenili sporazumi, oziroma so se odbori že konstituirali. V Sarajevu še ni jasno, ali bosta tvorili večino JMO in HSS ali pa JMO in NRS. Zdi se, da je pritisk iz Belgrada, da bi prišlo do sporazuma s HSS. V Trebinju je župan radikal, podžupan HSS, v Visokem je župan pristaš JMO. V Kakon-Doboju je župan od JMO. Pravtako v Zvorniku, podžupan pa zemljoradnik. V Brckem je župan musliman, podžupan radikal. V Mostarju je končnoveljavno sklenjeno, da bo župan musliman Salih Baljič podžupan radičevec. V Konjicah v Bosni je župan od JMO, podžupan HSS. V Ljubuškem pripadata župan in podžupan JMO.

Spor radi Grisogona

č **Zagreb,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) Kakor se je pričakovalo v zagrebških krogih, so na Grisogonove izjave v KDK učinkovale kot bombe. »Obzor« piše, da je Grisogono v javnosti že drugič tako nastopil, kar je nedostojno za tako starega politika. Kako so Grisogonove izjave vplivale v krogih KDK, nam dokazuje dejstvo, da je sam Pribičević smatral za potrebno, dati izjave proti Grisogonovim trditvam. V radičevskih vrstah so Grisogonove izjave izzvale najneugodnejši vtis. Kakor je Vaš dopisnik iz najmerodajnejših krogov zvedel, je nastalo vprašanje glede nadaljnjega obstoja Grisogonovega v KDK. Kot revanž na Grisogove izjave prinaša »Hrvatski Borac«, čigar urednik je Joe Matošić, ki služi v borbi za načrte HSS (njegov redni sotrudnik je Vladimir Radič), odlomek iz govora Mate Drinkoviča. V njem dokazuje, da je Pribičević l. 1922 zahteval hrvatskih kmetov.

† P. Viktor Kolb

Gradec, 2. nov. Danes je v tukajšnjem jezuitskem samostanu na Schlossbergu umrl p. Viktor Kolb.

* * *

Rojen 13. februarja 1856 v Breitenbachu na Moravskem je stopil 14. avgusta 1873 v jezuitski red in bil 1883. posvečen. Od 1884. do 1886. je deloval kot profesor teologije v Inomostu, nakar je bil prestavljen za kateheta in pridigarja na Dunaj, kjer je l. 1894. postal superior. Jeseni 1896 je prišel kot superior v Prago, odkoder pa je že naslednje leto odšel za rektorja v Inomost. Tu je ostal do 1899., nakar je kot misijonar deloval dve leti v Trstu. Tekom teh osemnajstih let je priobčil in izdal številna dela in spise, med drugimi: »Razprave o socialnem vprašanju«, razpravi o Ignaciju Loyoli in o reformaciji. Izdal je svoje zbrane govore. Kot govornik je bil mojster klasične retorike.

Višek njegovega delovanja je bilo njegovo devetnajstletno udejstvovanje v vseučiliščni cerkvi na Dunaju od 1901. do 1920. leta. Deloval je tu kot pridigar, katehet in vodja kongregacije. Osebe iz najvišjih kakor tudi neštevilni iz priprostih krogov so pri njem, svetovno naobraženem in krščanskem učenjaku iskali nasveta in tolažbe. Skromen in deloven ni nikdar iskal časti in zahvale. Med vojno je opravljal težko nalogo dušnega pastirja med težko ranjenimi.

Nevenljivih zaslug pa si je priboril na polju organizacije katoliškega tiska. On je prvi, ki je uvidel, kako važno ulogo bo igralo časopisje. Organiziral je »Pijevo društvo«. Prepotoval je vse kraje in z njemu lastnimi prepričevalnimi govori vzpodbujal široke sloje za katoliški tisk, ki mu dolguje za svoj razvoj največjo zahvalo.

Težave francoske vlade

v Pariz, 3. novembra. (Tel. »Slov.«) Potem, ko je bil odpravljen konflikt radi laične zakonodaje, je prišel Poincare včeraj v težek konflikt s finančno komisijo poslanske zbornice, ker je ostro poudarjal svojo zahtevo, da odklanja vsako spremembo v svojem proračunskem predlogu in da bo vsakokrat stavil vprašanje zaupnice. Finančna komisija je sklenila, da protestira proti tej metodi razprave o proračunu.

*

V včerajšnji številki smo poročali o sporazumu, ki je bil dosežen v francoski vladi o členih 70 in 71 finančnega zakona. Kompromis obstoja v tem, da je Poincaré precej popustil zahtevam levice. Po novi stilizaciji so redovi, ki se smejo vrniti v Francijo, našteti imenoma in je njihovo število omejeno na minimum. Za vsako nadaljnje dovoljenje pa je potreben poseben zakon in ne samo odlok državnega sveta kakor je bilo predvideno v prvotnem načrtu. Z izjemo skrajnih levičarjev in desničarjev so vse stranke s tem kompromisom zadovoljne, ker mislijo, da je s tem odpadla nevarnost vladne krize, ki je pretila vsled zahteve radikalnih socialistov.

»Germania« piše, da je iz debate o teh členih razvidno dvoje: prvič, da je Poincaré brezpogojno zato, da si ohrani sodelovanje radikalnih socialistov. On nikakor ni mnenja, da bi se vlada narodne sloge mogla vzdržati brez njih. Daljni sklep pa je ta, da odpor proti čl. 70 in 71 v gotovih levičarskih krogov ni znak, da bi znova vsplamtelo bojno razpoloženje proti cerkvi. Ta odpor je bolj izraz vedno bolj rastočega nezadovoljstva z vlado narodne sloge, ki že več kot dve in pol leti ovira parlamentarno delo.

O tem nezadovoljstvu piše tudi ostalo časopisje, ki posveča posebno pozornost razmeram v največji francoski stranki radikalnih socialistov, ki je povodom teh dogodkov sklicala svoj kongres za 2. november v Angers. Radikalni socialisti so danes razdeljeni v dve približno enako močni skupini. Ena, ki ima svoje zastopnike v vladi in je še za nadaljnje sodelovanje s Poincaréjem; druga, ki je za skrajno opozicijo. Vkljub temu, da bo imel Herriot težko stališče radi tega, ker bo moral zagovarjati četudi omiljena čl. 70 in 71, vendar se smatra, da bo tudi na tem kongresu prevladala enotnost v stranki in bo tako odstranjena nevarnost vladne krize.

Drugi zopet smatrajo, da je kongres stranke bil sklican samo radi tega, da bi se vsled groženj popustilo levičarskim elementom glede omenjenih členov. V temu smislu prinaša »Journal des Debats«, ki brani zmerno katoliško stališče, oster napad na ministra Herriota. Najprej je Herriot, — tako piše list — baje vsled nezadovoljstva v svoji stranki, zahteval spremembo obeh členov v ministrskem svetu. Ko je bila ta zahteva sprejeta, pa mu to ni dovolj, nego mora še pred kongres svoje stranke. Če bi tako delali vsi ministri, potem ne bi imeli niti vlade niti parlamenta. Predno bi storil kak sklep, bi morali vprašati za svet in prositi odobrenja vse stranke, vsak odbor, vsako organizacijo. To pa pomenja anarhijo.

Katoliško časopisje tudi ni zadovoljno in zahteva vrnitev vseh pravic. Ostro napada Poincaréja vsled njegove popustljivosti in zahteva njegov odstop. Opažati je veliko borbenost, od katere si voditelji katoliškega pokreta obetajo v bodočnosti lepih uspehov.

Ostavka romunske vlade

v Bukarešt, 3. nov. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik **Bratianu** je danes popoldne podal **regentskemu svetu demisijo kabineta, ki je bila sprejeta.** Regentski svet se je posvetoval o položaju. »Vitorul« je objavil komunike liberalne stranke, da je ministrski predsednik smatral za potrebno, ker so pogajanja za stabilizacijo valute in za zaključek inozemskega posojila skoro končana, da se sestavi vlada narodnega edinstva in solidarnosti, da se nadaljuje izvedba potrebnih zakonov in zagotovi politika finančne konsolidacije. Ker ni imel možnosti, energično nadaljevati to vršitev dolžnosti, je prepustil regentskemu svetu, da sestavi novo vlado. Posebna izdaja »Dimineacea« poroča, da se je položaj v zadnjih urah zelo poostril, ker je Bratianu zahteval od regentskega sveta rok za izvedbo zunanjega posojila in stabilizacijo valute in za kontrolo uporabljanja tozadevnih zakonov. Ker bi bil to neomejen rok, je regentski svet to Bratianovo zahtevo najbrže odklonil. Listi tudi poročajo, da je bil ministrski svet mnenja, da ni mogoče, sestaviti koncentracijske vlade ali kabineta pod vodstvom nevtralne osebnosti, ki bi eventualno mogel sodelovati s sedanjim parlamentom dva do tri mesece. Zato se bo najbrže na željo regentskega sveta odločil voditelj narodnokmetske stranke **Maniu**, da sestavi kabinet. Taka nova vlada bi najbrže izvedla tudi nove volitve; zunanje ministrstvo v novem kabinetu bi se ponudilo **Titulescu**, ki je, kakor poročajo listi, bil že odpoklican nazaj v Romunijo iz Londona, kjer deluje zopet kot poslanik.

Pred predajo demisije je bila seja ministrskega sveta, na kateri so formulirali izjavo, da se podaja demisija zato, ker smatra odstopajoča vlada, da je potrebna sestava kabineta narodne sloge. Nova vlada pa more samo s sodelovanjem s sedanjim parlamentom nadaljevati delo za gospodarsko obnovo države. Na ministrskem svetu je Bratianu še poročal o pogajanjih za zunanje posojilo. Navedel je, da je neka nemška, v Parizu zastopana bančna skupina pripravljena, udeležiti se romunskega posojila, ravno tako tudi ameriška bančna skupina Dilon, Read & Co. Po došlih poročilih bi se emisija posojila lahko realizirala že 15. t. m. Tekom prihodnjega tedna bi prišli v Bukarešt delegati inozemskih bančnih konzorcijev, da podpišejo pogodbo, katere zadnje formalnosti so sedaj končane. Danes bodo tudi dospeli v Berlin romunski delegati s končnoveljavnim besedilom pogodbe med Nemčijo in Romunijo.

Bratianu je že včeraj predložil regentskemu svetu pismen memorandum, v katerem izjavlja, da vlada ne more več prevzeti odgovornosti za posojilo in za stabilizacijski zakon, katerega bi imela samo predložiti v sprejem, toda bi ga ne mogla izvesti. On in njegovi tovariši so pripravljeni odstopiti pod častnimi pogoji, če jih more nadomestiti sposobnejša vlada.

Danes popoldne so se že začela pogajanja regentskega sveta z voditelji strank, od katerih je povabljen v avdienco Jorga ob 4. popoldne, Avarescu ob 6. popoldne, Maniu pa za jutri opoldne.

Vaš dopisnik doznava o stališču posameznih strank: Narodna kmetska stranka danes ne smatra **za mogočo niti koncentracijsko niti koalicijsko vlado.** Gospodarski položaj sploh ne dopušča sestave provizorične vlade, temveč zahteva močen, soliden kabinet za izvedbo vseh potrebnih finančnih, gospodarskih in političnih reform. Vendar pa narodna kmetska stranka nima ničesar proti temu, sodelovati s posameznimi osebnostmi izven svoje stranke, tako n. pr. s Titulescom ali tudi z Jorgo, dasi je on pred kratkim sklenil z Avarescom posebno pogodbo in odpovedal svojo prejšnjo pogodbo z narodnimi zaranisti. Tudi list »Cuventul« piše, da je Maniu že naznanil kompetentnim faktorjem, da njegova stranka pripravljena v vseh vprašanjih, ki so na dnevnem redu, prevzeti odgovornost in se udeleževati vseh bodočih dogodkov. Kakor poroča »Dimineacea«, je izjavil profesor Jorga, da je gotovo, da bo Bratianov kabinet nadomestila vlada Mania. Kot mnenje generala Avaresca se doznava, da bi se mogla sestaviti koalicijska vlada, ki bi imela sodelovati s sedanjim parlamentom in izvršiti zunanje posojilo, stabilizacijo valute in državni proračun. Avarescu pa bi se udeležil koalicijske vlade samo tedaj, če bi imela v njej mesta tudi liberalna stranka.

Demisijo vlade je danes popoldne ob 3. sporočil poslanski zbornici Bratianu, senatu pa notranji minister Duca. Ob 4. popoldne je sklicana seja vladne večine. Notranjega ministra Duca je včeraj sprejel kraljica-vdova Marija. Čuje se, da sta princ Stirbey in dvorni minister Ciotti priporočala Bratianu, naj pospeši po možnosti mirno rešitev krize. Radi nepričakovanega izbruha krize se pričakuje, da bo adresna debata v poslanski zbornici danes popoldne končana.

Aretacija generala Pangalosa

v Atene, 3. novembra. (Tel. »Slov.«) Včeraj zvečer je bil aretiran general Pangalos, ker je preiskava o krvavih dogodkih pred klubovim poslopjem pangalistov v času volitev meseca avgusta dognala, da je bil Pangalos teh dogodkov sokriv. Takrat je bilo z nekega balkona te hiše oddanih več strelov, ki so ranili več oseb.

130 ranjenih v Lvovu

v Varšava, 3. novembra. (Tel. »Slov.«) Spopadi med ukrajinskimi in poljskimi študenti v Lvovu so se nadaljevali tudi v petek. Poljski študenti so po načrtu šli pred ukrajinske trgovine in hiše in razbijali okna. Bilo jih je več aretiranih. Pri ukrajinskih študentovskih klubih so našli večje množine razstreljiv in orožja. Skupno število ranjenih se je zvišalo na 130, med njimi 30 policistov, vendar pa smrtnih žrtev ni bilo. V Lvovu se bojijo, da se bodo v nedeljo krvavi spopadi nadaljevali. V nedeljo bo v Lvovu tudi cerkvena procesija Ukrajincev, h kateri je prišlo v mesto mnogo prebivalstva z dežele.

Zanimivo pismo iz Amerike

Iz Amerike smo od prijatelja našega lista prejeli dopis, poslan po »Zeppelinu«, v katerem naš rojak opisuje svoje utise v volivni borbi za predsedniško mesto. Volitve bodo v torek, 7. novembra. Dopis se glasi:

»Morda ne boste dobili samo tega pisma po »Zeppelinu«. Kdaj dospe, boste vedeli preje kot mi Amerikanci. Smith po mojem mnenju ne bo zmagal, ker ga Amerikanci niso vredni. Korupcija strašna. Balkan naj se kar skrije. Državni uradniki, upokojenci in vdove morajo plačevati mesečno po 3 odstotke od prejemkov v republikanski volivni fond. Oba, Smith in Hoover, imata sijajne shode. Entuziazem na obeh straneh velikanski. Smith operira z logiko, številkami, dejstvi in sijajnim sarkazmom. Hoover mistificira. Za njim stoji ves velekapital, ki ve, kaj bi z njim izgubil. Zanj so tudi vsi tihotapci alkohola. Prohibicija je gadje kotišče nemorale in korupcije. Vsled nje gine avtoriteta države in zakonov. Katoliško duhovništvo se v volivni boj ne spušča. Zato so pa protestantski toliko bolj strupeni, pa velekapital in framazonerija nič ne ugovarjata, češ, da »vera ne spada v politiko«. Je vse all right, dokler jim to služi. Delavstvo je v srcu za Smitha, a od republikanskega kapitala odvisno, bo volilo Hooverja. Socialistične organizacije ne zmorejo nič: delavci slepi in nedini, vodstvo je pa udinjano velekapitalu. Slovenski socialisti bodo seveda šli za Hooverjem, ker je Smith katoličan, pa naj kapital izpije magari zadnjo kapljo delavčeve krvi. »Evolucija« in boj proti veri je prvo. Kapital gleda in si mane roke. Spretno manevrira in meša štrene, da se delavstvo vseh kulturnih struj, brez ozira na narodnost in vero, ne more združiti v skupno fronto proti pritisku kapitala. Krivda je na neiskrenosti socialističnega vodstva, ki se bori proti kapitalu s papirnatimi meči. Vojno kontribucijo plača delavec. Vsem pristnim Davčarjem po celi domovini prvikrat po »Zeppelinu« najiskrenejše pozdrave!

Vaš udani RU-DAavčar.

Naš odgovor Atenam

Belgrad, 2. novembra. Izdano je sledeče uradno obvestilo: Naša vlada je včeraj poslala svoj odgovor na grške predloge o rešenju spornih in odprtih vprašanj našega tranzita preko solunske zone.

Odgovor je poslan grški vladi preko našega atenskega poslanstva, prepis pa dostavljen tudi tukajšnjemu grškemu poslaniku.

Sporočili smo na tri predložene nam tekste protokolov naše pripombe, ki se nanašajo na preciziranje načina izvrševanja konvencij iz leta 1923.

Na tekst ostalih dveh protokolov nismo dali nobenih pripomb, ker smo pripravljeni sprejeti jih v predloženi redakciji.

Drobne vesti

Poplava ob gornjeitalijanskih jezerih Lago Maggiore in Lago di Como je dosegla rekordno višino. Posebno je prizadeto mesto Como, kjer se more vršiti promet samo s čolni. Ravnotak tudi v Lecco. Preplavljeni so tudi mesta Pavia, Piacenza in kraji ob brennerski železnici. Na italijanski rivieri je vihar napravil velika opustošenja.

Etna deluje. Iz Catanie poročajo, da je začel v petek bruhati vulkan Etna. Ker so se odprla nova žrela na vzhodnem robu, kjer je malo prebivalstva, ni za ljudstvo nobene nevarnosti.

Turško-grška pogajanja. Grški poslanik v Angori Papas se je danes vrnil na svoje mesto. Venizelosova vlada mu je dala na pot instrukcije, da se pogaja s turško vlado o rešitvi grško-turških vprašanj.

Razprava proti atentatorju na Obregona. V San Angelu se je začela včeraj razprava proti Obregonovemu morilcu Torralu. Poleg Torrala je meksikanska vlada obtožila tudi več redovnikov iz samostana Bnadel, da bi na ta način pred svetom opravičila svoje krvavo preganjanje katolikov.

Reorganizacija uprave v Španiji. S kraljevim dekretom je v Španiji odpravljeno zunanje ministrstvo, čegar funkcije bo prevzel poseben zunanji urad, ki bo podrejen ministrskemu predsedniku. Pri reorganizaciji kabineta se bo osnovalo tudi posebno ministrstvo za narodno gospodarstvo.

Politična tatvina. V stanovanje glavnega urednika »Narodne politike« dr. Janda je bil izvršen političen vlom, pri katerem so storilci, ki še niso znani, prebrskali vse stanovanje. Niso pa odnesli nič drugega, kakor manuskripte bivšega finančnega ministra dr. Rašina.

Naročite edini hrvatski katoliški dnevnik „Narodno Politiko" v Zagrebu!

Marks o katoliški akciji

Znani voditelj nemškega centruma Marks je te dni na zborovanju prosvetnih društev v Draždanah govoril o značaju in vlogi Katoliške akcije ter med drugim izvajal: Episkopat bo o tem vprašanju v kratkem izdal potrebna navodila. Ta akcija je potrebna: Pokvarjenost in razuzdanost sta zavzela tak razmah, da pretita zadušiti v človeku vse plemenito in dobro. Ravno poslednji procesi proti mladostnim zločincem dokazujejo, kakšen duh vlada med našo mladino. Brezvestno časopisje pa z izkoriščanjem takega materiala samo še bolj razširja strup. Živimo v dobi, ko se do skrajnosti izkorišča vsak tak slučaj od časopisja, ki išče samo senzacije. Morala pada vidno. Potreba združitve vseh pozitivnih moči; ljudi, ki bodo mogli s svojo izobrazbo in radi svojega položaja čim bolj pospeševati pravično stvar in ki bodo s tem pomagali k ozdravitvi družbe.

V kaki obliki se naj osnuje katoliška akcija? Doslej o tem naši škofje še niso objavili svojega mišljenja. **Katoliška akcija ne misli biti nikaka nova organizacija. Ona ne bo niti najmanj omejevala ali ovirala delokrog naših vrlih in tako uspešno delujočih organizacij in društev.** Njen namen je, delo teh organizacij poglobiti in organizacije čimbolj zbližati. **Prosvetna in druga med ljudstvom že obstoječa društva naj bodo vodilna.** Kajti delovanje in uspehi teh društev so občudovanja vredni. Ta društva bodo odslej delovala tudi v duhu katoliške akcije in bodo mnogo dobrega storila, če bodo našla podporo celokupnega katoliškega prebivalstva. **Mi mislimo, da ni potrebno, da bi naša društva postala Katoliška akcija,** ona bodo pri njenem udejstvovanju sodelovala, **kajti Katoliška akcija ni nikaka organizacija in zato ne potrebuje nobenih novih osrednjih odborov niti nameščencev. Ona naj samo zbira vse že delujoče moči k skupnemu katoliškemu delu.**

Pomanjkanje politične zavesti med katoliki je veliko in zato je borba katoliških poslancev tako težka. Skrbeti moramo za to, da bo katoliško ljudstvo dobilo čim več vzgoje o državnopravnih vprašanjih in o njihovi važnosti. Tako vzgojo naj dobi v svojih društvih. Tu se sreča delo društev s cilji Katoliške akcije. Kajti ona hoče in mora doseči, **da katoliškemu prebivalstvu vzgoji voditelje, ki bodo vedno jasno in odločno zastopali katoliški svetovni nazor,** kadarkoli bi kultura, gospodarstvo in politika posegli v versko ali nravstveno območje. **Katoliška akcija** bo vedno, kadar zahtevajo to katoliški interesi. **vstvarjala med katoliki slogo in enotnost. Sloga in enotnost katolikov! Spoštujemo pa predvsem naša društva, ki naj nas vodijo!**

Zveza državnega uradništva

a **Belgrad,** 3. nov. (Tel. »Slov.«) Včeraj in danes je imel v Belgradu sejo glavni odbor Zveze državnega uradništva. Pod predsedništvom glavnega ravnatelja državnega računovodstva g. dr. Mike **Jovanoviča** so se zbrali vsi člani glavnega odbora in odposlanci pokrajinskih zvez. Zvezo državnih nameščencev in vpokojencev za Slovenijo sta zastopala predsednik ravnatelj g. **Paternost** in odbornik dvorni svetnik g. dr. **Ferjančič.** V referatih so se obravnavala vsa aktualna vprašanja državnih nameščencev. Glavni tajnik Zveze državnih uradnikov g. dr. **Gjorgjevič** je podal pregled dela glavnega odbora od zadnjega kongresa, ki se je vršil junija v Sarajevu. Poudarjal je težavni položaj, ki je nastal za državne nameščence in za delo glavniega odbora z dogodkom 20. junija v narodni skupščini.

Obširno so obravnavali o stanju organizacije. Nekateri člani so naglašali potrebo reorganizacije. Vendar je zbor sklenil, da se za sedaj preosnova odloži do prihodnjega kongresa. Nadalje se je veliko govorilo o obdavčenju državnih nameščencev po novem davčnem zakonu. S primerjanjem med obdavčenjem zasebnih uradnikov in državnih nameščencev se je dognalo, da so državni nameščenci veliko bolj obremenjeni kakor zasebni nameščenci, ki jim njihovi podjetniki deloma pomagajo kriti njihova davčna bremena. Sklenilo se je, storiti primerne korake, da se ta nova obremenitev državnih nameščencev odpravijo.

Belgrajske vesti

Davčni oblastvi v Slovenski Bistrici in v Škofji Loki se ohranita kljub temu, da ni tam sedež okrajnega glavarja.

Vpokojeni so: Adolf Sadar, upravitelj državnega vzgajališča v Ljubljani; **Josip Beguš,** ekonom dečjega doma v Ljubljani; **Franc Vrhunec** v zavodu za slepe v Kočevju.

Odlikovani sta: Z redom sv. Save IV. razreda gospa **Maša Gromova** od Splošnega ženskega društva v Ljubljani, in Miss **Fanny S. Copeland** z redom sv. Save III. razreda.

Na dopust je odpotoval minister brez portfelja g. dr. **Šumenković.**

Novosadska vremenska napoved. Večinoma oblačno. Ponekod bo deževalo. Slabi vetrovi.

Dunajska vremenska napoved. Sedanji značaj vremena bo za enkrat trajal še dalje. Tu in tam bo jutranja megla.

Čudež v Rochdalle

Vsak stan ima svojo zgodovino, tako tudi delavski. Toda v njegovi zgodovini ni veliko svetlega. In je tudi umljivo, da ne more biti. Rodil se je delavski stan iz družabnega in gospodarskega reda, ki je mogoč le, če se za njega žrtvujejo čim večje množice. Kapitalistični gospodarski red je pretrgal z glavnim naukom krščanstva: **Da je gospodarstvo in vse, kar svet rodi in producira, za človeka.** Kapitalizem je postavil in uveljavil novo geslo: **Namen gospodarstva je dobiček.**

Če je tako, potem je mogoč dobiček le po izkoriščanju dela v prid dobička. Če se pa delo izkorišča, ni dostojno plačano in strada. Da pa delo stalno in sigurno strada, se mora za stalno zasužnjiti nosilec dela — delavstvo. V kapitalistični dobi je vstalo na novo pogansko suženjstvo. Ne sicer v isti obliki, pač pa z istim učinkom.

Kljub proglasitvi svobode, enakosti in bratstva po veliki francoski revoluciji 1789, je postalo delavstvo v kapitalistični družbi brez pravic. Zgodovina delavskega stanu izpričuje, da je bil v začetku delavskega gibanja vsakdo preganjan kot državi in družbi nevaren element, če je pristopil k tej ali oni delavski organizaciji. Ta zgodovina izpričuje, da je pomrlo na tisoče in tisoče delavskih otrok v zatohlih fabriških stanovanjih, v strupenih tovarnah v korist dobička. Iz zgodovine delavskega stanu je tudi razvidno, da ni hotela kapitalistična družba namenoma pripustiti delavskih otrok v šolo. Masa mora biti neizobražena. Istotako je bil neomejen delovni čas. Čim bolj je bila industrija razvita, tem gorše so bile razmere za delavstvo.

Vse je kazalo, da ni rešitve za delavstvo. Ko so bile razmere najhujše, se je zgodil dogodek, ki je postavil temelje modernemu delavskemu zadružništvu in tudi temelje za gospodarsko in družabno osvoboditev delavskega stanu. Ta znamenit dogodek je doživelo leto 1844. v angleškem mestu Rochdalle.

To je že znano, da je tvorila hrbtenico angleški industriji tekstilna industrija, ki pa obenem pomeni najčrnejše in najžalostnejše poglavje, poleg premogokopne industrije, za angleško delavstvo. Tekstilna industrija je rastla, dobički skoraj neomejeni, kljub temu je bilo pa delavstvo plačano sramotno nizko, delovni čas je trajal celo do 16 ur. Udinjana je bila cela delavska družina, pa kljub temu je stradala. Delavstva pa ni le izrabljala tovarna, ampak tudi trgovina. Delavec je bil dvakratni suženj. To je tudi izprevidelo 28 tkalcev v Rochdalle. Prišli so do prepričanja, da je tak položaj nevzdržljiv. Videli so, da ustvarjajo neizmerna bogastva, uživajo ga pa ne. Videli so, da ne gre brez njihovih rok niti 1 m sukna ven v svet, pa so kljub temu brez pravic. Kdo jim naj pomaga? Kdo naj jih reši? Družba? Noče, ker bi potem sama propadla. Kdo torej? Sami. Menili so: **Če imamo v sebi silo, da ustvarjamo tvarne dobrine, zakaj naj bi ne imeli v sebi tudi sile za lastno osvoboditev?**

In teh 28 sestradanih, deloma celo brezposelnih, zaničevanih, trgovsko neukih tkalcev je sklenilo, da ustanove svoj lastni konsum, ko so ta svoj sklep oznanili družbi in svojim tovarišem, so želi splošen zasmeh. Kapitalistična družba je menila, da so zblazneli. Kako tudi ne? V takih razmerah, pa naj mislijo na svojo lastno trgovino! Tovariši so jih pa smešili iz malodušja. Menili so, da je kaj takega nemogoče. Kajti ta sklep je pomenjal v resnici revolucionaren čin.

Pa teh 28 izstradanih junakov se ni dalo oplašiti. Šli so na delo, ustanovili prvi moderni konsum. Podjetje je uspevalo. Tovariši so videli ta uspeh, so pričeli verovati v lastno moč in moč svojih tovarišev in so pristopili.

Danes šteje rochdallski konsum 50.000 članov. Ima svoje lastne pekarne, lastne mline, svoje lastno konfekcijsko podjetje. In to vse po zaslugi 28. sicer revnih, pa junaških prednikov.

Program poštenih rochdallskih pijonirjev

Teh 28 tkalcev je svet pozneje nazval »Poštene rochdallske pijonirje«. Iz njihovega načrta je razvidno, da so bili ti delavci zelo dalekovidni. V svojem tako rekoč proroškem občutku so videli mogočen razvoj svojega dela, radi tega so smatrali za potrebno, da prodajo najbistvenejša določila, tako rekoč svoj maksimalni program. Ta določila so še danes bistvene točke delavskega zadružništva. Program teh pijonirjev je sledeči:

1. Vsi zadružniki morajo osebno sodelovati v zadrugi.
2. V zadrugi more biti v zalogi le dobro blago. Mera in teža mora biti poštena.
3. Zadruga ne išče dobička. Če se kaj prihrani, se da članom koncem leta nekako povračilo, kojega višina se ravna po višini izkupila v zadrugi.
4. Delavstvo naj ne zbira slučajnih prihrankov v hranilnicah in bankah, ampak naj ustanavlja zadruge in da denar na razpolago zadrugam. Potom zadrug naj ustvarja lastne tovarne, da preskrbe zadruge s stroji in drugimi potrebščinami in na ta način nudil tudi delovno priliko poštenim delavcem.
5. Produkcija le za potrebo.

Nadaljni razvoj delavskega zadružništva

a) Anglija.

Ideja delavskega zadružnega udejstvovanja pa ni prodrla le v Rochdalle, ampak v celi Angliji, posebno v večjih delavskih rajonih. V teh delavskih centrih so se ustanavljali konsumi in razne produktivne zadruge. Take zadruge so ustanovili deloma sami konsumi, deloma so pa svobodna zadružna podjetja. Po statistiki iz leta 1918. je obstojalo v celi Angliii 1500 konsumov in produktivnih zadrug s 4 milijoni članov in z obratnim kapitalom 82 milijonov funt šterlingov. Celoten letni promet je znašal 273 milijonov funt šterlingov. Angleški delavski konsumi streme zadovoljiti svoje člane z vsemi potrebščinami. Angleška konsumna društva imajo lastne plantaže za olje in kavo, lastne ladje, lastne mline, lastne tovarne za čevlje in konfekcijo, lastne tovarne za sukno. Še celo lastno tovarno za klavirje, v kateri izgotovijo dnevno 30 instrumentov. S tako organizacijo preskrbljujejo konsumna društva tri sedmine angleškega prebivalstva.

b) Nemčija.

Nemško delavsko zadružništvo je sicer mlajše, kakor angleško; tudi konsumi se ne morejo meriti s tako podrobno in skrbno organizacijo kakor angleški, vendar pa je nemško zadružništvo v celoti mnogobrojnejše in številnejše, kakor na Angleškem. Sicer so vojna in povojne razmere napravile v zadružništvu precej zmede in pretresljajev, vendar pa se je zadružništvo v zadnjih letih opomoglo in zopet služi za zgled poleg Anglije vsem državam. Po statistiki iz leta 1922. je bilo v Nemčiji 2411 konsumov, 315 delavskih produktivnih zadrug in 3064 stavbnih zadrug. Vseh zadrug (kmetijskih, kreditnih itd.) je bilo 47.666.

Konsumne zadruge so v splošnem združene v dveh glavnih centralah: »Centralna zveza nemških konsumnih društev« in »Državna zveza nemških konsumnih društev«. Prvi pripadajo večji del konsumna društva, ki stoje pod vodstvom marksističnih delavskih organizacij, drugi pa konsumna društva krščanskih strokovnih organizacij. Prva je štela leta 1927. 1086 zadrug z 2,909.969 člani. Promet je znašal 241 milijonov mark.

»Državna zveza nemških konsumov« je druga najmočnejša delavska gospodarska organizacija. Šteje 350 organizacij s 700.000 člani. Ta zveza je mlajša od centralne zveze in se je naslonila v svoji notranji organizaciji na angleške konsume. Točasno razpolaga z lastnimi tovarnami za milo, za mesne izdelke, tobak in tobačne izdelke, za praženje kave. Tudi svojo lastno tiskarno ima. Istotako ima svoje lastne pekarne, mline itd. Isto »Centralna zveza«. Vendar pa so še v tem oziru daleč za angleškimi konsumi, kjer šteje n. pr. samo machesterski konsum nad 200 lastnih tovarn. Kljub temu pa predstavljajo silno gospodarsko moč in imajo še veliko bodočnost, dočim so angleška konsumna društva že blizu vrhunca.

Da imajo delavske zadruge tudi svoje kreditne zavode, je samoobsebi umljivo. — Socialdemokrati imajo »Delavsko banko«, krščanske strokovne organizacije pa »Ljudsko banko«.

c) Amerika.

Konsumno zadružništvo je v Ameriki staro. Prvi konsum je bil ustanovljen že leta 1845. Vendar pa se more zaznamovati večji razmah šele po letu 1918. Točasno je circa 1000 konsumov z letnim obratom nekaj nad 50 milijonov dolarjev. Tudi več delavskih denarnih zavodov je bilo ustanovljenih v zadnjih 10 letih, ki prav dobro uspevajo.

d) Francija.

Tudi Francijo moramo prištevati k onim deželam, v katerih je zavzelo zadružništvo, zlasti konsumi, velik razmah šele po vojni. Po zadnji statistiki je v Franciji nad 4000 konsumov z 1,500.000 člani. Poleg tega je precej kreditnih in produktivnih zadrug.

Našteli smo le stanje delavskega zadružništva v štirih najvažnejših industrijskih državah. Omeniti bi še bilo še delavsko zadružništvo v Čehoslovaški z 1000 delavskimi zadrugami in z lastno delavsko banko; zadružništvo v Italiji, kjer so posebno cvetoče delavske produktivne zadruge. Tudi Belgija se hitro dviga v tem oziru, kljub temu, da je bilo zadružništvo v vojni prav za prav popolnoma uničeno. Prav živo je zadružno gibanje v severnih državah in v Rusiji, o kateri pa niso na razpolago natančni podatki. Svetovna statistika izkazuje celo do 300.000 zadrug z 200 milijoni članov. Lep uspeh 28 rochdallskih tkalcev.

Delavsko zadružništvo v Sloveniji

Delavsko zadružno gibanje v Sloveniji se grupira okoli dveh centrov: krščanskosocialni in socialdemokratski pokret.

Oče zadružnega gibanja med kršč. socialističnim delavstvom je d r. K r e k. Kar je veljalo za kmeta, isto je bilo za delavca: Osvoboditev delavstva izpod vpliva raznih mogotcev je mogoče le, ako bo delavstvo tudi gospodarsko močno in kolikor mogoče samostojno. V ta namen je propagiral delavsko zadružništvo. Prvi sadovi njegovega delovanja so se pokazali dne 24. februarja 1895, ko je bilo ustanovljeno **I. delavsko konsumno društvo v Ljubljani**, ki je pričelo svoje delovanje že meseca junija omenjenega leta. Društvo se je vedno bolj razvijalo. Danes ima 29 poslovalnic z 10.000 člani. Poslovni promet v letu 1927 je znašal 35 milijonov dinarjev. Svojim članom daje 3% popust od izkupil, delež znaša 25 Din s še enkratnim jamstvom.

Nadaljnje delavske zadruge so: **I. delavsko konsumno društvo na Jesenicah.** Društvo je bilo ustanovljeno leta 1898. Sedaj šteje članov 1800. Zadnji poslovni promet je znašal 15 milijonov dinarjev. Deleži s še enkratnim jamstvom znašajo 25 Din.

Sitarska zadruga v Stražišču pri Kranju. Zadrugarjev ima 115. Delež 100 Din. Promet v zadnjem letu 4,500.000 Din.

Konsumno društvo v Kropi, Ljudska gospodarska zadruga v Zagorju. Delavsko stavbinsko društvo v Ljubljani. To društvo je ustanovil tudi dr. Krek in je postavilo več delavskih kolonij. Po vojni se društvo žalibog prav nič ne udejstvuje. **Ljudska stavbna zadruga** v Zagorju, **Gradbena zadruga »Delavski dom«** v Ljubljani, **Osrednja čipkarska zadruga** v Ljubljani, **Slamnikarska in klobučarska zadruga v Mengšu, Stavbinska zadruga** »Lastni dom« v Trbovljah, **Zavod komisijonarjev in za plakatiranje** v Ljubljani, **Usnjarska in čevljarska zadruga »Runo« v Tržiču.** Je še mlada zadruga, vendar pa krepka. Članov po 5000 Din deležev ima 40, po 25 Din pa 25. Promet v zadnjem letu je znašal 45 milijonov dinarjev. Denarna delavska zadružna ustanova je: Prva delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani.

Prva žebljarska in železoobrtna zadruga v Kropi. Je največje zadružno delavsko podjetje v državi sploh. Članov ima 141. Promet v zadnjem polletju je znašal 44 milijonov dinarjev.

Delavsko zadružništvo v marksističnih vrstah je združeno v zadružni centrali v **»Zvezi gospodarskih zadrug za Jugoslavijo«.** Matica zadružnega gibanja je pa bilo **»Konsumno društvo za Ljubljano in okolico«,** ustanovljeno dne 12. julija 1908. Prvi predsednik je bil Anton Kristan. Poleg tega društva je bilo ustanovljeno še: **Občno konsumno društvo v Zagorju, Splošno konsumno društvo v Trbovljah, Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku, Občno konsumno društvo v Idriji, Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru ter I. mariborska delavska pekarna.**

Dne 25. januarja 1920 se je pa izvršila važna koncentracija vseh posameznih konsumnih društev. Osnovalo se je **Konsumno društvo za Slovenijo.** Ta zadruga ima sedaj 48 prodajalen s 16.000 člani in 12 zadružnimi domovi. Promet v letu 1927 je znašal circa 30 milijonov dinarjev.

Poleg konsumnega društva so bile ustanovljene še druge zadruge in sicer: **»Produkcija«,** osrednja zadruga za nakup in prodajo. Stavbna in kreditna zadruga **»Stan in dom«.** Je zgradila že dve stanovanjski koloniji. **Splošno kreditno društvo.** Najjačji zadružni denarni zavod delavski. Gospodarsko društvo **»Ljudski dom«** v Mariboru. **»Produktivna zadruga krojačev«** v Mariboru; **Hranilno in posojilno društvo mariborskih delavcev** in stavbna zadruga **»Zadružni dom«** v Mariboru. Mesarska zadruga **»Klavnica«** v Guštanju. **Hranilnica in posojilnica v Prevaljah.** »Stavbna in gostilniška zadruga« **»Delavski dom«** na Jesenicah, **»Splošna hranilnica in posojilnica«** na Jesenicah. **Občo konsumno društvo za Posavje** je pa samostojno in ni vdruženo v centrali Konsumnega društva za Slovenijo. Ima tri prodajalne in je izredno dobro fundirano. Ta konsum vodi g. Čobal.

V Trbovljah posluje stavbna, konsumna in gostilničarska zadruga **»Delavski dom«.** Delavci profesionisti so si pa ustanovili svojo produktivno zadrugo **»Metalija«** istotam. V Hrastniku imajo lasten **»Delavski dom«,** v Celju je ustanovljena zadruga **»Delavski dom«.** Izredno močna in dobrodošla je **»Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev«.** Omeniti bi bilo še kovinarsko zadrugo **»Nova Jugometalija«** v Ljubljani.

S tem bi bila v splošnem podana slika del. zadružništva v Sloveniji. Pri nas, t. j. v naših vrstah, je veliko zadrug, ki imajo delavski in kmetijski značaj, vsled česar jih nismo navedli.

Delavsko zadružništvo v Sloveniji je šele v povoju. Z ozirom na številčno moč delavstva bi bilo lahko še večje. Vzrok sta povsem dva faktorja: nezavednost delavstva in pa nesistematičnost v agitaciji. Prav za prav ni nikake agitacije, dočim izdajo po drugih deželah v ta namen velike vsote in organizirajo poseben agitacijski aparat. Tudi to hibo ima še naše zadružništvo, da se uvaja v vodstvu prevelik absolutizem, kar je pa demokratičnemu principu zadružništva nasprotno in odbijajoče za delavske mase. Vsekakor je pa pot že izklesana in upamo, da bo prišlo delavsko zadružništvo v nekaj letih do polnega razmaha.

Vzgojni pomen zadružništva.

Vsak zadružnik bo potrdil, da niso zaprete zadružnemu gibanju v prvi vrsti gospodarskega značaja, ampak idejnega. Delavstvu manjka smisla za skupnost. Ta nedostatek pa izvira iz napačne vzgoje. Današnji učni sistem je tak, da nudi otrokom sicer obilico predmetov, toda vzgoje je premalo, predvsem vzgoje za samozavestne in kremenite značaje, ki so sposobni žrtvovati svoje lastne koristi splošnosti, ki nosijo v sebi tudi čut odgovornosti napram socialnim pojavom družbe. Dokler je tvorila družina nekakšno delavno skupnost, se je saj v njej privzgojeval smisel dela za skupnost. Današnji družabni in gospodarski red je pa uničil tudi to zadnje zatočišče.

Z ozirom na to dejstvo je zadružništvo najprikladnejše sredstvo, da osvobodi delavne mase objemov pogubljivega individualizma, katerega je priklical liberalizem, in jih usmeri nazaj k krščanskemu gospodarskemu redu.

Zadružništvo, bodisi konsumi, bodisi produktivne zadruge, gredo preko posameznika, ker morejo uspevati le v združitvi. Združitev pa zopet pobija egoizem, ki je grobokop vsake združitve. Vsled tega velja načelo: kjer je dobro razvito zadružništvo, je razvit tudi čut za skupnost in organizacijo.

Gospodarski pomen zadružništva.

Kapitalistični gospodarski sistem pozna le en cilj: **Čim večji dobiček.** Sredstva ne pridejo v poštev. Vsled tega izkoriščanje do največje možnosti, produkcija tvarnih dobrin ni za potrebo, ampak za dobiček. Dobiček naravnost išče razne vrste blaga in ga vsiljuje ljudem ter ustvarja razpoloženje za njega potom reklame.

V takih razmerah ima zadružništvo velikansko nalogo. Namen zadružništva ni dobiček, ampak pomoč svojim članom. Vsled tega skuša nuditi le najboljše blago in kolikor mogoče poceni. S tem vpliva na cene ne le v pri sebi, ampak tudi v privatni trgovini.

Zadružništvo navaja svoje člane v smoterno in solidno gospodarjenje. Na prodaj ima le take predmete, ki so za življenje neobhodno potrebni. Dober konsum se izogiblje luksuriznega blaga. Velikega pomena za delavsko gospodinjstvo je tudi, da zahteva konsum takojšnje plačilo. Na ta način se prepreči marsikatera lahkomišljena razsipnost.

Potom produkcijskih zadrug pa skuša vplivati zadružništvo proti produkciji nepotrebnih in navadno najdražjih predmetov. S tem se pa dotikamo najvažnejše naloge zadružništva. **Namreč, da ustvari posebni gospodarski tip,** ki bo v važnih in karakterističnih točkah nasproten sedanjemu kapitalističnemu gospodarskemu redu. Kajti gospodarski zadružni tip gre preko privatnega in individualnega gospodarstva v kolektivno gospodarstvo. V svojih lastnih zadružnih podjetjih zbira kapital svojih članov, obenem jih pa vzgaja in usposobljuje za voditelje raznih gospodarskih podjetij. V ta namen ustanavljajo ponekod svoje lastne zadružne šole. V Angliji obstoja n. pr. visoka trgovska zadružna šola. Poleg tega je več srednjih in nižjih strokovnih šol. Na ta način se pripravlja pot novemu gospodarskemu redu, o katerem sicer ne vemo, kakšen bo v podrobnosti, vemo pa, da bo njegov nosilec zadružništvo.

Zadružništvo in delavstvo.

Najboljši propagatorji za zadružništvo so že odnekdaj zavedni člani delavskih strokovnih organizacij. In to je umevno. Delavstvo trpi vsled tega, ker ni več pripoznano delo za glavni faktor gospodarstva. Če naj se zopet pribori glavna beseda delu, mora zmagati delavstvo. Ta zmaga je mogoča le potom disciplinirane organizacije. Sama strokovna organizacija pa ne bi bila kos svoji nalogi kljub disciplini delavstva, ako ne bi bilo še kakega drugega organizma, ki bi uvajal tudi v praksi delavstvo v nov gospodarski red. To se uveljavlja v zadružništvu, obenem pa dokazuje, da predstavlja tudi delavstvo veliko gospodarsko silo. Vsled tega morajo strokovne organizacije biti prvoboriteljice za zadružništvo in za zmago zadružne ideje. Za delavstvo veljajo še vedno besede, ki jih je izrekel že leta 1828. pijonir zadružnega gibanja, Anglež dr. William King na naslov strokovnih organizacij: »Strokovne organizacije morajo dvigniti svoje tedenske prispevke. Nabrani denar pa naj ne leži v denarnih zavodih ali v državnih papirjih naložen. Ta denar se mora naložiti v zadruge, ki jih osnujejo lastni člani. Odvišni denar naj se posodi drugim zadrugam, odnosno naj se zidajo lastne tovarne. To so metode in sredstva za dvig delavstva, ne pa neprestani prepiri s podjetniki za malenkostno zvišanje mezde. V vas je moč, da morete razpolagati ne le čez mezde, ampak tudi čez sam kapital.«

Paul Keller:

Wiesenthalski kovač

V Wiesenthalu se je zgodilo nekaj izrednega: kovač je zadel v loteriji pet tisoč mark.

Kovač je ves prevzet te novice sedel na nakovalu. Ogenj ni gorel in dva kmeta, ki sta ga prosila, naj jima podkuje konje, je odslovil z izgovorom, da ne more delati, da je bolan na živcih itd. Kovač je ves božji dan hodil okrog svoje kovačnice in razglabljal. Zopet in zopet se je usedel na nakovalo, a ga je kmalu prijel hud kašelj, njegova stalna bolezen, in kovač je mislil, da ga bo v kratkem zadela kap, kar bo prokletstvo njegovega bogastva.

Popoldne se je kovač slekel in tresoč se od mraza, zlezel v posteljo, čeprav je bilo zunaj lepo julijsko vreme. Njegov obraz, razoran s črnimi brazdami, je žarel. Tisoč načrtov je blodilo po njegovih mišljenja nevajenih možganih, kaj naj neki začne s svojim neizmernim bogastvom. Iskre so se kresale in kladiva so tolkla v njegovi glavi, a kladiva niso kovala železa, ampak samo rumeno zlato. Kovač je vzdihoval, a ne samo vsled bolečin, ampak tudi vsled silnih skrbi.

Težko je biti bogat. Najbrže mu bodo že zvečer vlomili tatovi v napačnem prepričanju, da ima denar že doma.

Od najbolj neizpeljivih načrtov se je sanjajoči duh vedno vračal na nekdanje slabe razmere. Dober človek je bil in zato je hotel, naj bodo njegove sreče deležni tudi drugi. Stari materi Milki v ubožnici bo podaril dva tolarja in prosjaku Jožefu bo dal napraviti hlače, žena bo dobila novo jopico... O, ko le on ne bi imel svoje stare! Otrok nista imela in on bi sedaj snubil Marijo Heinrich, ker ima denar. Ona je res gospodinja in edina v vasi, katera bi bila vredna, da jo snubi. Toda, je že prepozno. Kaj torej?

Zahlepel je po slavi. Mestni časopis je navadno sporočil, če je kdo v mestu ali okolici kaj zadel v loteriji. Najvišja do sedaj dosežena vsota je bila tisoč mark. Človek bi se smejal: Tisoč mark! Kaj bo neki sedaj pisal časopis? Najbrže tako-le: Kot smo z gotovostjo zvedeli, je v Hohendingingu v tamošnji loteriji zadel kovač Franc Qualler glavni dobitek v znesku pet tisoč mark. Veseli nas, da je bila usoda naklonjena vrlemu in izbornemu obrtniku in mu iz srca častitamo k temu uspehu v imenu naših mnogoštevilnih bralcev. Tako nekako bo stalo v časopisu črno na belem in že naslednjo soboto bo lahko vsak to bral. Sklenil je, da si bo kupil pet izvodov, izrezal dopis, ga nalepil na lepenko in dal v okvir. Eno tako sliko, ali bolje rečeno, diplomo bo obdržal sam, drugo bo obesil v Erknerjevi gostilniški sobi, tretjo bo poklonil Mariji Heinrich, ki je kupila deset srečk, pa nič zadela, četrto bo poslal svojemu bratu rudarju, a zadnjo bo poklonil učiteljevemu mladinskemu društvu, da bo v zgled in spomin poznim rodovom. Od teh častihlepnih, a nekoliko nizkotnih načrtov je blodila kovačeva domišljija vedno dalje.

Kaj je novega

Koledar

Nedelja, 4. novembra. 23. pobink. Zahvalna. Karel Boromejski, Modesta, Vital. Lunina sprememba: zadnji krajec ob 15.06. Po Herschlu se napoveduje lepo. — 309. dan v letu. — Po pravoslavnem koledarju 22. oktobra, po židovskem 21. februarja 5689, po muslimanskem 20. maja 1347.

Ponedeljek, 5. novembra. Caharija in Elizabeta, Emerik. Solnce vzide ob 6.53 in zaide ob 4.36. — V torek: Lenart.

Osebne vesti

★ **Odlikovani časnikarji.** Na predlog prosvetnega ministra so bili odlikovani poleg že objavljenih še naslednji časnikarji: dr. Milivoj Jambrišak, dopisnik zagrebških »Novosti« v Belgradu in Kosta Lukovič, direktor »Vremena« z redom belega orla 5. razreda; Dobrivoj Lazarevič, direktor »Trgovinskega glasnika« z redom sv. Save III. razreda; Krešimir Kovačič, Saša Železnikar, urednik »Slovenca«, Vlad. Ribnikar, direktor »Politike«, Milan Popovič, dr. Milan Radovanovič, Rista Marjanovič, urednik »Avale« in Andrej Gabršček z redom sv. Save IV. razreda; dr. Fran Stele, dr. Josip Hribovšek, dr. Josip Flam, Damjan Sokič, Nikola Radovič, Gojko Božovič, Predrag Milojevič in Gavrilo Velikič z redom sv. Save V. razreda.

★ **S pošte.** Dnevničarka Jožica Jagrova v Celju je nastavljena za zvaničnico, dnevničarji: Stanislav Moravec pri ter. teh. odseku v Brežicah, Joško Fižolnik pri ter. teh. odseku v Celju, Al. Zaman in Ed. Plevel na ravnateljstvu so nastavljeni za služitelje v 2. skupini. — Za dnevničarje so nastavljeni: Joško Panko v Ptuju, Joško Levak v Brežicah, Vilibald Majhenič na mariborski kolodvorski pošti, Vera Španjolova na Zidanem mostu. — Napredovanje: za pisarja je napredoval Fortunat Tihle, zvaničnik na ravnateljstvu. — Premeščeni so: Hilda Vertovčeva roj. Lichtenekerjeva iz Brežic na ljubljansko kolodvorsko pošto in Marija Ožegovičeva iz Čakovca na glavno zagrebško pošto; Marija Mrakova iz Ljubljane na poštno podružnico 3 v Mariboru, Angela Klemenčičeva iz Juršinovcev na poštno podružnico 3 v Ljubljani, Terezija Rudolfova z ljubljanske kolodvorske pošte na glavno pošto v Ljubljani, Vida Ušeničnikova iz Ljubnega v Domžale, Iva Krajčeva iz Apač v Gornjo Radgono, Anica Gomilščkova iz Celja na Bled, Fr. Kolar iz Novega Sada na mariborsko kolodvorsko pošto, Jan. Engelman iz Skoplja v Čakovec; telefonistke Ema Burdianova iz Črne pri Prevaljah v Juršince, Pavla Štokova iz Murske Sobote v Slatino-Radence, Marta Kitzlerjeva iz Domžal na ljubljansko glavno pošto, Avguština Juhova iz Slovenske Bistrice na poštno podružnico 3 v Ljubljani, Karla Fliskova iz Rimskih Toplic v Zagorje ob Savi, Jožica Košičkova iz Ptuja v Hrastnik, Avrelija Šafaričeva iz Hrastnika v Ptuj in Nežka Anderličeva iz Ljubljane k Sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru; pripravn. Hedvika Ebrova z ljubljanske glavne pošte na poštno podružnico 4 v Ljubljani, Kristina Mirtičeva iz Vinice pri Črnomlju v Semič, Anica Kokolova iz Gornje Lendave v Apače in Vladislava Mikuževa z Javornika v Loški potok; zvan. 3. skupine Dragica Vutkovičeva iz Radeč pri Zidanem mostu v Rajhenburg; služ. 2. skupine Viktor Musar iz Bohinjske Bistrice [illegible]sko kolodvorsko pošto in dnevničarka Marija Ženova roj. Kopitar z Rakeka v Dolenji Logatec. — Izstop iz službe: St. Antončič na glavni pošti v Mariboru je ostavil poštno službo, dnevničarja Franc Butara v Cerkljah ob Krki in Martin Kovačič pri Sv. Pavlu poleg Prebolda sta bila odslovljena. — Poročili so se: Ant. Smodič v Ptuju s Rafaelo Knapičevo iz Hrastnika, Franc Kristan na ljubljanski kolodvorski pošti s Tončko Ježevo in Drago Ocepek na glavni pošti v Mariboru z Marijo Prosenčevo. — Strokovno državno izkušnjo za III. kategorijo je napravil na ravnateljstvu s prav dobrim uspehom Fortunat Tihle, zvaničnik na ravnateljstvu. — Za vodstvo pogodbenih pošt ste napravili izkušnjo s prav dobrim uspehom Marija Krajškova in Štefanija Rogličeva.

Damske plašče

po meri kroji v velemestni izdelavi iz modernega blaga atelje

Drago Schwab, Ljubljana

Ostale vesti

★ **Naš novi roman.** 13. novembra začnemo z novim zelo napetim romanom, ki ga je napisal znani angleški pisatelj Conan Doyle. V slovenščini imamo od njega že več prevodov, izmed teh sta najbolj znana »Znamenje štirih« in »Zgodbe Napoleonovega huzarja«. Novi roman se imenuje »Izgubljeni svet« ter mu je napisal pisatelj kot uvod naslednje: »Spisal sem to preprosto stvar, da pripravim nekoliko veselih ur dečku, ki hoče postati mož, in možu, ki ve biti dečak.« Podrobneje bomo o romanu še poročali.

★ **Gg. narodnim poslancem!** V ponedeljek, 5. novembra se vrši seja narodne skupščine. Ker je seja važna, prosimo, da se je polnoštevilno udeležite. — Tajništvo SLS.

★ **Pomanjkanje vagonov.** K poročilu »Slovenca« z dne 20. oktobra t. l. pod gornjim naslovom sporoča direkcija državnih železnic v Ljubljani, da se vrši inštradacija pošiljk iz Ljubljane za Split in Šibenik preko Zagreba na osnovi novega predpisa veljavnega od dne 1. oktobra t. l. Sicer pa ima stranka po železniško prometni uredbi pravico, da predpiše v tovornem listu pot, po kateri naj se pošiljka prevaža.

★ **Drž. izpraševalna komisija za osnovne in njim sorodne šole v Mariboru.** Ministrstvo prosvete je z odlokom SN Br 3066-28 imenovalo sledečo komisijo: za predsednika dr. Mateja Potočnika, ravn. drž. moškega učitelj.; za podpredsednika Kadunca Franca, ravn. drž. žen. učitelj. ter profesorja dr. gimn. Alfonza Valesa. Za člane, Kadunca Franca, Alfonza Valesa, Finka Franca, prof. drž. žen. učitelj., Gvajca Antona, prof. dr. moškega učitelj., dr. Rudolfa Perhavca, prof. moškega učitelj., Ivana Prijatelja, prof. moškega učitelj., dr. Franca Sušnika, prof. moškega učitelj., Ferdinanda Babiča, vršilca dolžnosti obl. nadzornika, Antona Kovačiča, vadn. učitelja, Kutina Antona, vadn. učitelja, Govekarja Mirka, telovadnega učitelja, profesorje drž. ženskega učiteljišča Ladislava Mlakarja, Rudolfa Preglja, Karla Přibila, Ervino Ropas in Ivana Sprachmanna. V komisijo za specialne izpite so imenovani: Ribarič Josip za srbski ali hrvatski jezi, dr. Fr. Sušnik za nemški jezik, prof. drž. realke Mravljak Ivan za francoski jezik in prof. dr. Janko Kotnik za angleški jezik. Odlok je veljaven izza 1. okt. 1928.

★ **Otvoritev nove šole.** Danes popoldne ob pol 15 se blagoslovi in otvori novozgrajeno šolsko poslopje v Notranjih Goricah. Po otvoritvi prosta zabava v šolskih prostorih. Prijatelji mladine dobrodošli.

Avtomobilska nesreča v Ljubljani

V petek zvečer ob 11.15 je ekspedit »Jutra« v Ljubljani poklical avtoizvoščka Emerika Filipana od njegovega stajališča na Dunajski cesti pred kavarno »Emono«, naj s svojim avtomobilom takoj prepelje »Jutrovo« pošto in naklado »Jutra« na kolodvor. Filipan je takoj naložil »Jutro« na svoj avto ter odpeljal po Knafljevi ulici, Dunajski, Tavčarjevi in Miklošičevi cesti na kolodvor. Spremljal ga je »Jutrov« uslužbenec Jože Vončina. Na križišču Tavčarjeve in Cigaletove ulice, tik pred justično palačo je avto povozil bivšega maserja v hotelu »Slon« 51 letnega Ivana Pirša. Šofer ni niti opazil, da je koga povozil, le sluga Vončina je Filipana opozoril, da je moral najbrže kdo zaiti pod avtomobil, kajti avto je trikrat odskočil. Avtomobil je vlekel Pirša kakih 12 korakov za seboj. Filipan in Vončina sta na kolodvoru »Jutro« oddala, nakar se je šofer vrnil z avtomobilom v garažo. Nato je Filipan odšel proti kavarni »Emoni«, kjer so ga njegovi tovariši šoferji opozorili, da ga išče policija, ker da je nekoga povozil. Filipan se je šel nato sam prijavit na policijsko stražnico na Dunajski cesti, kjer so ga pridržali in izročili v policijske zapore. Pirš se je v petek zvečer precej napil in je popolnoma pijan taval okrog justične palače. Stražnik Pucihar mu je v razdalji kakih 50 korakov neopaženo sledil in ga opazoval. Toda Pirš je bil popolnoma miren in stražnik ni imel povoda, da bi ga prijel. Naenkrat mu je Pirš izginil izpred oči. Potem, ko je avto že odvozil, je stražnik našel Pirša, umirajočega na cesti. Slučajno je prišel tedaj mimo g. dr. Eržen s soprogo in stražnik Pucihar je oba naprosil, naj iz prijaznosti za nekaj trenutkov čuvata pri umirajočem, da pokliče on rešilni voz. Telefonsko je bila obveščena takoj rešilna postaja, ki je že čez nekaj minut prepeljala Pirša v bolnico, kjer pa je ta kmalu zatem umrl. Pirš je dobil hude notranje poškodbe. Poškodovana mu je bila trebušna mrena, zlomljena desna roka, poleg tega je bil pa tudi hudo ranjen na desnem sencu. Stražnik je nato še poizvedel, kdo je vozil tačas avtotaksi in je na ta način mogel sklepati, da je bil Filipan tisti, ki ga je povozil. Kolika krivda pade na Filipana, bo ugotovila še preiskava. Gotovo pa je, da je precej zakrivila nesrečo tudi nagla vožnja.

Velika povodenj v St. Rupertu

Iz Št. Ruperta na Dolenjskem nam poročajo:

Prijazen, živahno tekoč potok se vije skozi našo vas, to je Bistrica. A kot je ob rednem vremenu nje tek blagodejen za vas, tako je ob vsakem večjem nalivu narasel potok huda ura za prebivalstvo in usodepolna skoro redno za bližnjega malega kmeta. Ta največji dolenjski hudournik je bil zadnji torek spet v polni moči in sicer v taki meri, kot tega najstarejši občani ne pomnijo. Vsled naliva je potok hitro naraščal in v poldrugi uri je bila cela vas pod vodo. Iz potoka je narasla deroča reka, ki si je utirala svoja pota po travnikih in njivah ter obiskovala prebivalce po hišah. Naravne sile so se nemilo poigravale z revnim ljudstvom in mu prizadele veliko škodo. Travniki so polni proda in kamenja, da celo do pol kilometra daleč od struge se nahaja prod in vse to bo treba zvoziti nazaj. Deročа voda je razširila strugo in odnašala zemljo, ponekod je odtrgala do 3 metre zemlje na račun parcel [illegible]nih posestnikov. Ozimina, nedavno vsejana, je ravnokar vzklila, a jo je že nori val z zemljo vred odnesel. Ne samo sad, tudi njive so popolnoma uničene, ker je odnešena skoro vsa zorana zemlja. Kmet se je zadnje dni potil za plugom v pričakovanju, da mu bo morda prihodnje leto naklonilo boljši sad, ko mu ga je lani odjedlo deževje, a letos nasprotno suša. Zdaj je ubogi kmet na jasnem. Kdo naj ima še veselje do takega dela, ki se ne obrestuje? In kje je rešitev zoper te pogubonosne poplave, ki se periodično ponavljajo dvakrat na leto, spomladi in jeseni? Gotovo, da samo v dobri volji in podjetnosti občanov samih ne. Kajti Bistrica se poveča ob nalivu do 30 krat in za ureditev struge za toliko množino vode in pri tako strmem padcu, je občina premajhna edinica. Večkrat smo prizadeti že apelirali na merodajne oblasti, a dosedaj so bile naše prošnje še vedno klic vpijočega v puščavi. Ponovno se obračamo na merodajne faktorje in zlasti na ljubljanski oblastni odbor, da uvidi potrebo reguliranja hudournika Bistrice in da nam v vsakem oziru nudi pomoč, da bo tako moglo priti kmalu do realizacije načrta, ki že 14 let vedno bolj dozoreva, če se sme tako reči.

Pride! Pride!

„Kralj kraljev“

Bilo je to pred dvatisoč leti . . . V zemlji mrtvega morja, v zemlji čudežev — živel je za časa Ben-Hura veliki prerok Kralj kraljev, katerega delo živi večno, a njega modrost je zakon milijonov živih in mrtvih.

Pride v kino „Dvor“

Smrtna nesreča

Posestnik Vincenc Soklič, p. d. Medved iz Lazov, župnije Gorje, se je vračal od pogreba. Na opolzki cesti je padel in se nekoliko potolkel. Da bi si izpral rano, je stopil na breg Radovne, pri tem pa zgubil ravnotežje ter padel v valove močno narasle reke. Dasi je nekdo videl ponesrečenega izginiti v valovih ter je klical na pomoč, je bilo vse iskanje zaman in ga do danes še niso našli. Narasla Radovna ga je najbrže odnesla v sotesko Vintgar in tam čez Šum v Savo. Zapušča ženo in pet otrok. Bil je visoke rasti, močne postave, 69 let star. Oblečen je bil v sivkasto obleko domačega sukna. Kdor bi ga dobil kje ob bregu Save, naj sporoči županstvu Gorje pri Bledu.

Ponarejevalci cekinov

Aretirani tihotapec zlata Engelsrath in njegov pomočnik Ziegelhuber sta bila izročena sodišču v Belgradu. V belgrajski javnosti je bil Ziegelhuber, ki je inženir kemije, znan kot zelo vesten in pošten človek. Šele pred 15 dnevi se je poročil z neko Sarajevčanko, ki mu je prinesla kar 100.000 Din dote. Njegova aretacija je umevno vzbudila zato tem večjo pozornost.

Draguljar Engelsrath je že pri prvem zaslišanju priznal vse, dočim trdi Ziegelhuber, da denarja ni ponarejal zato, da bi rešil Engelsratha plačevanja taks, temveč je ponarejen denar zato pečatil z državnim pečatom, da bi na ta način zbral ves ponarejeni denar in ga potem izročil oblastem. Skupno so oblasti zaplenile 7 kg zlata in 2.3 kg srebra. Vrednost zlata srebra in drugih dragocenosti, znaša okrog dva in pol milijona dinarjev.

Taščo ustrelil na lovu

Kmet Stevan Bošnjak iz osiješke okolice se je te dni podal na lov na race. S prvim strelom pa je na dosedaj še nepojasnjen način ustrelil svojo taščo Elizabeto Kovačevo, ki se je okrvavljena zgrudila na tla in kmalu nato umrla. Bošnjak je bil aretiran, sodna komisija pa je izvršila na licu mesta preiskavo, da bi ugotovila, če gre za nesrečo ali pa za zločin.

* * *

★ **Filatelistična zanimivost.** Prijatelj našega lista nam je predložil na vpogled razglednico, ki jo je prinesel v Evropo Zeppelin ob svojem zadnjem povratku v Evropo. Na sprednji strani nosi štampiljo »First Flight

Dr. med. A. Lavrič

se je preselil iz Rogaške Slatine v Ljubljano, Mirje 11. Tel. 3285

Ordinira od 10. do 12. in od 2. do 4.

Po večurnih bojih je končno prišel do mnenja, da bi prodal kovačnico in odšel z denarjem v mesto, kjer bi lahko živel od obresti, preje pa bo še v Wiesenthalu priredil poslovilni večer. Vse neumneže, ki so zanemarili priliko in si niso kupili srečke za tri marke petdeset pfenigov, bo grizla vest do smrti in še potem se bodo sramovali svoje neumnosti.

V temni kovaški peči pa je sedel hudič in se režal. Ta hudič je kovača že dolgo časa nadlegoval. Če se je kovač naslonil na nakovalo, da bi si odpočil, je že hudič poškilil iz peči in mu godel: »Kovač, ti si lena mrha.« Ali, če je hotel iti v gostilno, je takoj zopet hudič sikal za njim: »Ti si zanikarnež.« Ta hudič je bil kovaču zelo neprijeten svarilec. Nekoč je rekel gostilničar Erlebauer kovaču: »Hudič je tvoja slaba vest, ki ti morda prav svetuje. Sedaj pa je črni tovariš jezen glodal svoj suhi rep in godrnjal: »Od obresti boš živel. Oho, kovač, boš raje zapravljal. Kdor postane hitro bogat, ta kmalu zapravi. Kakor dobljeno, tako izgubljeno.« Zelo nesramen je bil hudič v nezakurjeni peči. Kovač se je negotov preobračal eš pol ure po postelji, nakar je premagal vse ovire in je zavpil v temo:

»Misliš, da se te kaj bojim, ti črni hudič! Imam denar, kovačnice pa ne prodam, ampak si bom raje najel dva pomočnika. Boš videl, kakšne čudeže bom še delal s svojim denarjem.«

Toda maščevalni hudič bi ga bil kmalu pripravil ob življenje. Neko dopoldne, ko je zopet slonel na nakovalu, mu je šepetal, da je on pomilovanja vreden človek, ki kot nekdanji kavalerist v tem zapuščenem gnezdu nima prav nobene prilike, da bi jahal ali plaval. Edina rešitev zanj bi bila, če si kupi motorno kolo.

Komaj je torej kovač v več ur oddaljeni Liegnitzi dvignil denar, je takoj zavil v trgovino z motornimi kolesi. V trgovini se je obnašal zelo ošabno. Povedal je, da je bil že od nekdaj dober kolesar in da se je tudi že večkrat peljal na motornem kolesu ter da je po poklicu inženir. Pojasnil in razlag ne potrebuje, povedo naj mu le najvažnejše stvari, kar se je tudi zgodilo. Sledilo je še par poizkusnih voženj, ki pa so se — žalibog — posrečile. Plačal je torej kolo, ki je bilo precej drago — kazal je le preveč svoj mošnjiček — se odpeljal v gostilno, kjer je zopet razsipal denar, plačeval znanim in neznanim gostom, tudi sam mnogo pil in se končno precej »v rožcah« odpeljal.

Tisto popoldne je Klaus ves razburjen pritekel domov in hitel praviti Mariji: »Naš kovač je znorel. Od vsepovsod brzojavljajo, da se neki norec vozi na motornem kolesu skozi vasi, to je naš kovač. Deset ali dvanajst ljudi je že povozil in povrhu še na stotine gosi in psov. Ravnokar pa se je peljal skozi našo vas. Ves zmešan je vpil: »Umaknite se! Pazite! Pomagajte!« Bilo je grozno. Klobuka sploh več nima, obraz je zaripel in spačen in oči mu štrle iz jamic. Znorel je!«

To poročilo se je kakor navadno vsa, katera se razneso med ljudmi, pozneje izkazalo kot pretirano, zlasti kar se tiče žrtev. Človeških izgub sicer ni bilo, toda večje število gosi, rac in kokoši je moralo na cesti pustiti svoje življenje. Bila je res huda vožnja. Komaj je namreč kovač zapustil mesto in se hotel v predmestni gostilni zopet okrepčati za dolgo pot, je z velikim strahom spoznal, da je pozabil vprašati, kako se ta »presneti pajkelj« zopet ustavi. Poskušal je to in ono, pritiskal na gumbe, toda čim dalje je poskušal, hitreje je teklo kolo. Z vso silo se je držal v groznem strahu, da bo izgubil ravnotežje ali se zaletel v kako drevo. Pot mu je tekel z čela in nič več ni poskušal ustaviti motor, ker je moral obrniti vso pozornost in do skrajnosti napeto energijo porabiti, da si ohrani življenje. Pri vhodu v vas je kovač v smrtnem strahu začel grgrati: »Umaknite se! Pazite! Pomagajte!« Psi so lajali nad njim, race in gosi gagale in pele labodjo pesem pod kolesom, stari mlekarici je prekucnil ročni voziček v jarek, polomil trohnel cestni napis, a divji jezdec je venomer vpil: »Umaknite se! Pomagajte!«

Župan, ki ga je videl, je brzojavil v sosednjo občino in opozarjal k previdnosti, ta je brzojavila naprej in tako je novica končno dospela v Wiesenthal. Po vaseh se je vse izognilo motornemu kolesu, a okna in vrata so bila polna gledalcev. Vozniki so spravili konje in vozove na varno in norcu pustili prazno cesto. Vse ljudi je bilo groza in vsi so govorili: »Kaj se bo tu še vse zgodilo?« Kovač pa je divjal naprej. Deležen je bil usode čarodejevega učenca, ki se ni mogel znebiti duhov, ki jih je poklical, godilo se mu je kot divjemu jahaču, ki je proklet, da mora brez miru in ciljev divjati po deželi.

Pripeljal se je v Wiesenthal, kjer je bil doma. »Sedaj pa doli, le doli,« si je mislil. Kmalu je bil pri kovačnici. Vedno bolj je grgral: »Umaknite se! Pazite! Odstopite! Pomagajte mi!« Pri mostu se je znova poskušal ustaviti, a bi si kmalu zlomil vrat. Nihče mu ni pomagal, le hudič je skočil iz kovačnice in se vsedel za kovačem na kolo.

Bližala se je češka meja. Oboroženi mejni stražniki so stali pred stražnico.

»Stoj — sicer streljamo!«

Seveda »Stoj!«, ko bi le mogel. Divjal je naprej. Dva strela sta počila, a zgrešila prehitro se premikajočo tarčo. Sedaj bo nekaj. Cesta se je začela spenjati strmo navzgor, motorno kolo je šlo vedno bolj počasi, se končno utrujeno nagnilo na stran in z zadnjim ropotanjem izgubilo svoje demonske sile — zmanjkalo je bencina.

Ko je kovač zopet čutil varna tla pod svojimi nogami, mu je bilo pri srcu kot ponesrečencu na morju, ki ga valovi prineso na obalo pustega otoka, da bi tam trpel pomanjkanje. Nesrečni, popolnoma izčrpani kovač se je usedel na obcestni kamen in jokal v svojem strašnem razburjenju. Kmalu je prišel obmejni stražnik in ga prijel v imenu postave. Na stražnici njegovemu pripovedovanju niso verjeli, hoteli so ga že obdržati, a on jim je ponudil visoko kavcijo, kar je postalo še bolj sumljivo. Kovača so zaprli, dokler se ne dožene resnica in ne dobe pojasnil.

V temnici je premišljeval kovač in prišel do sklepa, da je bogastvo zlo, a motorno kolo je prokletstvo. Kaj bi mu sedaj pomagalo vse bogastvo, če bi si bil zlomil vrat!

Ko so ga izpustili, je moral najprej plačati povožene dva in štirinogate živeli in nadomestiti trhli cestni napis z novim. Motorno kolo je prodal, seveda ne ravno z dobičkom. V vasi pa se ga je prijel priimek: »večni morna«, ki mu sicer ni popolnoma pristojal, a ga je zelo jezil.

Prev. Dat.

ČASNA ROČKA

Za poznavalca običajen užitek, za novinca nov doživljaj

Air Mail (Prva zračna pošta). Via Graf Zeppelin, United States-Germany. Datum 28. oktobra označuje dan odhoda, dočim je prihod v Evropo razviden iz druge štampiljke: »Friedrichshafen, Bodensee, 1. Nov. 28. Luftpost«. Znamk je na razglednici za 53 centov, torej več kot pol dolarja ali približno za 30 Din, in tako pač lahko razumemo, zakaj se je dr. Eckener pohvalil, da pri pošti zasluži več kot pri pasažirjih. Brez dvoma je v Ljubljano prispelo še več razglednic in pisemskih pošiljk, ki zaenkrat predstavljajo za filateliste precejšnjo redkost.

★ **Pretep po ličkanju koruze.** Pretekli torek zvečer so ličkali koruzo pri posestniku Trampužu v Stari vasi na Bizeljskem. Med fanti pa je nastal prepir in je neki fant iz Stare vasi z nožem zabodel Franca Kocjana v kuk leve noge in mu tudi prerezal zapestje [illegible]. Poškodovani je bil takoj prepeljan v bolnico in je njegova poškodba težje narave.

★ **Tatinska tolpa.** Zagrebška policija je v zadnjem tednu izsledila več mladih fantov postopačev, ki so prodajali za mal denar razne še dobre obleke. Ker niso vedeli povedati, na kakšen način so prišli do obleke, so jih zaprli. Zaprti fantje so se skušali izgovarjati, vendar so s tem samo še nove tovariše spravili policiji v roke. Zaprtih je sedem tatov, ki so v Zagrebu delali načrte za tatvine po bivšem Kranjskem in Štajerskem, odnašali plen v Zagreb na prodaj in zopet šli na nove pohode. Pojasnjenih je sedaj že več tatvin, ki so v preteklih 2 mesecih bile izvršene v brežiškem, krškem in rogaškem okraju in celo v Šiški pri Ljubljani. Za svoje žrtve so tatovi izbrali navadno kmečke domove, kjer so bili domači na delu odsotni in so odnaali denar, obutev in obleko. Skupne škode so napravili za približno 20.000 Din.

★ **Škrlatinka v Zagrebu.** Letos v Zagrebu zelo divja škrlatinka. V mesecu avgustu je bilo 74, v septembru 94 in v oktobru pa celo 143 novih slučajev škrlatinke. Dočim je bilo v prejšnjih letih kvečjemu par sto slučajev škrlatinke, jih je bilo lani že okrog 600, letos pa do konca oktobra že 838 ter jih bo do konca leta najmanj 1000. Oblasti ugibajo, katerih sredstev naj bi se še poslužile v boju proti škrlatinki.

★ **Roparski napad pri Apatinu.** Kmet Milan Krnjajič, ki se je šele pred kratkim vrnil iz Amerike domov v Bačko, je šel te dni na sejem v Apatin. Ko se je vračal domov, se mu je na cesti pridružil neznan mož, ki ga je naenkrat udaril z vso silo s palico po glavi, tako, da se je Krnjajič zgrudil nezavesten na tla. Šele zvečer so Krnjajiča našli ljudje. Ko se je zopet osvestil, je z grozo opazil, da mu je izginilo 50.000 dinarjev, ki jih je imel pri sebi. Storilca so orožniki izsledili v osebi kmeta Gjuruška, pri njem so našli še skoro ves denar.

★ **Ženska obstreljena v prepiru pijancev.** V neki zagrebški gostilni je sedelo več pijancev, ki so se baharili drug proti drugemu, koga imajo ženske rajši. Iz prepira je nastal pretep, na dvorišču pa so se pričeli streljati. Slučajno je bila hudo ranjena v desno stegno gospodinja Ema Leonhardt.

★ **Smrt pri delu.** V tovarni cementa v Podsusedu je delal 33 letni delavec Gjuro Jelačič pri zgradbi nasipa, ki mu je grozila nevarnost, da se bo vsak čas podrl. Kljub tej nevarnosti je Jelačič nadaljeval z delom, toda nasip se je utrgal in pokopal Jelačiča pod seboj. Delavci so ga hitro odkopali in ga izvlekli izpod zemlje, toda bil je že napol zadušen in je dobil hude notranje poškodbe, na katerih je kmalu zatem umrl.

★ **Brata obstrelil z revolverjem.** V zagrebško bolnišnico so pripeljali 21 letnega delavca Josipa Boraniča, ki je bil z revolverskim strelom hudo ranjen v trebuh. Mladeniča so takoj operirali in bo kljub hudi poškodbi najbrže še okreval. Ranil ga je mlajši brat Ignac, ki je na praznik Vseh svetnikov snažil svoj revolver in poučeval brata v ravnanju z njim. Pri tem je bil tako neroden, da je nabiti revolver eksplodiral in je strel zadel Josipa v trebuh.

★ **Ujeta roparska tolpa.** Trgovec Vasa Glagonjec se je te dni vračal iz svoje rojstne vasi Pavliča v Vršac, kjer prebiva stalno. Na cesti ga je dohitel voz, na katerem je sedelo več mladih fantov. Glagonjec jih je prosil, naj ga vzamejo na voz. Voz se je ustavil in več ljudi je skočilo doli. Toda mesto, da bi pomagali Glagonjcu na voz, so ga napadli in pobili s pestmi na tla, nato pa mu izropali žepe. Seveda je Glagonjec vso stvar takoj ovadil. Cestni roparji so mu vzeli 1100 gotovine. Na podlagi ovadbe se je policiji posrečilo izslediti storilce v članih ciganske družbe Schein iz okolice Vršca. Aretiranih je bilo sedem ciganov, ki so bili izročeni državnemu pravdništvu.

★ **Radi časti v smrt.** V Mihalovcih v Slavoniji je poskušal te dni 72 letni kmet Sima Matoševič samoumor in si je na podstrešju svoje hiše z nožem prerezal vrat. Ker ni mogel na ta način umreti, si je prerezal na levi roki žilo in se večkrat zabodel z nožem v trebuh. Starčka so s hudimi poškodbami prepeljali v bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl. Vzrok tega strašnega samoumora je v tem, da je neki trgovec očital Matoševiču, češ, da je kradel pšenico, česar starček ni mogel preboleti.

★ **Uboj na kolodvoru.** V vasi Platičevem blizu Rume v Sremu je bil te dni ubit agent sladkorne tovarne Radovan Budinčič. Budinčič se je na postaji v Platičevem branil sprejeti od kmeta Radoslava Stanimiroviča njegovo sladkorno repo, ki jo je prinesel prodati, ki pa ni bila ravno prvovrstna. V hudem prepiru je Stanimirovič ves togoten pograbil nož in zadal Budinčiču več hudih ran. Budinčič je čez nekaj minut umrl.

★ *PROSLAVA NARODNIH PRAZNIKOV. Učiteljem petja na osnovnih meščanskih in srednjih šolah sporočam, da sem zbral za proslavo narodnih praznikov 40 skladb razne vsebine. So to eno-, dvo- in troglasni zbori, mešani in moški zbori a capella in deloma tudi s spremljevanjem harmonija oziroma klavirja. Vse skladbe in teksti so originalni in še ne objavljeni. Tako n. pr. Praznik Ujedinjenja, Pozdrav kralju, Molitev za vladarja, Kraljev god, Domovina bela golobica, Bog in Slovenija, Obmejna, Straža ob Adriji, Gosposvetski zvon, Vidov dan, Jugoslavija oj!, Naš kralj junak itd. — Vse skladbe so zelo lahke, pevne, efektne ter po obsegu in vsebini primerne šolski mladini. Nekateri mešani in moški zbori so tudi instrumentirani. Ti so namenjeni prosvetnim društvom in srednjim šolam. Tovariši, ki reflektirajo na omenjene skladbe, naj sporočijo svoje želje na naslov: L. Kramolc, učitelj petja na državni realki v Ljubljani.*

★ *ZA ŠOFERJE IN AVTOMOBILISTE. Izšla je v zalogi Jugoslovanske knjigarne težko pričakovana, bogato ilustrirana in lepo opremljena knjiga inž. Ivan Štolfa »Šofer«. Knjiga je zelo obširna, jasna in lahko umljiva in velja vezana 140 Din.*

★ *AVTOBUSPROMET NA JEŽICO IN ČRNUČE zopet otvorjen. Znana tvrdka Adamčič in Šušteršič vozi zopet ob nedeljah in praznikih popoldne od 2 dalje do poznega večera. Postaja pri »Figovcu«. Vozi vsako uro, po potrebi vsake pol ure. Zadnja postaja se nahaja pri gostilni »Pečar«.*

★ *SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO V LJUBLJANI vabi na izredni občni zbor, ki se vrši 15. novembra 1928 ob pol 17 na kirurgičnem oddelku splošne bolnice v Ljubljani. Dnevni red: a) čitanje zapisnika; b) izpremememba § 2. društvenih pravil; c) slučajnosti. Za primer nesklepčnosti velja določilo poslovnika. 2. Na mesečno zborovanje dne 15. novembra 1928 ob pol 18 istotam. Predava in mikroskopično demonstrira asistent okulističnega oddelka g. dr. R. Bassin: Trahom.*

★ *ZA ORLIŠKE KROŽKE, DEKLIŠKE ZVEZE, MARIJINE DRUŽBE IN DRUGA ŽENSKA DRUŠTVA je izšel II. zvezek »Dekliški oder«, ki obsega tri igre: Eno petdejanko, eno božično in šaljiv igrokaz. Stane 12 Din. Naroča se pri Slovenski Orliški zvezi, Ljubljana, Ljudski dom. Kdor kupi pet zvezkov skupaj, dobi 10 odstotkov popusta.*

★ *ZVONARNA STROJNIH TOVARN IN LIVARN D. D. V LJUBLJANI, Karlovška cesta 1, prejela je od preč. župnega urada v Mirni peči na Dolenjskem za dobavljena zvona sledečo priznalno ozir. pohvalno izjavo: Pred 5 leti je Vaša zvonarna ulila za našo farno cerkev nov veliki zvon z glasom cis, ki dela s svojim mogočno donečim in čistim glasom vso čast Vaši zvonarni in veselje župljanom. Letos pa smo prejeli za Angeljsko nedeljo od Vas še dva nova zvona z glasom fis in b, ki v smislu naročila popolnoma harmonirata z velikim zvonom, obdržali smo sicer še jekleni zvon z glasom as, ki ima dokaj prijeten glas in se prav dobro ujema z bronastimi zvonovi. Glasovi zvonov so sedaj tako srečno ubrani, da je prav prijeten užitek poslušati jih, kadar se vsi zvonovi oglase. Zato tem potom izrekamo zvonarni vso čast in priznanje in zahvalo za točno, solidno, vsestransko zadovoljivo postrežbo in zmerno ceno, in moremo Vašo staro preizkušeno zvonarno z mirno vestjo najtopleje priporočati vsakemu cerkvenemu predstojništvu v svrho nabave bronastih zvonov. Župni urad, Mirna peč, dne 9. oktobra 1928. Anton Zore, l. r. župnik.*

Velika izbira usnja in čevljarskih potrebščin

in sicer: krom, amerikanska juhta, ševro, črn in v modnih poljubnih barvah lak. box, piklingi ter podplati za šivano in zbito delo. Cene nizke, postrežba točna in solidna.

Za obilni obisk se priporoča tvrdka

Franc Erjavec

Ljubljana, Stari trg štev. 11a

Telefunken 4

Sloviti sprejemni aparat na 4 elektronke sedaj z najnovejšimi zboljšavami!

Znane prednosti: pristni mahagoni-les — lahka oskrba — krasni tonočisti glasovi — poleg tega najnovejše izboljšave: udobni frekvenčni kondenzatorji — priklop na govorilne aparate in druge tehniške finoče — vse to za zelo nizko ceno. Zahtevajte pri Radio trgovcu, da Vam razkaže aparat! — Telefunken 4 stane brez elekronk 2550 Din. Skupina pripadajočih Telefunken elektronk stane 550 Din. Cena zvočniku Arcophon 3 znaša 1385 Din.

1903 1928

TELEFUNKEN

Mnogoletne izkušnje - Najmodernejša konštrukcija

Telefunken aparate dobite v vsaki radio trgovini

★ *ORIS ZGODOVINE UMETNOSTI PRI SLOVENCIH, napisal dr. Fr. Stele, ni nobena težko pisana razprava, ampak najširšim slojem namenjena spodbudna knjiga, ki prva te vrste hoče pokazati, da smo bili Slovenci vedno sklenjeni s kulturnim svetom in tudi v umetnosti vršili svojo nalogo. Knjiga je bogato ilustrirana in stane samo 50 Din. Nova založba v Ljubljani.*

★ *NOVA DOMAČA OPERETA. Izšla je štiridejanska opereta »Adam Ravbar« s spremljevanjem harmonija ali glasovirja. Spisal in uglasbil jo je Josip Lavtižar. Namenjena našim podeželskim odrom ne bo delala težav ne pevcem in ne pevovodjem. Manj važne točke se lahko deklamirajo, namesto da bi se pele. Snov je vzeta iz slovenske zgodovine, saj opeva Ravbarja tudi narodna pesem. Partitura obsega 46 velikih strani, besedilo 38 strani. Dobiva se pri sl. adatelju v Ratečah na Gorenjskem in v vseh knjigarnah. Partitura stane 44 dinarjev, besedilo 6 dinarjev.*

★ *BOLEHAJOČIM NA ŽOLČNEM IN LEDVIČNEM KAMNU TER KAMNU V MEHURJU kakor tudi ljudje, ki trpe na preobili tvorbi sečne kisline, morejo z uporabo naravne »Franz-Josef«-grenčice urediti delovanje črevesa. Možje z zdravniško prakso so se po dolgoletnih izkušnjah prepričali, da je »Franz-Josef«-voda zanesljivo in zelo milo učinkujoče salinično odvajalo, da se more priporočati tudi pri bolezenskem povečanju prostate. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.* 8823

★ *SREČKE PREGLEDUJE, HRANI, PRODAJA, kupuje, daje pojasnila: DR. IVAN ČERNE, gospodarska pisarna, Miklošičeva 6, LJUBLJANA. Za odgovor dinar znamko!*

★ *»LJUDSKA SAMOPOMOČ«. Na Vseh svetnikov in Vernih duš dan, ko posečamo grobove dragih rajnih, se nam vzbujajo nehote vrline in tudi gorja po naših umrlih. Nebroj žalostnih solz je mnogim povzročila njih smrt in niso še bile te izbrisane, nastale so že hujše skrbi, kako bomo zanaprej urejevali naše gospodarstvo. Kjer je zapustil rajni dovolj blagostanja, je vprašanje lažje rešiti, kjer pa tega ni, kakor je to navadno, so postajale gmotne skrbi za vsakdanje življenje mnogokrat neznosne. V takih odnošajih bi bilo vsem ostalim, po mogoče brezskrbno umrlem, jako pomagano, ko bi bil rajni član kakšnega podpornega oziroma pogrebnega društva, kakor ga imamo v »Ljudski samopomoči« v Mariboru. To društvo šteje danes že nad 10.000 članov iz vseh slojev Slovenije, ter je izplačalo v tekočem letu približno 200 tisoč dinarjev podpore ostalim opravičencem. Ker ura smrti ni nikomur znana, ne odlagajte torej s pristopom v to prekoristno društvo, ki sprejme do nadaljnjega še vse zdrave osebe do 50. leta. Komur so naša pravila še neznana, naj zahteva še danes pristopno izjavo.*

★ *NOGAVICE, rokavice in pletenine se dobe v veliki izbiri pri tvrdki Prelog, Ljublj.*

★ *MOZAIČNE TLAKOVE izdeluje solidno Iv. Gostinčar, Pešata p. Dol pri Ljubljani.*

★ *OPOZARJAMO na oglas Spodnještajerske posojilnice na zadnji strani današnje številke.*

★ *OGROMNI SO STROŠKI z ureditvijo »Zupanove jame«, zato kupujte srečke! — Podpirajte društvo!*

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Dnevno nočno službo imata Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu. — V noči na torek: Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški.

•

⊙ **Prosvetni večer.** Predavanje g. Josipa Šimenca o »Inteligenci prehistoričnega človeka« je bilo ne samo izredno poučno, marveč tudi kot predavanje samo pravi užitek. Z znanstveno stvarnostjo je g. predavatelj podal sliko kulturne stopnje prehistoričnega človeka zlasti v paleolitiku z namenom, da ovrže skrajno evolucijsko teorijo, ki uči, da se je človek polagoma razvil iz živalske praoblike. Dejstva, da je prazgodovinski človek na tako bister in prevejan način obvladal divjo prirodo, tako genialno zamislil orodje, začel uporabljati ogenj, njegovo zdravstvo (težke operacije lobanje), njegovo nravno in versko čustvovanje ter visoko razvita umetnost, ki se nam je ohranila v podzemskih votlinah, dokazujejo, da se je takoj, ko je nastopil človek, pričelo tudi njegovo kraljestvo duha. Prehistorični človek ni v ničemer zaostajal za človekom XX. stoletja, kar se tiče razumnosti in inteligence, sploh vsega elementarnega duševnega udejstvovanja. Predavanje je zaključil z besedami nekega »poštenega darvinista«, da je »edina zveza med človekom in živaljo pogumen salto mortale (smrtni skok)«.

⊙ **Izlet na Šmarjetno goro** priredi danes Družabni klub v Ljubljani skupno z Družabnim klubom v Kranju. Odhod iz Ljubljane z opoldanskim vlakom. V slučaju slabega vremena se izlet ne vrši.

⊙ **Pastoralna konferenca za Ljubljano** bo v ponedeljek 5. novembra ob 15 v semenišču.

⊙ **Prvi simfonični koncert** muzike dravske divizijske oblasti bo v ponedeljek 19. novembra v unionski dvorani. Kot solistinja svira na tem koncertu gdčna Jadviga Poženelova znamenite Franckove simfonične varijacije za klavir s spremljevanjem orkestra.

⊙ **Smrtna kosa.** Včeraj opoldne je nenadoma preminula gospa Fani Matko, soproga docenta in primarija dr. Ivana Matka v Mariboru.

⊙ **Ureditev Masarykove ceste.** Te dni mestni delavci mnogo kopljejo in popravljajo ob kolodvoru, na novem in starem delu Masarykove ceste. Položili so že obrobne kamne skozi ob desnem hodniku v smeri proti Dunajski cesti ter deloma tudi ob Dunajski cesti sami. Zdaj pa polagajo take obrobnike tudi na nasprotni strani ob tako zvanem otoku, ki je tu zamišljen. Ob Dunajski cesti je otok tako že dobil svoje lice in so že tudi podrli lipo, ki je stala izven zamišljenega okvirja. V pri-

Odvetnik

dr. Josip Grablovic

je preselil svojo odvetniško pisarno

v Dalmatinovo ulico št. 3

NAJBOLJ UGODNO
nudi jesenska in zimska oblačila
J. MAČEK
specialna konfekcija za gospode in deco
Aleksandrova cesta 12

hodnjih dneh bodo, kakor smo informirani, podrli tudi ostale lipe. Na njih mesto posade prihodnje leto nova drevesa. V zvezi s temi deli polagajo po sredini otoka tudi zbiralni kanal, ki bo odvajal vodo z obeh strani otoka, t. j. s starega in novega dela Masarykove ceste.

⊙ *Československá obec v Lublani.* Upozorňujeme členstvo na přednášku Slovinského planinského družstva v Lublani, která se koná v pondělí dne 5. listopadu o osmé hodině večer v Unionu na thema »O vysokých Tatrách«, jako zakončení jubilejních oslav desetiletého trvání republiky československé. — Súčastnějmež se v hojném počtu!

⊙ **»Ljubljansko kazalište na početku sezone«** je naslov članku, ki ga je napisal ljubljanski dopisnik zagrebške »Novosti« gosp. O. G. Ambrož v petek 26. okt. t. l. Gosp. pisec se zelo trudi med drugim dokazovati v prilog bivšega upravnika Nar. gledališča v Ljubljani gosp. inž. Kregarja, češ, da je bilo ljubljansko gledališče pod njegovim vodstvom v sijajnem razvitku itd. Nič nimamo pripomniti osebnemu mnenju gosp. Ambroža, to je stvar okusa, čudimo se pa, da gosp. pisec bistveno netočno informira hrvatsko javnost v obliki, ki je v očitnem nasprotstvu z resnico in tukajšnjim razpoloženjem. Gosp. Ambrož, ki je ponovno naglašal, da je velik prijatelj gledališča in igralcev, gotovo ni nevoščljiv, da je nastal po odhodu gosp. Kregarja v gledališču mir in veliko veselje do dela in to po zaslugi sedanjega upravnika gosp. Otona Župančiča. Dovoljujemo si še pripomniti, da take vrste informacije niso v prid slovenskemu gledališču. — Udruženje gledaliških igralcev v Ljubljani.

⊙ **Razpis dijaške ustanove ljubljanskega mesta za učence sred. tehniške šole v Ljubljani.** Mestni magistrata razpisuje šest mest za učence višjih oddelkov in dve mesti za učence nižjih oddelkov te šole v iznosu po 1000 (en tisoč) dinarjev na leto. Pogoji so razvidni iz razglasa na občinski deski in na srednji tehniški šoli.

⊙ **Sobotni živilski trg.** Kljub deževju je bilo včeraj na trgu dovolj živilskih potrebščin. Pojavljajo se kot drobnarija manjše količine zeljnatih glav, katerih pa je tudi onstran Ljubljanice cele vozove, kot tudi krompirja. Vsekakor pa je ves živilski trg v znamenju sadja. Kmetice iz bližnje in daljše okolice so založile celo plat ob semenišču z vrečami kostanja in jabolk vseh vrst kvalitet. Celo s Štajerskega so pripeljali prekupčevalci jabolka. Prodajajo jih po 5—6 Din, dočim se dobe domača, slabša jabolka tudi po 3—4 Din. Kostanj ima še vedno isto ceno, 2 Din liter, dobi se pa tudi ceneje zlasti proti poldanski uri.

⊙ **Umrli so** v času od 1. do 3. novembra: Neža Jeran, kuharica, 62 let, Mestni trg 10. — Oton Pompe, zasebni uradnik, 77 let, Tesarska ulica 3. — V bolnici so v istem času umrli: Ivana Vrhovnik, delavčeva hči, 14 let, Šutna 27 v Kamniku. — Marija Opresnik, delavka, 42 let, Trbovlje 82.

⊙ **Mestni delavci** so o Vseh svetih položili na grob njihovega dobrega prijatelja pok. župana dr. Periča krasen venec. Stroški za venec so se poravnali iz preostanka **zbirke za** spomenik.

⊙ **Knjige Srpske književne zadruge v Belgradu** so dotiskane in so se pričele razpošiljati članom. Ljubljanski člani jih dobijo že prihodnji teden. Poverjenik prosi še vse one, ki mislijo naročiti knjige, da se mu takoj prijavijo. — Vladimir Kravos, palača Delavske zbornice, Čopova ulica.

⊙ **Mestna zastavljalnica** naznanja, da se vrši tomesečna dražba v marcu 1928 zastavljenih predmetov v četrtek, dne 8. novembra ob 15 v uradnih prostorih v Prečni ulici.

⊙ **Z razglasne deske.** Razpisana je sodna dražba parcele 1405 v katastralni občini Trnovo. Dražba se vrši 22. novembra zjutraj na sodišču v sobi 15. Cenilna vrednost znaša 5198 Din, najnižja ponudba pa 3460 Din. — Mestni magistrat razpisuje dr. Košmerlovo ustanovo za dijake v višjem oddelku tehnične srednje šole. Oddana bo ena ustanova z 3000 Din letno. Pogoji in podrobnosti na tabli mestnega magistrata. — Sodišče v Ljubljani razglaša, da je zaključeno postopanje za uvrstitev nekega poljskega pota v katastralno knjigo občine Stožice. Uvedeno pa je postopanje, da se na zahtevo pokopališkega upraviteljstva uvrsti neka parcela v katastralno knjigo občine Stožice. — Objavljen je poročni oklic ženina dr. Ljudevita Zalarja, zdravnika v Ljubljani, ter neveste Elze Marije Mine Schmidt.

⊙ **Tatvine pri tvrdki Bar.** Poročali smo že, da so prišli pri tvrdki Bar na Mestnem trgu na sled večjim tatvinam potrebščin za radio. Natančna preiskava je ugotovila krivca v osebi 18 letnega vajenca P. Fant je na policiji izdal še dva svoja sokrivca, no, prišle so pa na dan še druge stvari. P. je bil do maja meseca tega leta v službi kot vajenec pri telefonski centrali na pošti. Od tam je prestopil potem k tvrdki Bar. Že na pošti je pričel v družbi z dvema drugima svojima tovarišema krasti kable, telefonske žice in razno elektrotehniško orodje. Pri tvrdki Bar pa se mu je ponudila še večja prilika za tatvine. Tu je kradel cele radio aparate in njihove sestavne dele, zvočnike, detektorje, gospodarju je ukradel tudi daljnogled in browning. Vse pa je prodajal nekaterim znanim radio amaterjem, deloma pa je uporabil tudi sam za konstrukcijo lastnih telefonskih naprav in radia. Drzni zmikavt je na Zaloški cesti med svojim stanovanjem in stanovanjem nekega svojega »kupca« napeljal celo pravi, pravcati podzemeljski kabel, da ga je mogel vsak čas telefonično obvestiti, kdaj mu more prodati zopet kako novo zalogo potrebščin za radio. Kabel je bil položen preko ceste 20 cm pod zemljo in pod tramvajskimi tračnicami. Da ni bil tak kabel nobena igrača, priča že to, da je bil kabel pristen, ukraden seveda na pošti, obstojal je iz 11 telefonskih žic. Vse skupaj pa je bilo ovito v svinčeno kablovo odejo. Sedaj je te telefonske in radioamaterske idile seveda konec, kajti detektivi so demontirali vse te telefonske napeljave in radio aparate ter zaplenili vse, kar se je le dalo. Pri fantu so našli tudi sveder za železo. Ko so na policiji fanta vprašali, čemu mu bo tak sveder — tak sveder rabijo prav radi vlomilci v železne blagajne — je fant odgovoril, da ga je potreboval pri delu na svoji novi iznajdbi. Fant je namreč sicer šele 18 leten, pa ga je že zamikala slava Edisona, Tesle in drugih, in kakor je zaupno izpovedal policijskemu uradniku, ki ga je zasliševal, je njegova želja ta, da bi kaj iznašel. Ima, kakor pravi sam, baje že cel načrt za telefoniranje po popolnoma novem sistemu in to navaja tudi kot vzrok, da je kradel razne telefonske potrebščine, ker sam si jih ne more kupiti. Fant pravi tudi, da je imel kot vajenec premajhno plačo in je zato moral krasti, če je hotel živeti. Dosedaj je ugotovljeno, da ima tvrdka Bar skupno 3715 Din škode, poštni erar pa 2715 Din.

⊙ **Tatvine.** Gospej Marjeti Hribarjevi v Hrenovi ulici 14 je nekdo ukradel 2. novembra iz zaklenjenega stanovanja iz g[illegible]odinjske knjižice bankovec za 1000 Din. Tat, [illegible] je dobro poznal domače razmere, se je najbrže poslužil ključa, ki ga je gospa spravila v klet. — Zasebniku Andreju Schmidtu je neka ženska ukradla več moške obleke v skupni vrednosti 1280 Din. — Mesar Franc Keber je prijavil, da je neznan vlomilec ponoči prerezal žično mrežo na oknu njegove mesnice in ukradel pet govejih jezikov. — Gospej Gizeli Ravbarjevi je nekdo ukradel med predstavo v kino »Matici« lep damski dežnik, vreden 280 Din.

⊙ **Kdo najde psička?** Gospa Lea dr. Fajdigova v Šelenburgovi ulici je prijavila, da ji je ušel njen dva in pol meseca star psiček pristne volčje pasme. Psiček je vreden 1000 Din in kdor ga najde, dobi pri gospej dobro nagrado. Psiček ni bil še nikoli zunaj in najbrže ne bo mogel sam najti domov.

⊙ *PRANJE, svetlolikanje ovratnikov in vse perilo, kemično snaženje oblek: ŠIMENC, Kolodvorska 8.*

⊙ *GOSTILNA »PRI FAJMOŠTRU« priporoča prvovrstno dolenjsko portugalko, liter 16 Din in sladek mošt, liter 12 Din.*

⊙ *DANES SO KOLINE v gostilni pri »Kmetu« v Zg. Šiški poleg mitnice.*

Danes v nedeljo pri Kette-ju Aleksandrova cesta 3 ? **Ne zamudite pogledati**

Maribor

□ 0 + 0 + 0... Ta skrivnostni račun pa bodo izračunali naši socialisti; to oni dobro znajo. Trezni in razsodni Mariborčani se namreč povprašujejo glede delovanja naših socialistov za napredek in procvit našega mesta, takrat ko bi bilj lahko pokazali, kaj znajo. Koliko stanovanjskih hiš so zgradili? — **nič**; koliko zasilnih stanovanj, ki so jim sedaj tako zelo pri srcu? — **nič**. — Nekatere družine so takrat ždele in bdele celo v — svinjakih. Koliko cest in ulic so preuredili in popravili? — nič Ljudje so se v nekaterih predmestjih morali sezuti, če so v deževnih dneh hoteli preko mlakuž. O tem krožijo po Mariboru še danes zanimive zgodbice. Zopet drugi pa so mislili kar na nabavo — činaklov. — Kaj so storili za kanalizacijo, napredek in procvit našega mesta sploh? — **nič**. Itd.... Takšne usodepolne konodnosti in lenobe, neskončne nesposobnosti in malomarnosti ni pokazal in posvedočil noben režim na magistratu, kar nam je ohranjenega v tem oziru v pismenem in ustmenem izročilu.

□ *Socialna šola JSZ v Mariboru.* Izobrazba je temelj vsakemu napredku; v prav posebni meri pa je potrebuje delavec v borbi za svoje pravice ter interese. Tega se zaveda tudi naše krščansko socialno delavstvo v Mariboru. V ta namen se kakor prejšnja leta otvarja v okrilju JSZ *Socialna šola.* Otvoritveno predavanje bo jutri, dne 5. novembra ob pol 20 v društveni sobi na Koroški cesti štev. 1. Predava g. prof. Bogovič o »Življenju po naukih materialističnega in krščanskega svetovnega nazora«. 12., 19. in 26. novembra pa predava tov. Grampovčan o temi: Govorništvo v teoriji in praksi. Poleg rednih predavanj se bodo prirejala tudi skioptična predavanja in kratki referati o delavski zakonodaji. Delavci in prijatelji iskreno vabljeni.

□ *Frančišek Asiški prvič na slovenskem odru.* Danes ob pol 17 bo v Narodnem domu najprej kratko poučno predavanje, potem pa zanimiva predstava, v kateri se prikazujejo v pestrih slikah in prizorih zgodovinski dogodki iz življenja svetega Frančiška Asiškega. Predstavo uprizori mladeniška Marijina družba frančiškanske župnije.

□ *Maša zadušnica* za padlimi in umrlimi vojaki ter člani tukajšnjega Združenja vojnih invalidov bo v ponedeljek, dne 5. novembra ob 9 dopoldne v stolnici. Cenjeno občinstvo ter članstvo Združenja se vabita k udeležbi.

□ *Združenje vojnih invalidov v Mariboru* se tem potom najiskreneje zahvaljujejo vsem, ki se tako ali drugače pripomogli k ureditvi in okrasitvi vojaških grobov: mariborskemu mestnemu poveljstvu, mestni občini mariborski, društvu skavtov v Mariboru ter vsem posameznikom za poklonitev cvetja za grobove.

□ **Ljudska univerza v Mariboru.** V ponedeljek dne 5. novembra ob 8 zvečer predava g. sod. svetnik dr. Trauner o Mark Aurelu, ki ga moramo prišteti k najpomembnejšim osebnostim rimskega naroda.

□ **Razglas.** Generalna direkcija katastra je dostavila mestnemu magistratu mariborskemu elaborat za preračunavanje novega čistega zemljiškega donosa na podlagi starega donosa in novo določenega količnika. Elaborat je interesentom izložen na vpogled pri mestnem gradbenem uradu, Frančiškanska ulica 8/I, soba št. 5, v uradnem času od 5. do inkl. 19. novembra 1928. V tem terminu je vložiti eventualne pritožbe proti previsokemu količniku z navedbo dokazov, da jih odpošlje mestna občina mariborska generalni direkciji katastra.

□ **Umrla** je v bolnišnici 42 let stara posestnica Marija Tisovec. Pogreb bo jutri ob 16 na mestnem pokopališču v Pobrežju.

□ *Na sobotni trg* so pripeljali včeraj špeharji 38 vozov z 129 zaklanimi svinjami, kmetje pa 26 vozov krompirja, 8 čebule, 28 zelja, 12 sena, 10 vozov otave in 7 vozov slame. Poset je bil srednji. Cene sadju so se sukale: za jabolka 4—6, hruške 8—12, in grozdje 8—12 Din.

□ *Konskripcijski urad* mestne občine v ponedeljek dne 5. in torek dne 6. novembra radi selitve v nove uradne prostore ne uraduje. Od srede dne 7. novembra naprej uraduje omenjeni urad v Kiffmannovi hiši na Slomškovem trgu, pritličje, levo.

□ *Koliko imamo v Mariboru avtomobilov in motornih koles?* Po evidenci, ki se vodi v tem oziru, imamo v Mariboru 24 osebnih avtomobilov z nad 36 HP, 35 osebnih avtomobilov do 35 HP, 65 tovornih avtomobilov z 120.000 kg nosilnosti, 131 motornih koles brez prikolice in 26 motornih koles s prikolico.

□ *Gibanje nalezljivih bolezni.* V mestnem okolišu mariborskem je v času od 22. do 31. oktobra 1928 obolelo na nalezljivih boleznih 24 oseb — na ošpicah 21, na davici 3.

□ *Borza dela* išče za takojšen nastop: 2 kolarja, 1 vrtnarja in 2 elektrotehnika.

□ *Jezus, Marija, na pomoč.* Okoli polnoči je zaslišal stražnik iz smeri Drave obupne klice: Jezus Marija, na pomoč. Hitel je proti Pristanu ter ugledal sredi Drave neznanega ponočnega plavača, ki se je kličoč na pomoč boril z divjimi valovi deroče ter narasle Drave. V višini Kopališke ulice so klici utihnili, odporna moč plavačeva pojenjavala. Neznanca so obvladale vodne sile. Ali nesreča ali poizkus samoumora?

□ **Požigalec?** Zaprli so nekega P., ker obstoja sum, da je podtaknil požar, ki je pred nedavnim objel gospodarsko poslopje posestnika Doška v Kamenici.

□ **Tudi naključje.** Železničarju Lebnu je že 23. okt. izginilo izpred glavne pošte novo kolo. Včeraj pa je zapazil Leben na Glavnem trgu kolesarja, ki se je lepo vozil na njegovem kolesu. Kolesar zatrjuje, da si je izposodil kolo od nekega krojaškega mojstra v Slov. Bistrici. Če je seveda to res, se bo kmalu izkazalo.

□ *SLAVA MRTVIM! Spomnimo se v svetovni vojni padlih rojakov Mariborčanov! V proslavo njih spomina izvaja Slov. pevsko društvo »Maribor« dne 21. novembra znameniti Mozartov »Requiem«.*

□ *KRASNE LESENE JASLICE se dobe v Prodajalni KTD (H. Ničman) v Ljubljani, in sicer v več velikostih. Prav primerne za cerkve in kapele, ker je fino ročno delo. Zato opozarjamo gg. župnike, naj si jih blagovolijo ogledati.*

□ *ZIVINOZDRAVNIK IVAN SOŠTARIČ vljudno naznanja cenj. občinstvu preselitev iz Maistrove 6 v Kosarjevo 42 (nove vile).*

Ne zamudite
znatnega popusta na vsa oblačila, pri
Jos. Rojina, Ljubljana.

Celje

⊙ **Otvoritveni prosvetni večer.** Celjsko Katoliško prosvetno društvo je doslej omejevalo svoje delovanje predvsem na petje, knjižnico in eno ali dve prireditvi splošnega značaja (materinski in mladinski dan). Živo pa smo doslej v Celju pogrešali strokovnjaških javnih poljudnih predavanj o perečih sodobnih vprašanjih. Temu nedostatku naj bi vsaj deloma in za enkrat odpomogli redni prosvetni večeri, ki se bodo vršili vsak drugi ponedeljek zvečer v prijazni telovadnici celjskega Orlovskega doma. Društvu je uspelo pridobiti za te večere predavatelje-strokovnjake priznanega glasu. Med drugimi so zagotovili predavanja gg. vseuč. prof. dr. Lambert Ehrlich (govori o spiritizmu), vseuč. prof. dr. Franc Grivec) o vzhodnem vprašanju), lektor ruščine na ljubljanskem vseučilišču dr. Nikola Preobraženski (o življenjski drami Tolstojevi), stolni kanonik dr. Mihael Opeka (O srečnih materah in srečnih otrocih, slavnostni govor na materinskem dnevu), planinski pisatelj prof. Janko Mlakar (Etna in Vezuv), pisatelj Franc S. Finžgar) slovenska književnost), glavni urednik »Slovenca« Fran Terseglav (socialno vprašanje), umetnostni zgodovinar Marijan Marolt (o Ivanu Cankarju), prof. Anton Cestnik (o Sveti Deželi), tajnik Ivo Peršuh (muslimanstvo in krščanstvo) i. t. d. Poleg predavanj bodo na sporedu vsakega prosvetnega večera še glasbene točke (petje moških in mešanih zborov, solospevi, tamburaški zbor, orkester itd.), dalje vsakokratnemu predavanju primerne recitacije in deklamacije. — Otvoritveni prosvetni večer se vrši v ponedeljek dne 5. novembra ob 8. zvečer pod naslovom »Cankarjev večer«. Izčrpno sliko o velikem umetniku in pisatelju Ivanu Cankarju bo podal v predavanju vrhniški rojak g. Marjan Marolt. Vstopnina je tako nizka, da omogoča prav vsakomur poset teh večerov. Namenjena je izključno kritju najnujnejših stroškov, ki nastanejo s temi večeri društvu, in znaša za sedeže le Din 2, za stojišča pa Din 1. Vstopnice se dobijo v predprodaji v Ljudski knjižnici na Cankarjevi cesti 4, na večer sam pa pri vhodu v telovadnico.

Pa še to jih skrbi, če si bomo res natančneje ogledali in zapomnili gospodo, ki z »Jutrom« v roki kaže svojo protiljudsko mentaliteto in izgubljeno državotvornost. Pa kaj da si bomo, kajti povedati moramo odkritosrčno, da bi mi klerikalni »Orli« ne dovolili v Sloveniji zagrebškim pouličnim elementom tako grdo psovati, niti dr. Kobleka, niti gospoda Talana (po »Jutranjem listu«), kakor so to naši demokrati z uživanjem poslušali huronsko psovanje pijanih neslovenskih fantičev čez našega dr. Korošca. Najsi bo reditelj shoda, ki preizkuša vernike Mačka ni Pribičeviča, tudi sam gospod pisarniški predstojnik okrožnega sodišča, vendar morajo naši demokrati vedeti, da oni v Celju nič ne pomenijo in bodo vedno manj pomenili, zakar bomo dobro poskrbeli. Vsa njihova opora na zagrebško kulturo, o kateri je g. dr. Maček govoril, se je pokazala istovetna s starimi metodami in bo vsklecnila sama od sebe, ker je piškava. Mi pa moramo vedeti, kdo je za slovensko in s tem za državno stvar in kdo je proti in od tega nas ne bodo odvrnili z najneumestnejšimi opazkami.

Vezati pakete z motvozom Grosuplje = prihranek režije!

Dopisi

Moste pri Ljubljani

Občinske volitve in drugo. Volitve se bodo vršile 18. novembra. Vloženih je pet kandidatnih list in sicer je 1. marksistično delavska (komunisti); nosilec liste žel. delavec I. Stojc. 2. je lista SLS; nosilec liste Jože Oražem, sedanji župan. 3. je gospodarsko napredna (gosposki liberalci); nosilec Miha Kosec, vpok. žel. upravitelj. 4. Gospodarsko delavska; nosilec A. Kamnikar, železničar in 5. gospodarska kmečko delavska (kmečki liberalci, katerim so posodili gosposki liberalci eno tretjino kandidatov, da so jim omogočili sestaviti listo); nosilec je gostilničar I. Dolničar iz Šmartnega.

Do zdaj so se vršile volivne priprave na zaupnih sestankih in gostilnah, kjer dominira liberalni štab, v petek so pa v »Jutru« otvorili bobneči ogenj na SLS in nosilca njene liste župana Oražma. Sklenili so, da bodo razbili njega in stranko in zaradi tega so privlekli v »Jutro« Zaloško cesto, barikade v Belgradu in Zagrebu, razpust organizacij (najbrž jim je žal za Orjuno), stanovanjsko zaščito, belgrajsko čaršijo itd, Kakor vidite, so to stvari, ki naj bi pomagale liberalcem na konja.

Največji greh pa je, ker zida Oražem hiše in seveda mnogo zasluži. Gospodje od »Jutra« in gospodarsko-napredne liste! Kaj pa dremljete? Zidajte! Služite! Vendar ste nespametni, da držite roke križem in pustite Oražmu pobirati denar! Pokažite vendar kako se najbolj ženijalno rešuje stanovanjsko vprašanje! Vi vprašujete, kje je socijalna politika? Kje so otroški vrtci? (Pa menda se ne nameravate sami vpisati vanje?) Očitate, da je elektrarna pasivna, kar menda ni res. Dozdaj ni pasivna, in tok je skoraj polovico cenejši kakor v Ljubljani. In vodovod je pomanjkljiv! Ali ne veste, da vodovod ni naš, da je ljubljanske občine? Ako je kaj pomanjkljivega, so zakrivili ljudje, ki so bližji »Jutru« kakor pa nam. Le primite jih, da urede, kar ni prav. Nadalje pa še vzklikate: »Kriminalna in policijska kronika beleži najstrahotnejše primere pokvarjenosti v občini, ki ji je na čelu mož katoliške stranke. Moščansko prebivalstvo bo moralo temeljito pomesti, ako neče, da še nadalje ostane v dosedanjem blatu socijalne reakcije, socijalnega licemerstva, propadanja občinske politike, demoralizacije mladine itd.«

Kdo je pa kriv, da je tako? Nosilec liste SLS je pač zgradil v občini moderno šolsko poslopje, kjer se nekoliko tudi vzgaja mladina, toda na vzgojo nosilec naše liste žal ni imel vpliva, kar mora nosilec liberalne liste Kosec vendar vedeti. In kdo demoralizira mladino? Ali veste, katera organizacija prireja po noči v svojih »kulturnih« organizacijah plese in drugo veseljačenje, pri katerih se zbira mladina obojega spola po noči? Mar je občinski odbor kriv, da se otvarjajo nove gostilne navzlic ugovoru občine.

Itd. Naši somišljeniki res niso svetniki in angeli, vendar stvari, nad katerimi se naši nasprotniki zgražajo, niso zakrivili. Soobčani, ni naša krivda, da postaja boj za občino oseben in umazan. Ta način boja so začeli liberalci. V metežu volivnega boja, ko se bo obrekovalo in sumničilo, ko se bo laž predrzno šopirila med nami, ohranite si jasen pogled in se držite trdno stranke, ki ni Oražmova, ampak SLS. In vi volivci iz Šmartnega, Hrastja in Obrija. Ne dajte se prevariti gotovim ljudem, ki pravijo, da so gospodarska, kmečka, delavska stranka! Liberalci so jim posodili kandidate in zdaj vsi vemo, kakšnega duha je Dolničar in njegovi. Ti Vam ne bodo pomagali! Kar potrebujete, boste dobili po SLS. Zato ostanite trdni in pokažite nasprotnim agitatorjem vrata!

Okrajno glavarstvo je razveljavilo marksistično delavsko listo, ki je bila na prvem mestu. Ugotovilo se je, da je bila na listi oseba, ki *ni kandidirala* in *ni liste podpisala.* Zdaj je na *1. mestu skrinjica SLS.*

Zgornja Šiška

Občinske volitve se vrše dne 18. novembra. SLS ima sedaj samo dva zastopnika v občinskem zastopu čeprav je bila pri volitvah v narodno skupščino najmočnejša stranka.

Kandidatne liste so vložene štiri. Žreb je odločil da ima prvo škrinjico gospodarska lista, drugo gospodarska lista Ivana Zakotnika, tretjo SLS, četrto komunisti in socialisti. Za prvo listo se skrivajo slovenski radičevci. Menda se sramujejo svojega pravega imena SKS ali pa to ime nič več ne vleče. Drugo škrinjico imajo samostojni demokrati. Kaj je s to stranko, ve cela država — Žerjav in Pribičevič — ti dve imeni zadostujeta. Slovenska ljudska stranka, ki ima tretjo škrinjico, je nastopila odkrito pod svojim pravim imenom, na katero smo ponosni. Za četrto škrinjico se skrivajo socialisti in komunisti.

Neki socialistični prvak zatrjuje, da je pripravljen vezati se z vsemi strankami, samo s klerikalci ne. Ti mu ležijo globoko v želodcu. V svoji štacuni pa rad prodaja tudi klerikalcem. Gospod štacunar, prav lepo Vam svetujemo, ne prodajajte nobene stvari klerikalcem.

Volivci! Da dan volitev premislite dobro, v katero škrinjico boste vrgli kroglico. Če boste natančno prerešetali vse stranke, boste gotovo prišli do zaključka, da je edina vaša prava zastopnica Slovenska ljudska stranka. Zato naj na dan volitev vsak volivec v prvo in drugo škrinjico pomoli figo, v tretjo spusti kroglico v četrto pa vlakne prazno roko.

Snežni čevlji
najboljše znamke
Din 159·—
VOIKA
Krekov trg
Izvršujemo popravila galoš in snežnih čevlj.

‚ADRIA' čevlji

CELJE, NARODNI DOM

Ježica pri Ljubljani

10 letnica osvobojenja. Danes dopoldne proslavi naša občina ta jubilej s slovesno sv. mašo v farni cerkvi ter javnim zborovanjem pred cerkvijo, odnosno v dvorani, ako bo dež. Govori dr. Bizjak. — Popoldne bo v društvenem domu slavnostna akademija naših društev. Vabimo na to prireditev vse narodno čuteče občane, zlasti šolski in občinski odbor. Na tej akademiji bo imel govor g. župnik Košir.

Otvoritev telefona. Končno vendarle! S 1. novembrom smo dobili telefonsko zvezo z Ljubljano in vsem ostalim telefonskim omrežjem. Sprejemajo se tudi telefonske brzojavke. Za pogovore znaša pristojbina 1 Din za 3 minute.

Dve novi pekarni smo dobili. Doslej smo imeli le eno. Ena izmed pekarn je last ljubljanskega peka g. Jakina in je včeraj začela obratovati. Poleg pekarne je g. Jakin otvoril tudi lastno prodajalno za kruh. Jutri pa začne peči v svoji novi pekarni tudi g. Leskovšek v bivši Godeževi hiši.

Kmetijsko-nadaljevalna šola se prične koncem novembra odnosno začetkom decembra. V tej šoli se bodo predavali vsi važnejši predmeti za naše kmetske sinove: živinorejstvo in živinozdravstvo, rastlinstvo, travništvo, umetno gnojenje in splošna zakonodaja. Šolo bo vzdrževala občina s podporo oblastnega odbora, za katero je občina prosila.

Izločitev vasi Brinje iz občine Ježice se menda vendar pripravlja. Brinje se bo priključilo mestni občini, kar je edino pravilno, tako z gospodarskega kakor prometnega stališča.

Jesenice

Praznik Vseh svetnikov so Jeseničani praznovali nad vse lepo kot vsako leto. Pokopališče so zadnje dni pred praznikom spremenili v pravcati cvetličnjak, bilo je kot v gaju. Celo dopoldne je lilo kot iz škafa, popoldne pa se je zvedrilo, tako da so bile ceste polne ljudstva, ki je hitelo proti cerkvi in pokopališču. Še predno je dospel sprevod z duhovščino do križa, je bila na pokopališču že pravcata gnječa. Po liberi pred križem so združeni pevski zbori pod vodstvom tukajšnjega organista zapeli dve žalostinki kakor tudi pred spomenikom v vojni padlim Jeseničanom dve. Predmet občudovanja je bila mati pred kratkim na Jesenicah ustreljenega Hristoviča, ki je s svojim starejšim sinom prišla iz daljne južne Srbije. Tudi šege na grobu pravoslavnih so bile Jeseničanom nove. Ginljivo je bilo videti, s kako ljubeznijo je mati spravila nekoliko prsti z groba svojega sina, da jo ponese domov. Vsi grobovi so bili okrašeni in urejeni, le vojaški so ostali taki kot so bil od lanskega leta. Samo par svečic je bilo vtaknjenih v vsak grob, ki pa vsled vetra tudi niso marale goreti. Zadnji čas je že, da se ostanki tu pokopanih vojakov preneso v skupno grobnico, ki je v kapeli, odnosno v vojnem spomeniku že pripravljena. Zvečer ob 8 pa je jeseniško občinstvo do zadnjega kotička zasedlo dvorano Kat. del. prosv. društva, v kateri je bila otvoritev letošnje dramske sezije z Grilparcerjevo »Ljubezni in morja valovi«. Drama je vrlo dobro uspela ter se bo najbrže ponavljala. Pri predstavi je neumorno sviral društveni orkester.

Tržič

Prosvetni večer Društva sv. Jožefa se vrši danes, 4. novembra ob osmih zvečer. Na sporedu je skioptično predavanje o Afriki, zamorcih, malikih in o drugem, kar je značilnega za Afriko. Vsekakor bo večer zanimiv.

Pokopali smo v petek gospo Franjo Perne. Bila je znana gostilničarka pri Basteljnu na Glavnem trgu.

Prijatelji šaha se vabijo v torek, dne 6. t. m. na sestanek, ki se vrši v beli sobi hotela »Globočnik« ob 8 zvečer. Ta večer se sprejemajo tudi prijave (proti prijavnini 10 Din) za prvi turnir, ki se prične v torek, dne 13. nov. t. l.

Kranj

Ogenj v Jugočeški. Nočni čuvaj g. Ivan Šmajd je dne 2. t. m. okoli 10 zvečer čul neko prasketanje v predilnem oddelku tovarne. Ko je prihitel na mesto, je videl, da gori velika omara in v njej spravljene cunje. Ogenj so takoj pogasili. Skoro gotovo je kaka delavka po neprevidnosti zanetila ogenj.

Cigani med seboj. V čirčiškem gozdu nad Kokro že nekaj časa tabori ciganski tabor, kateremu se je v petek pridružila še ena skupina. Zvečer je prišlo radi žensk do prepira, v katerem je hotela Antonija Reihard, stara 16—18 let, braniti svojega ljubimca. Nanjo je streljal Ivan Reihard in jo zadel v desno stran trebuha. Poklicali so zdravnika dr. Fajdigo, ki je ranjenki nudil prvo pomoč, reševalno društvo v Kranju pa jo je z avtom takoj prepeljalo v ljubljansko bolnico.

Višnja gora

Na praznik Vseh svetnikov se je tukajšnje pokopališče spremenilo v pravi park. Grobovi so bili vsi skrbno osnaženi in farani so kar tekmovali med seboj, kdo bo lepše počastil spomin svojih rajnih. Moški zbor izobraževalnega društva je zapel v cerkvi in na pokopališču ganljivi žalostinki. Če upoštevamo, da so nastopili skoro sami pevci-novinci — kmetski fantje, moramo priznati, da kaj takega nismo pričakovali. Zbor zasluži popolno pohvalo. Začeti je bilo treba!

»Mlinar in njegova hči« — to znano in povsod priljubljeno žaloigro vprizori tukajšnje katol. izobr. društvo danes ob 6 zvečer v Društvenem domu.

Nova cesta — kot čujemo od gotove strani — se bo začela v najkrajšem času graditi od Višnje gore proti Spodnjemu Brezovcu in Polici. Hvaležni smo oblastnemu odboru — zlasti pa še poslancu g. Erjavcu, ki se je z vso skrbjo zavzel, da se izpelje tako potrebna cesta!! Oddaljene hribovske vasi bodo prišle do ugodne prometne ceste — ljudje bodo pa tudi nekaj zaslužili. Da bi le krampi in lopate že skoro zapele.

Novo mesto

Kmetijska šola na Grmu je zaključila šolsko leto 1927-28. dne 30. oktobra t. l. Zaključku sta prisostvovala predsednik ljublj. obl. odbora dr. M. Natlačen in odbornik za kmet. dr. A. Milavec. Po slovesni zahvalni službi božji v farni cerkvi v Šmihelu so se zbrali učenci s profesorskim zborom zavoda in poduradništvom k razdelitvi spričeval. Prvi je povzel besedo ravn. ing. A. Podgornik ki se je v imenu zavoda poslovil od gojencev, želeč, da bi jim ostala šola, ki jim je bila sedaj druga mati, to tudi v bodoče. Dr. Milavec je poudaril skrb obl. odbora ljubljanskega za kmetsko ljudstvo in zagotovil gojencem vsestransko podporo pri njihovem delu za napredek kmetijstva. Svaril jih je, naj naukov, pridobljenih v šoli, ne skušajo čez noč uveljaviti, temveč postopoma in sporazumno s starši. Končno je predsednik obl. odbora dr. M. Natlačen razdelil spričevala. Pri tem je naglasil lepe uspeh, ki so jih dosegli gojenci s svojo pridnostjo, pa tudi z vestnostjo in požrtvovalnostjo svojih profesorjev, ter jih opomnil naj ostanejo zvesti kmečkemu stanu ki je lep, važen in vzvišen. Zlasti naj posvečajo svoje znanje in moči organizaciji kmetijskega zadružništva. Šolo je dovršilo 32 gojencev in sicer trije z odličnim, 14 s prav dobrim in 15 z dobrim uspehom. Pohvalno diplomo je dobil kot vsestransko najboljši učenec Anton Starc iz Čuril pri Metliki. Pri skupnem kosilu se je izmenjalo nekaj pomenljivih napitnic, izmed katerih je bila najlepša ona g. predsednika dr. Natlačena, ki je slavil kmečki stan in zaključil napitnico na kmečko ljudstvo z besedami: »Slovenski kmet naj živi!« Prelep je bil zahvalni govor učenca Starca; zahvalil se je zavodu in oblastnemu odboru za podporo, s katero se je večina učencev šolala na zavodu brezplačno. S toplo ljubeznijo do kmečke grude je zagotovil, da njegovi součenci in on ne bodo pozabili, da ima slovenska zemlja kruha za vse in ni treba Amerike. Veliko so se na zavodu naučili v strokovnem pa tudi v splošnem oziru. Predložil je zastopnikom ljublj. oblasti tri številke dijaškega lista »Brazda«, ki so ga učenci sami izdali kot glasilo lastnega dijaškega društva. Da ohranijo trajen spomin na ta slovesni dogodek, so učenci pozvali fotografa in se je družba skupno fotografirala. Slovesnosti so se poleg obeh zastopnikov ljublj. oblasti in domačega uslužbenstva udeležili tudi honorarni nastavniki vet. nadz. O. Skale, šum. svet. Fr. Šulgaj, kaplan J. Pečnik in okr. kmet. referent Fr. Malasek. Novo šolsko leto se prične na zavodu dne 8. nov. t. l. Novo sprejeti gojenci se vpisujejo dne 7. nov.

Ljudsko gibanje. V mesecu oktobru je umrla v Novem mestu Franja Novljan, roj. Jarc, stara 72 let; v ženski javni bolnici je umrl Jože Bregar, posestnikov sin iz Št. Lovrenca, 2 leti star. Iz ljubljanske splošne bolnice je bil prepeljan v Novo mesto in pokopan na tukajšnjem pokopališču Ferdinand Sever, trgovski zastopnik, 63 let star. Rojen je bil v mesecu oktobru 1 otrok, v ženski javni bolnici pa dva, od katerih je bil eden mrtev.

Na pokopališčih. Kakor vsako leto, tako so tudi letos bili na dan Vseh svetnikov in vernih duš okrašeni na starem in novem pokopališču grobovi dragih pokojnih s cvetjem in zelenjem. Na dan Vseh svetnikov popoldne je zapel moški zbor »Gorjancev« pod vodstvom g. L. Puša na obeh pokopališčih dve nagrobnici, na vojaškem pokopališču, katero so s cvetjem in zelenjem okrasili učenci osnovne šole, pa je zapel moški zbor v srce segajočo »Oj Doberdob«. Isti pevci so zapeli nagrobno pesmi tudi na šmihelskem pokopališču.

V Rokodelskem domu je dvorana prenovljena in podaljšana. Predsednik Rokodelskega društva g. dr. Ažman je dal na razpolago tudi eno svojo sobo za društvene prostore, ker se je preselil v drugo poleg ležeče stanovanje. Z ozirom na povečane prostore se bo društveno življenje in delovanje lahko intenzivno razvilo.

Na Martinovo nedeljo se vrši ob 8 zvečer prireditev v prid Prosvetnega doma.

Kostanjevica

Odlikovan je bil za vestno službovanje cestni nadzornik g. Franc Otorepec.

Novo društvo. Ustanovil se je pripravljalni odbor za ustanovitev društva za povzdigo tujskega prometa. Ker je tako društvo zelo važno, pozdravljamo ta prvi korak, ki služi v napredek našega beneškega mesteca in bajne okolice. Priprav. odbor ima nalogo, da sestavi pravila in skliče občni zbor.

MAGNA PURGA

prašek čisti **želodec in čreva**
zanesljivo in naglo ter brez bolečin
V lekarnah en zavoj s točnim navodilom
Din 4·—

Občni zbor Katoliškega izobraževalnega društva se vrši danes ob 3 popoldne v dvorani društvenega doma.

Metlika

Ljubljane v slikah si na žalost ne moremo ogledati v nedeljo, kakor je bilo javljeno, radi nekaterih zaprek. Pa drugič kdaj.

Radio-Ljubljana ob otvoritvi se je prav lepo slišal tudi v Metliki, osobito po dnevi. Zvečer moti predvsem Budimpešta in še neka druga močnejša postaja. Kako lepo so izzveneli govori, posebno pa še koncert združenih pevskih zborov. Tudi sicer se po dnevu vedno lepo sliši pri nas Ljubljana, zvečer manj. Kaj je temu krivo, ne vemo. Isto je z Zagrebom.

Bojanja vas v sosedni župniji Radovica dobi nove zvonove. To je sedaj še zadnja cerkvica v naši okolici, ki je bila brez zvonov. Slovesna blagoslovitev bo v nedeljo 11. t. m.

Glavni načrt za vodovod, ki ga namerava napeljati ljublj. obl. odbor za metliški sodni okraj, je že na razpolago na občini. Glavni posvetovalni sestanek je bil včeraj v soboto ob udeležbi vseh občin, ki pridejo v poštev. Nekateri zmajujejo z glavo, drugi pa veselih obrazov trdno zaupajo v izpeljivost.

Trbovlje

✡ *Ustanovitev tajniške pisarne.* Krajevna organizacija SLS v Trbovljah je ustanovila posebno tajniško pisarno na »Vodah« v hiši I. delavskega konzumnega društva — Loke 253. Pisarna bo od ponedeljka — 5. novembra 1928 — naprej poslovala in bo članom in somišljenikom vsak dan na razpolago. Poslovne ure bodo zjutraj od 9—12 in od 2—6 popoldne, nakar opozarjamo vse člane in somišljenike.

✡ **Javna čitalnica D. R. N.** obvešča občinstvo v Trbovljah, da si je nabavila zopet precejšnje število novih časopisov in revij, tako da nudi sedaj najraznovrstnejše čtivo. Mesečni prispevek znaša samo pet dinarjev. Čitalnica (v lokalu gospe Forte), ki je toplo kurjena, je odprta dnevno razen nedelj in praznikov od 9—12 dopoldan in od 5—9 zvečer ter ob nedeljah od 9—12 dopoldan. Občinstvo se vabi, da v čim večjem številu poseča to javno ustanovo.

✡ **Ustanovni občni zbor** zadruge krojačev, krojačic, modistinj, pletilj in tkalcev, se bo vršil danes ob 2 popoldne v hotelu g. Ivančiča v **Zidanem mostu.** Kdor ni dobil vabila radi pomanjkljivosti imenika, se tem potom obvešča, da se sigurno udeleži tega ustanovnega občnega zbora.

RADIO

Pri mojem radiu

Pod tem naslovom je »podeželski radio-amater I« — najbrž podeželski učitelj — nekoliko pokritiziral, t. j. pograjal in pohvalil naš slovenski radio. Odkar imam radio-aparat (detektor), vselej rad preberem, kar kdo napiše v »Slovencu« pod »Radio«. Imenovani pisec vabi na koncu svojega dopisa še druge, da se oglasijo. Zato se oglašam jaz s par vrsticami.

Reči moram, da me piščeva kritika ni in je zadovoljila. Imeti moram dober aparat. Tudi moj detektor, ki sem ga kupil pri »Radio-Ljubljana«, je izvrsten. Sicer motijo večkrat Dunaj, Budimpešta in Milan, kjer so močne oddajne postaje, a kljub temu slišim razločno, jasno in dovolj glasno in v pravem tempu Ljubljano, posebno še napoved in predavanja. Ker pa ne maram, da bi se tujci vmešavali v moj radio po izreku »nolli tangere circulos meos«, bo treba vsekakor še anteno urediti, ker je po predavanju g. prof. Andreea ta vzrok, če se slišijo na detektorju še istočasno druge postaje razen domače. Treba jo bo pravilno uglasiti.

Po mojem naj bi radio podajal samo važnejše dnevne domače vesti. Preveč novic ne. Zgodovinski dnevi, vsaj kolikor se tičejo nas, so gotovo zanimivejši kot pa recimo vremenska poročila, ki večkrat ne drže. Športna in borzna poročila nas hribovce ne zanimajo, pač pa napoved pravilnega časa. S slovenskim radio sem torej zelo zadovoljen. Vsak dan mi vošči opoldne: dober tek (žal, vselej že prej pojem), vsak večer: lahko noč. Jaz pa izpod odeje nazaj: Lahko noč!

Želel bi le, da bi si radio naročil vsak podeželski učitelj, večji trgovec ,obrtnik, trden kmet, uradnik in kljub piškavi plači tudi več duhovnikov, da bo mogel slovenski radio vršiti svojo lepo nalogo. Podeželski radio-amater II.

Rabite
Tungsram
barium-elektronke

Programi Radio-Ljubljana

Nedelja 4. novembra: 9 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 11 Lahka glasba Radio-kvartet). — 15.30 Prahistoričen človek, predava prof. Josip Šimenc. — 16 Lahka glasba (Tercet iz Šiške). — 16.30 Humoristično predavanje, prof. Janko Mlakar. — 17 Veseloigra (enodejanka) — O gledališču, predava prof. Šest. — 19.30 Prenos »Grofice Marice« iz opere. — 22 Poročila.

Ponedeljek, 5. nov.: 12.30 Reproducirana glasba in borzna poročila; 19 Francoščina, poučuje dr. Stane Leben; 19.30 Zdravstveno predavanje; 20 Radio-kvartet; 22 Poročila.

Torek, 6. nov.: 12.30 Reproducirana glasba in borzna poročila; 17 Lahka glasba; 19 Nemščina, poučuje gospa dr. Piskernik; 19.30: Predavanja iz vojske; 20 Orgelski koncert, g. Stanko Premrl-a; 21 Academic Danzing-band; 22 Poročila.

Drugi programi

Nedelja, 4. novembra.

Zagreb: 17 Plesna glasba. — 20.35 Arije iz oper. — **Breslau:** 18.40 Koncert resne glasbe. — 2015 Lahka glasba — **Praga:** 10 Simfonični koncert. 12 Opoldanski koncert. — 19 Prenos iz gledališča: »Manon«, (Massenet). — **Leipzig:** 19.30 Wagnerjeva glasba. — 22.30 Plesna glasba. — **Stuttgart:** 20 Koncert cerkv. glasbe; nato zabavna prireditev. — **Bern:** 15 Orkestralni koncert. — 20 Igra. — **Katovice:** 18 Poljuden koncert. — 20.30 Koncert italijanske glasbe iz Varšave. — **Rim:** 20.45 Večer italijanske glasbe in opere. — **Berlin:** 11.30 Dopoldanski koncert. — 16.30 Zabavna glasba. — 21.30 Koncert za rog in orkester; nato plesna glasba. — **Dunaj:** 11 in 16 Orkestralni koncert. — 19 Koncert tria. — 20 Komorni koncert. — 20.35 »Skopuh«, komedija (Molière); plesna glasba. — **München:** 20 Poljuden koncert. — **Milan:** 20.50 Prenos opere. — **Budapest:** 12.15 Simfonični orkestralni koncert. — 17.15 Lahka glasba. — 19.30 Igra, nato koncert ciganske kapele.

Ponedeljek, 5. novembra.

Zagreb: 17 Lahka glasba. — 21.05 Prenos koncerta iz Dunaja. — **Breslau:** 21 Vijolinske fantazije. — 21.45 Humor. — **Praga:** 16.30 Koncert glasbe Čajkovskega. — 20 Koncert vokalne glasbe. — **Stuttgart:** 20.15 Simfoničen koncert. — 21.30 Komedija »On je vsega kriv«. — 22.45 Humor. — **Bern:** 17 Orkestralna glasba. — 20 Simfonični koncert. — **Katovice:** 20.30 Koncert skladb Gawronskega. — **Brno:** 19 Orkestralni koncert. — 20 Schubertova glasba. — **Berlin:** 20.30 Prenos iz opere »Die Walküre«, opera (Wagner); nato zabavna in plesna glasba. — **Dunaj:** 11 in 16.15 Kvartetna glasba. — 20.05 Mednarodne ljudske pesmi. — 21.05 Trikrat sedem pesmi iz »Pierrot lunaire« (Giraud); nato plesna glasba. — **München:** 19.25 »Madame Butterfly«, trag. opera (Puccini). — **Milan:** 20.55 Prenos operete. — **Budapest:** 12.20 Komorna glasba. — 17.45 Ogrske pesmi. — 19.30 Koncert filharmonikov; nato ciganska glasba.

Obiščite me in čudili se boste izbornim radio-aparatom, izredno nizkim cenam in ugodnim plačilnim pogojem

RADIO ✱ FRANC BAR
LJUBLJANA, MESTNI TRG 5 - TELEFON 2407

Orlovski tabor v Pragi

Opozarjamo, da je čas za prijave kratek. Do konca novembra mora J. O. Z. brezpogojno vedeti, kdo vse pojde v Prago. Kdor bi se prijavil po tem datumu, bi moral plačati nekaj več, kakor oni, ki se prijavijo pravočasno. Le-ti pa plačajo za vožnjo III. razr., navadno hrano in skupna ležišča: telovadci 650 Din ostali 750 Din. Kdor želi potovati v II. razr. hrano in stan v konviktu, plača 1050 Din, isto privatno 1150 Din, v hotelu seveda primerno več. Prijave in denar poslati: **J. O. Z., Ljudski dom, Ljubljana.**

Tekmovalni red za Prago je izšel in se dobi pri J. O. Z. za 8 Din. Po 15. nov. bo cena višja. To knjižico rabi vsak, ki namerava v Pragi nastopiti pri tekmah, pa tudi ostali člani. Pišite po knjižico na **J. O. Z., Ljudski dom, Ljubljana.**

Telovadni tečaj J. O. Z. (za okrožja) se je včeraj zaključil v Ljubljani. Vršil se je 14 dni in se ga je udeleževalo 11 okrožnih vaditeljev. Na tečaju se je obravnavala splošna telovadna snov, deloma tudi že snov za Prago. V prihodnjih tednih se bo vršilo še par takšnih tečajev, ki pa bodo namenjeni samo za Prago, predvsem orodnim vajam.

Note za Prago so izšle. So prirejene za klavir in obsegajo vaje za člane, članice in naraščaj. Odseki, ki bi želeli te note naročiti, naj to do 1. decembra sporoče J. O. Z., ki jih bo potem dobavila iz Prage. Skladbe stanejo 50 Din, katero vsoto je treba poslati obenem z naročilom.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20.

Nedelja, 4. novembra: ob 15: MODRI OSLIČEK MIŠKO. Premijera. Mladinska predstava. Izven. Ob 20 zvečer DOBRI VOJAK ŠVEJK. Izven.
Ponedeljek, 5. novembra: TAJNA DOLGEGA ŽIVLJENJA. Red B.
Torek, 6. novembra: KUKULI. Red A.

Opera:

Začetek ob pol 20.

Nedelja, 4. novembra: ob pol 20: GROFICA MARICA. Izven.
Ponedeljek, 5. novembra: Zaprto.
Torek, 6. novembra: FAUST. Gostuje g. Hugo Zathey. Red C.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani prosi p. n. gledališke abonente, da poravnajo tretji obrok svojega abonmaja najkasneje do 12. t. m.

Nedeljske ljubljanske gledališke predstave. V nedeljo 4. t. m. popoldne ob 15 je v drami prva mladinska igra letošnje sezone. Vprizori se francosko delo »Modri osliček Miško«. Zvečer ob 20 vprizori drama velezabavno vojaško komedijo »Dobri vojak Švejk« z g. Cesarjem v naslovni vlogi. V operi se poje ob pol 20 »Grofica Marica« v običajni zasedbi. Vse tri predstave so izven abonmaja pri običajnih dramskih odnosno opernih cenah.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 4. novembra ob 20. uri: GEJŠA. Znižane cene. Kuponi.
Ponedeljek, 5. novembra ob 20. uri: GEJŠA. Gostovanje v Ptuju.
Torek, 6. novembra ob 20. uri: ROBERT IN MARIJANA. Ab. A. Kuponi.

Prireditve in društvene vesti

Mladinski dom na Kodeljevem. Danes ob 5 popoldne bo pri nas otvoritvena igra »V kraljestvu ljubezni in dobrote«. K lepi igri vljudno vabimo.

Družabni klub v Ljubljani priredi danes skupno z Družabnim klubom v Kranju izlet na Šmarjetno goro. Odhod iz Ljubljane z opoldanskim vlakom. V slučaju slabega vremena se izlet ne vrši.

Rokodelski dom. Kat. društvo rokodelskih pomočnikov ima v ponedeljek 5. t. m. ob 8 zvečer sestanek s predavanjem. Pri tem sestanku se je mogoče še priglasiti za pouk v jezikih, ki se prične v sredo ob 8 zvečer. Obenem se bodo sprejemali še novi udeleženci za dramatično šolo.

Pevski zbor v Rokodelskem domu ima prihodnji teden pevsko vajo v torek in četrtek, obakrat ob 8 zvečer. Zaradi prireditve na Martinovo nedeljo 11. t. m. naj se vsi pevci zanesljivo udeleže obeh pevskih vaj!

Rimske toplice. Danes popoldne ob 16 vas vabi Mladinska godba na »Novo pošto«, kjer priredi Medvedovo dramo peterodejanko: Črnošolec. Ugodna zveza z vlaki!

Prosvetno društvo v Lomu (ženski odsek) priredi v nedeljo, 4. nov. ob 3 popoldne predstavo »Jurčki«, veseloigra v dveh dejanjih. Spisal pokojni Leopold Turšič.

Cerkveni vestnik

II. Marijina kongregacija pri uršulinkah ima danes popoldan ob 2 mesečni shod. Pridite vse!

Lepo versko prosvetno delo. Na praznik Kristusa Kralja 28. oktobra 1928 ob 19. uri je presvetli gospod knezoškof dr. Anton B. Jeglič v kongregaciji Marije Morske Zvezde v Križankah blagoslovil nov oltar, ki je obenem prapor Marijin. Blagoslovitve in proslave v kongregaciji in cerkvi so se udeležili odlični gostje kot zastopniki vere in prosvete. Izredni družbeni praznik in dogodek so v izbrani besedi proslavili: prezes dr. Alojzij Merhar; akademiki: Franc Leskovic, Ivan Pengov, Miloš Stare; osmošolca: Karl Faganel in Rudolf Švegelj ter dijaški družbeni zbor. Prostor za novo kongregacijsko bivališče je v križevniškem konventu. Družbeno kapelo z oltarjem in praporom je mojstrsko opremila kiparska tvrdka Ivana Pengova: oče in sinovi. Krona in zvezda na praporu je krasno delo pasarja Iv. Kregarja.

Naše dijaštvo

Dramatični odsek JKAD »Danice« ima v ponedeljek 5. novembra svoj prvi sestanek. Vsi tovariši, ki ste se v ta odsek priglasili in drugi člani, ki se za stvar zanimate, pridite točno ob 8 zvečer v društveno sobo.

Prvi redni sestanek »Borbe« bo v ponedeljek 5. t. m. ob 8 zvečer.

Sport

DANAŠNJE PRVENSTVENE TEKME.

Na igrišču ASK Primorja se odigrata danes popoldne dve važni tekmi I. b razreda. Ob 13. uri 30 minut nastopita Svoboda in Krakovo, za njima, približno ob 15 pa Slavija in Reka. V prvi tekmi je računati s precejšnjo gotovostjo na zmago Svobode, razen ako SK Krakovo tudi danes preseneti s posebno dobro igro, kakor jo je pokazalo proti Slaviji (3 : 0). Slavija in Reka sta enako močni moštvi ;izid te tekme je čisto negotov. V I. b razredu bosta preostali po odigranju današnjih tekem de še srečanji Svoboda : Slavija in Svoboda : Reka. Izid današnjih tekem je posebno važen za Slavijo, ki je zgubila proti Krakovu dve važni točki. Z eventualno zmago nad Reko bi pridobila zopet toliko terena, da bi še vedno mogla misliti na jesensko prvenstvo v svojem razredu; v nasprotnem primeru bosta tekmovala za prvo mesto samo še Reka in Svoboda.

Preostali del prvorazrednih tekem Primorje : Slovan in Hermes : Slovan, ki bi se moral odigrati danes dopoldne, je LNP odpovedal na prošnjo SK Slovana. Najbrže bosta obe tekmi verificirani z dosedaj doseženima rezultatoma 4 : 0 ozir. 6 : 0. Tudi v I. razredu bosta preostali nato samo še dve tekmi in sicer Ilirija : Jadran in Slovan : Jadran.

* * *

SKS Grafika : SK Amateur, Trbovlje. Danes dopoldne ob 10 odigra SK Grafika revanžno tekmo z SK Amateuerjem iz Trbovelj na igrišču SK Ilirije. SK Grafika je morala v zadnjem srečanju z Amateuerjem kloniti istemu z minimalno razliko enega gola. Vsled dejstva, da je moralo tudi več starejših ljubljanskih klubov oditi poraženih iz Trbovelj, se pričakuje z ozirom na značaj revanžne tekme, zato ostra borba. Vstopnina nizka.

Sportni dogodki

Tudi Francozi znajo sportnike častiti. Prvi urednik velikega sportskega lista L'Auto, Henri Desgrange, je bil imenovan za komanderja častne legije; to je jako visoko odlikovanje.

Njegova rojaka Rigoulot in Hostin mu dasta dovolj snovi za pisanje. Vsak dva nova svetovna rekorda je napravil; Rigoulet je obojeročno potegnil 141 kg, sunil pa 180.5 kg, Hostin pa 114 in 145.5 kg. Glej člančič.

Drug Desgrangov rojak, Michel, bo šel spet v Ameriko plavat. In Nemec Vierkötter tudi.

Zopet drug rojak, veliki bokser Carpentier, nastopa na odru, poje, pleše in boksa. Po petih letih odmora misli sedaj zopet na resen boj in se pogaja z Angležem Phil Scottom. Če je Carpentier vsaj senca »starega« Carpentiera, lahko pokaže Scottu prostorček, kjer bo ležal, podrt z k. o. na tla. — Haymann se bo boril z Bertazzolom, in zmagovalec nato s Pierrom Charlesom. Za Buffija je porabil Haymann 7 rund, njegov na Angleškem živeči rojak Teddy Sandwina je pa potolkel Buffija že po dveminutnem boju. — Orjaku Carnera so pripeljali na oder novo žrtev, Ruggirella. Sicer je tudi R. okoli 100 kg težak, a proti Carneru je le pritlikavec; tri runde sta se pehala sem in tja, v četrti rundi se je pa R. sodniku zasmilil, in je le-ta boj končal ter prisodil zmago Carneru.

Njiju rojak Tavernani je porabil za 400 m 48.8 sek. Zadnjič je Quafi premagal Raya, sedaj pa Ray Quafija, na 25 km.

Na isto razdaljo,25 km, je kolesar Linari prevozil v Modeni vse tekmece, i slovitega Ronsseja. — Petdnevne dirke so se pričele; prva v Detroitu, druga v Chicago.

To je v Ameriki. Iz Amerike se vrača Karel Koželuh in bo 8. t. m. že v Hamburgu. Zdi se nam, da je nekam hitro odšel od tam.

Leonard Scott je Campbellu povedal za kraj v Sahari, kjer bo lahko delal avtomobilne rekordne poskuse. Campbell se je v aeroplanu odpeljal tja, da si ogleda teren. Misli na 350 km.

Švicarji hitijo od poraza do poraza. Za Avstrijci in Italijani so prišli še Ogri in so jih v Budimpešti pred 25.000 gledavci premagali 3 : 1. Sparta je igrala proti Bohemians 3 : 2, Bavarci proti praškemu DFC 4 : 1. V rugbyju so premagali Londončani Parižane 2 : 1, Parižani pa Hannoverance 41 : 0. Lepo.

DROBNE SPORTNE VESTI.

Orsi, fenomenalni argentinski reprezentančni napadalec, se je vrnil domov v Italijo, kjer se je prijavil k znanemu klubu »Iuventus«. Pojavile so se pa velike težkoče. Orsi, ki je pravi Italijan, je igral za Argentino. Znano je pa, da v takih državnih reprezentancah smejo sodelovati samo domačini. No in ker je Orsi bil proglašen za Argentinca, ja jasno, da ne more čez noč postati zopet Italijan. V Italiji je pa pravilo, da smejo za prvenstvena tekmovanja nastopati samo čistokrvni Italijani. No in sedaj se bije borba, kajti Juventus nujno rabi dobrega napadalca.

Ne samo Angleži, tudi Čehi so se pričeli prodajati. Soukop, branilec Praškega-CAFK, je za odškodnino 2400 šilingov prešel k Viktoriji Žižkov. V decembru bodo zborovali v Pragi češki sportni zdravniki. — Tudi v Belgiji so osnovali dva profesionalna kluba, ki se srečata v bivšem Olimpijskem stadionu. Ustanovitev profesionalnih klubov je nekak alarm za nogometaše, ki zapuščajo svoje dosedanje klube in hite v novo ustanovljena kluba. Te dni so zborovali v Pragi zastopniki Poljske, Avstrije, Ogrske in Češke. Sklepali so, da li ne bi kazalo osnovati tekmovanje za srednjeevropski pokal, v katerih bi sodelovala amaterska reprezentančna moštva omenjenih držav. Žalostno dejstvo je, da so na nas pozabili, ko bi vendar mi predstavljali z našo amatersko reprezentanco dobro, če že na najboljšo enajstorico.

Češki prosvetni minister Hodža je svoječasno izdal naredbo glede srednješolske mladine, ki je podobna naši. Te dni je pa sprejel odposlance vseh sportnih zvez Češke in jim obljubil, da bo naredbo preuredil in skušal ugoditi željam zvez, v kolikor ne škodujejo direktno učnim uspehom. Tudi pri nas revizija naredbe ne bi škodovala. Z zabrano sportnega udejstvovanja dijaštva se podpira neorganiziran sport, kjer ni kontrola mogoča.

ZOPET RIGOULOT IN HOSTIN

Še nedavno smo pisali, da je Rigoulot kar skoz v izborni formi ter da je pričakovati o njem kmalu zopet rekordnih poročil. In danes beremo, da je napravil dva nova svetovna rekorda: potegnil je obojeročno 141 kg, sunil je pa 180.5 kg; dosedanja rekorda sta bila 139.5 in 179.5 kg. Obenem je zboljšal tudi Hostin, ki je v poltežki teži, svetovna rekorda njegove kategorije v obojeročnem potegu in obojeročnem sunku od 112.5 in 142 kg na 114 kg in 145.5 kg. Ko je Rigoulot svoj čas, ko je bil tudi v poltežki teži, sunil 141 kg, smo se vsi čudili. In sedaj jih ima Hostin že 145.5 kg. Dvig na prsi je pri sunku prosi; to se pravi, da z ročko ob pasu nič ne počivamo, temveč jo dvignemo od tal naravnost na prsi.

Trije tički in ena golobica

(Izpred sodišča.)

Je to ena onih zanimivih zgodb, ki začenjajo prav po načinu pustolovskih romanov. Poslušajte! Nekega nedeljskega dopoldneva je romal popotnik Ivan iz kraja v kraj po naši Gorenjski, pa je tam v Cerkljah zagledal ob cesti nekaj, kar je nase poteglnilo vso njegovo pozornost. Pod velikim, košatim orehom je v senci komodno zleknjen ležal mlad mož in smrčal, kakopak! Mož je položil roke pod zglavje, ki ga je tvorilo listje še iz prejšnje jeseni, klobuk si je potisnil na oči, da ga ni ščegetalo majniško solnce in tako je mirno počival pod orehom. Toda ni bil speči možak tisto glavno, kar je vleklo nase zanimanje popotnika Ivana; poleg mladeniča je ležal bogato nabasan nahrbtnik in — polna steklenica »Florjana«, sapramiš! Nič se ni obotavljal popotnik Ivan; ročno je stopil do mladeniča in je krepko potegnil iz steklenice. Ugotovil je, da je to pristna kapljica, ki tako prijetno greje po želodcu, pa je stisnil steklenico kar v svoj žep. Pograbil je potlej še nahrbtnik in je tako pustil v senci oreha samo spečega mladeniča. Popotnik Ivan je z nahrbtnikom in steklenico »Florjana« krenil dalje v svet in se je spotoma oglasil pri znancu Nacetu v Gradu poleg Cerkelj. Nace se je Ivanu, ki je bil bogato založen z jedačo in pijačo, prav rad pridružil. Dolgčas jima ni bilo, pila sta in jedla, pa vriskala sta zraven. Do noči sta jo primahala v Sp. Gameljne. Najprej sta pod kozolcem za vasjo malo zadremala in se odpočila, potlej pa sta se koj podala na delo. Spretno sta vlomila v trgovino Fr. Juvana ter tam pokradla različnega blaga za 4232 Din. Da bi blago lažje prodala, sta si ga razdelila in krenila ž njim vsak v svojo smer. Ivan je spotoma, da ja ne bo kupčije slabše opravil kakor Nace, ukradel v Zapogah še eno konjsko opremo, vredno 450 dinarjev. Nace pa tudi ni hotel zaostati in je tačas prišel do Kamnika in se tam oglasil pri Fani Vidmar. Nji je ukradel nekaj hlač, telovnikov, čevljev, 2 športna klobuka, uro z verižico, ročno torbico, več posteljnega perila itd. za 2295 Din. Tam na Vrhpolju pa je to razprodajal znancem. Ko je poopravil še nekaj uspelih nočnih vlomov, se mu je pridružil še Lojze, ki tako prihaja kot tretji tiček v skupino. Oba skupno sta se potem spet oglasila v Cerkljah. Tam je služila dekla Mici, mlado dekle, ki pa že čuti v sebi vsa nagnjenja do pustolovščin. Ko sta jo fanta povabila seboj, je kar brž pustila službo in je res šla ž njima. Zdaj so nekaj časa skupno kradli, dokler se niso skregali. Takrat so se ločili in sta Lojze in Mici, ki sta sicer brat in sestra, odšla sama nazaj proti Kamniku. Po tamkajšnji okolici sta ljudi goljufala in kradla na ta način, da sta prosila za prenočišče, potlej sta pa zjutraj odšla brez slovesa in vzela po navadi še riuhe in odejo s seboj. Sploh pa sta hodila po celi Gorenjski iz kraja v kraj ter kradla, kar jima je sploh prišlo pod roke: 12. maja Mariji Pogačnik v Preznenju za 294 Din, 14. maja v Stražišču pleteno jopico za 100 Din, 17. maja v Hinjah Ani Bitenc za 610 Din, J. Košniku v Olševku 262 Din, v Zalogu dve kokoši, v Klancu 1 žago, verigo in dve motiki itd. — Nace se je bil po tistem kregu z Mico in Lojzom zopet sestal z Ivanom in sta onadva potem na svojo roko opravljala podobna dela po vsej Gorenjski. Zašla sta tudi v Selško dolino in se tam vrgla zlasti na krajo dežnikov, ki sta jih potlej kar na debelo prodajala. Toda tudi ta dva tatinska tovariša sta se kmalu skregala in ločila in je Nace odšel v Britof, Ivan pa v Ljubljano. V Britofu se je Nace oglasil pri g. Bučarju in se mu predstavil kot elektromonter. Gospodar ga je sprejel pod streho, mu tri dni dajal hrano, za plačilo mu je pa Nace spretno izmaknil kolo. Prosil ga je namreč, da mu ga posodi, da se popelje malo v Kranj in gospodar mu je kolo brez pomisleka izročil. Nace pa je kolo spotoma založil za 300 Din, denar zapravil in tako popolnoma suh prišel koncem maja v Ljubljano. Zglasil se je pri ljubici Viktoriji, ki mu je pa odpovedala ljubezen. Radi tega je Nace prišel do njenega stanovanja ter s kamenjem razbil vse šipe pri njenih oknih. Takrat pa je prišla zadnja ura njegovih hudobij, ker ga je zalotil stražnik. Med tem so orožniki polovili tudi ostala dva ptička in golobico in tako je vsa družba prišla na zatožno klop. Nace je bil kaznovan že šestkrat, Ivan petkrat, Lojze celo že osemkrat, le Mici sedi pred sodniki topot prvič. Ugotovljena vrednost vsega pokradenega blaga znaša skupno 8.310 Din. Nace je dobil 14 mesecev težke ječe, Ivan in Lojze vsak 1 leto, Mici 2 meseca.

Na pokopališču pri Sv. Križu

Na Vse svete in še mnogo dni poprej ter na Vernih duš dan je menda skoro vsak prebivalec Ljubljane obiskal pokopališče pri Sv. Križu. Leto za letom obišče to pokopališče čimdalje več ljudi. V enakem sorazmerju pa pada število obiskovalcev pokopališča pri Sv. Krištofu. Obisk pokopališča pri Sv. Krištofu ne napravi v današnjih dneh na obiskovalca nikakega ugodnega vtisa. In ni čuda, saj že več let ne pokopavajo tukaj nikogar. Stare družine, ki imajo tu pokopane svojce, pa izumirajo, oziroma čimdalje bolj pozabljajo, da so tu pokopani njihovi predniki. Prazne, že napol zasute grobnice, trohnoba, ki vonja iz njih, zanemarjeni in s travo in plevelom prerasli grobovi, vse to priča, da so dnevi pokopališča pri Sv. Krištofu šteti in le še nekateri lepi spomeniki pričajo, da je bilo tu nekdaj drugače.

Pokopališče Sv. Križa pa kljub smrti, ki jo hrani v sebi, živi. Še raste in vsako leto je večje število onih, ki jim je tu določeno počivati do zadnjega. Komaj 22 let je, odkar so otvorili to pokopališče, in že so 31. oktobra pokopali tja mrliča, ki ima v pokopaliških knjigah številko 35.005. Toliko je bilo dosedaj pokopanih tam. Nekaj sto so jih njihovi svojci sicer eksbumirali in prepeljali v svoj domači kraj. Vendar pa število vseh, ki počivajo tam, ni dosti manjše. Smrt v Ljubljani kosi brez usmiljenja.

Kako so ljudje umirali v zadnjih letih

Zanimivo je pogledati števila vseh let, odkar obstoja pokopališče pri Sv. Križu. Pokopališče so otvorili 2. maja 1906 in istega leta so pokopali tam že 877 mrtvih. Leta 1907 1355, leta 1908 1304, leta 1909 1419, leta 1910 1318, leta 1911 1459, leta 1912 1224, leta 1913 1226, leta 1914 1279, leta 1915 2785, leta 1916 2477, leta 1917 3392, leta 1918 2598, leta 1919 1388, leta 1920 1560, leta 1921 1253, leta 1922 1137, leta 1923 1122, leta 1924 1173, leta 1925 1243, leta 1926 1249, leta 1927 1183, leta 1928 do 31. oktobra 986. Zelo zgovorne so te številke in razumna je njihova govorica. Te številke pričajo, da je bila žetev smrti v Ljubljani največja med svetovno vojno in da je leta 1917, ko je vihar svetovne vojne divjal najstrastneje in ko so pomanjkanje, trpljenje in glad prikipeli do vrhunca, umrlo trikrat več ljudi, kot deset let pozneje. Na pokopališču počiva okrog 6000 vojakov, pripadnikov menda prav vseh narodov, ki so se udeležili splošnega evropskega klanja. Vojaki imajo sedaj lepo urejene grobove. Toda sčasoma se bodo morali ti grobovi opustiti. Na pokopališču pa bodo morali zgraditi poseben mavzolej, kajti zakon določa, da se morajo kosti vseh med vojno umrlih vojakov shraniti v posebne grobnice.

Kako so umirali ljudje letos? Omenili smo že, da je bilo letos pokopanih na pokopališču pri Sv. Križu 986 oseb. Število umrlih v Ljubljani je sicer za 19 večje, toda ti so bili prepeljani na druga pokopališča izven Ljubljane. Splošno znano je, da umre največ ljudi v starosti do enega leta. Letos je teh umrlo 185. Od 1 do 10 let jih je umrlo 64. Najmanj ljudi pa umre navadno v starosti od 11 do 20 let. Teh je umrlo letos 42. Izredno visoko število ljudi umre v starosti od 21 do 30 let. Letos je teh umrlo v Ljubljani 116. V starosti od 31 do 40 let umrljivost nekoliko pojenja in je padla na 71, nakar zopet poskoči v starosti od 41 do 50 let, katerih je umrlo 88, in od 51 do 60 let, katerih jih je umrlo 86. Izredno visoko je število umrlih od 61 do 70 let, namreč 107 in od 71 do 80 let 94. V starosti od 81 do 90 let je umrlo letos 32 ljubljanskih prebivalcev. V starosti nad 91 let sta umrla 2. Najstarejša umrla ljubljanska prebivalca sta bili letos dve gospe, in sicer gospa Marija Moserjeva, ki je umrla v starosti 91 let, in gospa Marija Haringova, ki je dočakala 93 let. Splošno znano je, da dočakajo ženske večjo starost kot moški in tudi pokopališka statistika dokazuje to.

Pogrebov je bilo letos: gala pogrebov 1, pogrebov prvega razreda 22, pogrebov drugega razreda 221, vsi drugi pa so bili pogrebi tretjega do šestega razreda. Povprečno umrje dve tretjini oseb v bolnišnici. Večinoma mora prispevati k pogrebom občina ali kaka korporacija. Prav zastonj pa pokopujejo le vojake ter nekatere reveže. Umrljivost je največja spomladi, to je aprila, maja in začetkom junija, poleti je majhna, naraste pa zopet v deževni jeseni, dočim je novembra meseca prav majhna. Pozimi pa je umrljivost srednja.

Razvoj pokopališča

Od 2. maja 1906, ko se je pokopališče otvorilo, pa do leta 1927 je pokopališče obsegalo skupno 185.000 kvadratnih metrov. Lani je pokopališka uprava nakupila še nekaj sveta in si s tem nakopala seveda občuten dolg. Pokopališče ima oddelke za otroke in odrasle in tudi vojaki imajo svoje oddelke. Zunaj pokopališča pa so oddelki za muslimane in jude. Odrasle mrliče prekopavajo vsakih deset let — seveda, če svojci zopet ne odkupijo groba — otroke pa prekopavajo vsakih sedem let. Pokopališče Sv. Križa je eno najlepših, če ne najlepše v vsej državi. Naravnost ginljivo je, kako svojci skrbe s cvetjem, z venci in na drug način za okrasitev grobov svojih dragih. Mnogo jih je v Ljubljani, ki skoraj dnevno obiskujejo pokopališče. Želeti bi bilo tudi, da bi magistrat posvetil malo več pozornosti posipanju cest proti pokopališču. Razsvetljava pred pokopališčem ni najbolj vzorna, kajti, da ena svetilka za ljubljansko pokopališče ne zadostuje, se je najbolj pokazalo 1. novembra.

Sprožena je bila tudi misel, da bi ljubljanska mestna občina zgradila na pokopališču mrtvaško vežo, tako da bi mogli tudi oni, ki jim stanovanjske ali premoženjske razmere ne dovoljujejo imeti mrliča doma na odru, mogli vsaj tu dostojno zadostiti svoji pieteti do umrlih. Vojna furija ni prizanesla tudi pokopališkim zvonovom, ki so bili leta 1917 odvzeti. Toda letos pa so po enajstih letih zopet zapeli trije zvonovi iz stolpa pri Sv. Križu. Pokopališče je cerkvena last. Leži na ozemlju šentpetrske župnije in občine Ježice. Dela pa se na tem, da priklopijo pokopališko ozemlje ljubljanski občini, ki izvršuje na pokopališču tudi zdravstveno policijsko nadzorstvo. Leta 1926 je dala mestna občina pokopališče tudi provizorično ograditi. Zelo nujno je posebno vprašanje napeljave vodovoda in električne luči na pokopališče. In je upati, da bo mestna občina v tej zadevi ustregla ne samo pokopališki upravi, temveč še mnogo bolj ljubljanskemu občinstvu. En sam vodnjak z nepitno vodo na pokopališču sedaj ne zadostuje več. Saj se je pripetilo že, da so ljudje nosili ob času letošnje suše vodo celo iz Ljubljane na pokopališče.

Kaj hrani pokopališče Sv. Križa?

Mnogo vezi je, ki vežejo ljudi s tem krajem mrtvih. In ni je menda v Ljubljani družine, ki ne bi imela tu kakega svojega pokopanega. Ali tudi narodi so družine. In slovenski narod kot družina ima na tem ozkem kosu zemlje shranjene zemeljske ostanke mnogih svojih zaslužnih sinov. Saj so tu pokopani Janez Evangelist Krek, tu počiva literarna trojica Cankar, Kette, Murn, tu je prvi ljudski ljubljanski župan dr. Ljudevit Perič, tu so odlični znanstveniki kakor p. Stanislav Škrabec, zgodovinarja dr. Kos in dr. Gruden, literarni zgodovinar dr. Pintar, prof. Orožen, avtor latinsko-slovenskega slovarja Wiesthaler, reformator slovenskega pravopisja Franc Levec, glasbeniki Parma, Foerster, Gerbič, Davorin Jenko, zgodovinar Peter Radics, dalje Podkrajšek-Harambaša, pesnik Hribar, politiki dr. Lampe, dr. Lovro Pogačnik in dr. Žitnik, časnikar Miha Moškerc, igralci Verovšek, Borštnik, Bučar, ter nešteti drugi. Pokopališče Sv. Križa je svet kraj vsem Slovencem in umevna je vsa pozornost, ki jo slovenski narod posveča temu kraju. Mnogo jih je bilo 1. novembra, ki so obiskali to pokopališče, dasi nimajo nikogar izmed svojih ožjih sorodnikov tu, ki so pa prišli samo obiskat grobove enega ali drugega izmed navedenih. Tako kot je moralo prenehati pokopališče Sv. Krištofa, tako bo moralo nekoč čez mnogo, mnogo let prenehati tudi pokopališče pri Sv. Križu in tudi ono bo zapadlo pozabljenju. Ali kakor je spomin na pokopališče Sv. Krištofa združen le z imeni Franceta Levstika, Bleiweissa, Kopitarja in drugih, ki so tam pokopani, tako se bo za vse tisoče, ki so pokopani na pokopališču Sv. Križa, ohranil spomin le na nekatere največje sinove naroda, počivajoče v njegovi zemlji.

Hočemo, da postanete naš naročnik!

Zato smo ponovno znižali cene!

Zvočnik „Figaro“ stane na Dunaju 100 šil. (= 804 Din) pri nas le **650 Din**

Ingelen troelektronski aparat za vse valove od 20—2000 m. Na kratkih valovih sprejema Ameriko in druge kontinente v zvočniku, **na normalnih valovih celo Evropo v zvočniku,** na dolgih valovih Pariz, Moskvo, Carigrad itd.

Aparat ni takoimenovani „ljudski sprejemnik“, ampak kvalitetno delo, ki zadovolji vsakogar.

Kompletni aparat s tremi tuljavami, specijalnimi elektronkami, 18 Ah-akumulatorjem, 120 voltno anodo, 10 voltno mrežično baterijo, vsem materijalom za visoko anteno ter **prvovrstnim Ingelen-Figaro zvočnikom,** prijavljen na pošto in s plačano naročnino do konca leta, samo

3000 Din

Ta cena velja le dokler traja zaloga ravnokar došle pošiljke! Oglejte si aparat v našem prodajnem paviljonu na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Tel. 31-90.

Radijska oddajna postaja Ljubljana

Madame! Ne pozabite
Poudre Mon Parfum
Bourjois — Paris

Za duha in srce

Ferdo Delak:

Iz umetn. življenja v Berlinu

Zlatko Baloković v Nemčiji.

Danes že svetovno znani vijolinski virtuoz Zlatko Balokovič, naš rojak, se mudi te dni v Berlinu, kjer je priredil sijajno uspeli koncert v Singakademiji in nastopil 17. oktobra v Filharmoniji s skladbo hrvaškega pijanista in skladatelja Božidarja Kunca. V elegantnih prostorih hotela Fuerstenhoff me je sprejel in mi dal zanimive informacije o svojem delu. Po zadnjem koncertu v Ljubljani, ko je gostoval po vsej Evropi in priredil koncerte v Norveški, na Švedskem, Danskem, v Nemčiji, Angliji, Franciji, Španiji, Čehoslovaški in Avstriji se je vrnil s svojo dražestno ženico v Ameriko, razpisal natečaj za najboljšo jugoslovansko vijolinsko skladbo in se poglobil v študij Stravinskega in Schuberta, s katerimi pravkar gostuje. Žirija za Balokovićevo nagrado, v kateri sta bila glasbena svetovnjaka Amerikanca Schelling in Goldmark, je nagradila Kunčevo skladbo in ta je sedaj glavna točka novega koncerta.

Baloković, vseskozi simpatičen svetovnjak, si je namah osvojil i nemško kritiko i nemško sicer mrzlo publiko. Svojo novo evropsko turnejo je začel v Brandenburgu in Berlinu, nadaljuje jo na Švedskem, kjer ima najavljenih že 10 koncertov, priredi 2 koncerta s filharmonijo v Oslu, nato v Londonu, Manchestru, Bremenu in se 6. decembra vrne zopet v Berlin, kjer koncertrira z današnjim največjim svetovnim mojstrom na violi Lionetom Tertisom. Po tem gostovanju gre na krajši počitek na francosko rivijero, kjer si je postavil svoj dvorec. Nato pa proti orijentu: v Sofijo, Atene, Konstantinopel, Angoro, Beyruth, Jerusalem, Hairo.

V Berlinu mu je ameriško poslanstvo priredilo sijajen banket, katerega se je udeležilo nad 60 oseb, med njimi največ politiki in učenjaki kot Stressemann in Schubert.

V Ameriki je skupno s Pupinom in Meštrovičem ustanovil jugoslovanski krožek, katerega naloga je, dati priliko jugoslovanskim umetnikom, da se uveljavijo in stopijo pred mednarodno umetniško publiko. Eden prvih, ki sledi temu vabljivemu klicu, je

Božidar Kunc,

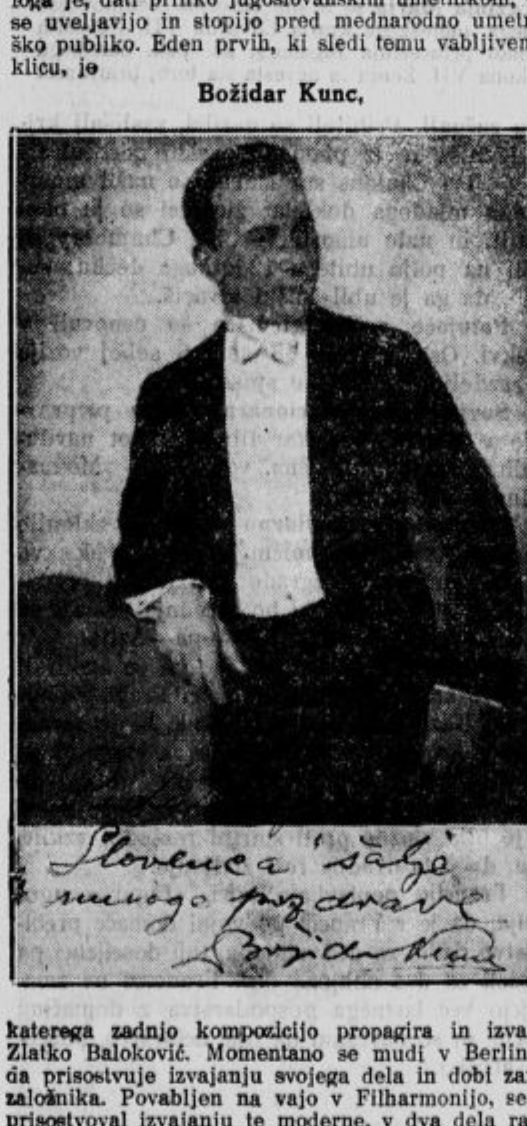

katerega zadnjo kompozicijo propagira in izvaja Zlatko Baloković. Momentano se mudi v Berlinu, da prisostvuje izvajanju svojega dela in dobi zanj založnika. Povabljen na vajo v Filharmonijo, sem prisostvoval izvajanju te moderne, v dva dela razdeljene kompozicije, ki sicer očituje narodni duh, dasi ni niti eden motiv vzet iz narodne pesmi. Rafinirana instrumentacija, ni le suhoparna spremljava. Vijolina in orkester sta si enakopravna. Dirigent Wendel, vodja filharmoničnih orkestrov v Frankfurtu in Bremenu in Balakovićev menager, sam glasbeno visoko naobražen svetovnjak, stavijo v mladega skladatelja in zlasti v domovini znanega pijanista najboljše nade, in kritiki, ki so delo pregledali, so mu lahko samo čestitali. Tako stopa v domovini znani skladatelj sonet »Idile« in »Na Nilu« po Balokovićevi zaslugi pred svet. Želeč mu najboljših uspehov, sem se poslovil, da pridem še pravočasno »na borzo revijskih deklet«.

Umetnost druge vrste in dekleta iz revij.

Sezona revij je otvorjena. V »Zimskem vrtu« in »Skali« se zbira berlinska družba, ki ljubi na odru svilo, brokat in se ji hoče ženske poltenosti. Menažer mora tej prenasičeni družbi brez umetniškega okusa servirati cele skladovnice ženske golote. Gledalci pa se naslajajo na razkošni lepoti golih teles. Kako so skromni! Petdeset do sto revnih plesalk raztopi vse v neskončno razkošje. Le mal inserat: »2000 krasnih dam, lepo raščenega telesa, dobi takoj sijajno mesto. Poskušnja tu in tu nikdar ne zgreši cilja. Brezposelne stenotipistinje, modistke, hčerke revnih družin, ki se ne morejo uveljaviti v drugih poklicih, ne sanjajo le o zaslužku za borni vsakdanji kruh, ampak si gradijo zračne gradove o sreči in slavi na deskah. Prvo razočaranje doživijo pri poskušnji. Tu vidijo, da niso edine, da jih je par tisoč. In baletni mojster izbere najboljši materijal, ostale odslovi. A tudi sprejetim ni postlano z rožami. Že pri prvih vajah morajo gledati, da kar najbolj uveljavijo svoje telesne čare, če se jim pa to ne posreči, so izročene na milost in nemilost najrazličnejšim šikanam baletnega mojstra .A če podjetje propade? Plesalk na tisoče, a kam sedaj? Prostituciji v naročje .Najdejo se brezvestni agenti in menažerji, ki posredujejo ta nečedni posel.

O, tekleta iz chantana! Kak je vaš smeh, kak je vaš jok?

Dunajska opereta se preseli v Berlin.

Ko se je dunajska opereta pred dvajsetimi ali petindvajsetimi leti zbudila v novo življenje, je bilo njeno zatočišče dunajska kavarna. Sedeli so v »Muzeumu«, »Dobnerju« in »Brücklu«, v teh treh lokalih, ki se grupirajo pod streho secesijske kupole, komponisti in pisatelji libretov, direktorji in igravci, kapelniki in muziki, plesalci in zboristi, po poklicu strogo ločeni pri črni kavi. Tu so se rodile ideje, formulirali so se teksti in požvižgovale nove melodije. In ko je dunajska opereta dosezala svetovne uspehe, so prišli od vsepovsod agenti, iz Nemčije in Amerike, Petrograda in Pariza. Razvila se je sijajna trgovina, trgovina z opereto kot blagom. Nastala je industrija, katera je preživljala tisoče in kjer so zaslužki šli na milijone. Opereta je postala važno eksportno »blago« Avstrije.

Tantijeme so sčasoma prinašale bogastvo v te kavarne in dunajska operetna borza se je preselila v Ischl. Tu so si komponisti, libretisti. direktorji in primadone kupili letne vile in kdor išče muziko za nov tekst, kdor se poteguje za novo glavno vlogo, se odpelje v poletnih mesecih v Ischl, kjer se v »Esplanadu« sklepajo nove kupčije.

Pozimi so pa sedeli Lehar, Kalman in vsi, ki komponirajo na Dunaju, čeravno operetna borza že dolgo ne posluje več v kavarnah okrog »secesije«. Nastala je pa filijala v Berlinu. Oskar Strauss, komponist »Valčkovega čara«, se je preselil v Berlin in Leo Fall mu je sledil.

»Theater an der Wien«, klasično gledališče operete, je najel Max Reinhardt. Carl-Theater, Raimund- in Bürger-Theater ne vprizarjajo več operete, le Johann Strauss-Theater je ostal zvest svoji tradiciji, dunajska opereta pa je v lastnem domu postala že skoro brezpravna.

Kljub temu je pa zanimanje zanjo še vedno veliko. Berlin in Pariz, Milan in Newyork, Skandinavija in Balkan se še vedno naslajajo ob melodijah in plesnih »šlagerjih« Leharja in Kalmana. Borza pa, ki posreduje tem melodijam pot v svet, se je etablirala v Berlinu »Unter den Linden« in posluje v hotelu Bristol. V decentni obliki se vrše pri malih okroglih mizicah pogovori o novih premijerah in podpisujejo pogodbe. Pri skodelici črne kave prodaja borza komponiste Leharja, Kalmana in druge širokemu svetu.

Lehar sam živi v Berlinu, trgovina ga zadržuje tukaj. Danes ne zadostuje le komponiranje, treba je svoje delo tudi dobro prodati. Tudi Kalman zapušča iz istih vzrokov Donavo in se seli na Spreejo. Benatzky, Ascher in Stolz so tudi že v Berlinu, le stari Eysler je ostal Dunaju zvest S tem nikakor ni rečeno, da je dunajska opereta na smrtni postelji. Ne. Le operetni trg se je preselil v Berlin.

Kalman daje svojo novo opereto »Čikaška vojvodinja« v nemškem umetniškem gledališču. Dunajski tekst je revidiran in prenovljen, ker je sedaj sujet »Čikaške vojvodinje« aktualen. Obravnava namreč slično snov, kot je današnja albanska, ko se namerava Ahmet Zogu poročiti z amerikansko dolarsko princeso in jo kronati za albansko kraljico.

Tudi Lehar pripravlja dve novi premijeri, »Friderike« in »Veselo vdovo« z Fritzi Massary v naslovni vlogi.

Dunajska opereta res ni še umrla. Do tega zaključka te privede opazovanje onih, ki opravljajo operetni posel. diskutirajo in debatirajo. Izdi se, da bo vzcvetela renesansa dunajske operete, ker delavnost je vedno dober znak konjunkture. Izhodišče pa ni več Dunaj, ampak Berlin.

Iz gledališkega življenja.

Po sijajnih uspehih v Parizu, Amsterdamu in na Dunaju se je ustavilo v berlinskem gledališču »Des Westens« svetovnoznano judovsko akademsko gledališče iz Moskve, označeno po njega voditelju in režiserju Granovski. Berlin je došlece sijajno sprejel in po par večerih se je vsakdo lahko prepričal, da je vsako povprečno delo tega teatra (če sploh lahko tako rečem) zanimivejše, kot najboljše delo na najboljšem berlinskem odru. Igrajo politično opereto Julesa Romaina, farzo, ki ironizira francosko strankarsko življenje. Profesor »Trouadek« postane junak Francije, zamota se v dogodivščine z ženami, zaigra v Monte Carlu svoje premoženje in postane predsednik konservativne stranke, na katere krmilu stoje kontese in grofice. Lahek komad. A kar je Granovsky iz njega naredil — je dogodek. Režija, igranje, inscenacija stoje v ospredju. Dovtip, ironija sta vladala na odru. Intenzivno kolektivno delo, skupna igra ansambla, čudovita enotnost; in to z najskromnejšimi sredstvi in ne prevelikim ansamb lom. In, »Dvesto tisoč«. Tu slutiš nekje še staro, marijonetno gledališče, vseskozi rafinirano in do detajla izklesano artistiko, a v vsem najdeš neverjetno fin čut za stil, obliko in kretnjo. V misteriju »Noč na starem trgu«, ki je delo Pereca, klasika judovske gledališke literature, govori duša. Dejanje poteka med mrakom in zoro in obravnava smrtni ples. To je najbolj pristni teater, bolj razpoloženjske slike ko dejanje, paradni komad judovskega teatra. A kaj naj rečem o »Benjaminu III.«? O tej pristno judovski geto-donquo-koteriji. Pravljična komedija, ki je scenično, muzikalno, igravsko najpestrejša in edinstvena. Pravljica o dveh ubogih judih, ki bežita skozi dežele in sanje. Mešanica tihega humorja, bolesti romantične ironije.

Rusija. Da, Rusija. Edino ona ima svoj — in naš teater. **(Dalje.)**

Ob 10 letnici smrti Podravskega

Dne 5. t. m. preteče deset let, odkar je zatisnil oči kulturno zaslužni prevajatelj iz slovanskih literatur Podravski, ki je zlasti znan po svojih prevodih iz Sienkiewicza. Njegovo pravo ime je Peter Miklavec. Rodil se je 8. apr. 1859 v Orlici pri Ribnici na Pohorju. Ko je dovršil štirirazredno ljudsko šolo, ga je njegov oče Mihael obdržal doma, ker je potreboval njegove pomoči na obširnem posestvu in ker ga je kot najstarejšega sina določil za svojega naslednika. Ker mu tako ni bilo dano, da bi mogel obiskovati višje šole in s tem uresničiti svojo srčno željo, se je z občudovanja vredno energijo začel izobraževati sam in do zadnjega izkoristil ves prosti čas. Lotil se je zlasti učenja tujih jezikov, predvsem slovanskih, potem pa tudi francoščine in angleščine. Podravski je primer sijajne in redke prirodne inteligence, ki se z neko nujnostjo razvije sama iz sebe, brez vseh običajnih pripomočkov in pogojev, ki jih nudi šola. Kakor ima francoska literatura med svojimi zastopniki poljedelca Phileasa Lebeque-a, tako ima slovenska Podravskega.

Po smrti svojega očeta je prepustil posestvo bratu Filipu, sam pa se je preselil v hišico, katero si je njegov oče sezidal za stara leta. Sedaj se je še intenzivneje mogel oprijeti studija jezikov in prevajanja iz tujih literatur v slovenščino. Njegova glavna zasluga je, da je seznanil slovensko občinstvo z vsemi glavnimi deli Sienkiewicza in z njim obogatil naše, še vedno revno prevodno slovstvo. Iz Sienkiewicza je prevel naslednja večja dela: Z ognjem in mečem, Potop, Mali vitez, Križarji, Quo vadis, Rodbina Polaneških, Brez dogme, Za kruhom, Pisma s pota, Zaman. Prevodi so izšli deloma v Krajčevi »Narodni biblioteki« v Novem mestu, v Gabrščkovi »Slovanski knjižnici« v Gorici ter pri Kleinmayru in Bambergu v Ljubljani. Dalje je mnogo prevajal L. N. Tolstega, iz poljščine Boleslava Prusa, iz češčine Hrdino. Iz angleščine je prevel slovitega Ben-Hurja od Wallace-a. Napisal je tudi nekaj izvirnih stvari. S podlistki je sodeloval pri raznih političnih listih, pri Miru v Celovcu, Domoljubu, Slovencu in Slov. Narodu v Ljubljani, pri Slov. Gospodarju v Mariboru. Med svoje sotrudnike ga štejeta tudi Dom in svet in Učiteljski Tovariš.

Ko se ob desetletnici s priznanjem in hvaležnostjo spominjamo tega moža, ne moremo iti brezbrižno tudi mimo njegovih človeških-nravnih vrlin: njegove skromnosti, nesebičnosti, ustvarjajoče domovinske ljubezni, dobrotne ljubezni do svojih enajstero otrok in njegove pobožnosti.

Podravski je še dočakal konca vojne in začetka našega osvobojenja. Pokopan je v Ribnici na Pohorju. Grob mu krasi le skromen, lesen križec, čeprav bi zaslužil, da bi se ga tudi tukaj spomnili vsaj tisti Slovenci, ki jim je s svojimi prevodi Sienkiewicza posredoval v materinem jeziku veliko poljsko umetnost.

Med slovenskimi kulturnimi tvorci pa se bo vedno imenovalo tudi ime **Podravskega.**

Več luči!

Vprav dandanes

»Danes ne živimo več v dobi verskih bojev in ni treba poudarjati nikomur izrazitega katoličanstva oziroma dolžiti druge protiverskih tendenc.«

(»Jutro«, 30. X.)

Razum kaže pot k veri, vera osvetljuje razum in mu da novih spoznav.

Izkustvo, znanost se vedno izpopolnjuje, mnogokrat izpreminja, verske resnice so zanesljive zvezde stalnice, ki svetijo v vsako stanje človekovega mišljenja, življenja in delovanja. Pamet vodi človeka, a zgodovina priča, kolikokrat in kako strašno je že zabredla, vera zbira človeštvo v občestvo z Bogom.

Narava je dobra in popolna le, če je združena z nadnaravo in očiščena po njej.

Človeštvo in človečanstvo ima želje za izpopolnjevanjem in splošnim bratstvom, a ti cilji se morejo uresničevati vedno bolj, če se utrjuje bistvena zveza z Bogom Stvarnikom in Bogom-Človekom, Odrešenikom, Kristusom.

Samo razum brez vere, samo izkustvo in znanost brez vsakih verskih resnic, samo narava in naravna sredstva brez milosti, samo človeštvo in človečanstvo brez zveze z Bogom in Kristusom, svet brez Boga popolnoma zadostuje — to je kuga modernega časa — laicizem (Pij XI.).

Zato preziranje vseh verskih naukov, zato govorjenje o pomenu vere samo kot nekega naravnega čuvstvovanja, zato zametavanje vsakega vpliva vere in cerkve na javno življenje, zato želja napraviti šolo brez Boga, vzgojo brez nagibov in sredstev vere, zato vodstvo politike, gospodarstva, kulture socialnih odnosov, države brez krščanskega duha in mišljenja samo po človeških ugibanjih! To so zahteve, ki jih stavi — laicizem, kuga modernega časa.

Odtod prezir verskih naukov »zastarelih dogem«, odtod sovraštvo proti Cerkvi, odtod vedni napadi na njenega duhovnega voditelja. Sadove tega čistega človečanstva brez Boga, brez vere v božji nauk čutimo:

Vsak narod, ki nima božje postave pravičnosti za merilo, ima svojo korist za najvišje ločilo in merilo dobrega in slabega nasproti drugim, sovraštvo med narodi je lastnost brezmejnega nacionalizma, ta je naraven otrok laicizma v življenju narodov. Vsak stan, ki nima božje postave pravičnosti in ljubezni do bližnjega za merilo, zapade sebičnosti kapitalizma ali sovraštvu materialističnega socializma. Vsaka družba, v kateri sebičnost članov ne kroti večja moč vere in tudi božjih sredstev, nosi kali smrti v sebi. Vsaka avtoriteta, ki se opira le na silo orožja, vlada le s pomočjo strahu in ostane sama vedno v strahu.

Iz šol brez Boga prihaja vedno slabša mladina. V sodiščih brez Boga meri pravičnost zgolj človeška razsodnost in tolmači zakone človeška pristranost. V parlamentih, kjer sedijo brezverni poslanci, se kujejo postave polne sovražnosti proti Cerkvi, prezirajoče božjo oblast in božje zapovedi. Te želje, da se uveljavi laicizem, ustvari družba brez vere, brez Boga, brez vpliva Cerkve, sovražna Cerkvi, so žive in delavne tudi med našim narodom.

In zato je **vprav dandanes** potrebno poudarjati izrazito in delavno krščanstvo povsod, prav povsod! V rešitev človeštva, našega naroda in države!

Bojne »svobodomiselne«, kulturne in politične organizacije smatrajo tudi pri nas za prvo nalogo, širiti in uveljavljati samo narodno, samo človečansko, samo prosvetljeno mišljenje in življenje. Brezverni voditelji, programi teh organizacij in strank, pisava njihovih časopisov to izpričuje dan za dnevom.

Zato si upamo trditi, da je politično mišljenje naprednih strank, ki obsega tak program, **nemoralno in da njihovi zavestni pristaši niso dobri katoličani. Zato ne, ker podpirajo tako teženje, čeprav so v svojem domačem življenju morebiti dobri.**

In zato se moramo s stališča vere boriti proti njem. In zato ne bo mogel biti noben dober katoliški duhovnik član teh strank, najmanj naše slovenske samostojne demokratske stranke. Prav temeljito mora spremeniti vse svoje kulturno mišljenje in delo ozdraveti mora od kuge — laicizma.

Mednarodna morala

S tem, da je Luter tajil vrhovno avtoriteto papeštva in božje poslanstvo Cerkve, je razbil edinstvo krščanskega občestva. Namesto tega je nastal pretiran nacionalizem. Lutrov nauk, da je na verskem polju vsak za se merodajen, se je prenesel na narodnost. Vsaka narodnost imej svojo vero. Luter je ustvaril germansko krščanstvo. Isto načelo se je preneslo na politično polje. Vsak narod ima pravico, da se izživlja po vseh svojih močeh: »Il sacro egoismo« posamnik narodov je stopil na mesto vesoljstvenosti krščanskega občestva. Nacionalizem narodov se je razvijal v dveh smereh. Na znotraj je zatiral narodne manjšine in je otvoril dobo protikrščanskega raznarodovanja. Na zunaj je rodil imperializem, ki uči, da je vsakemu narodu lastna veličina edino veljavno merilo za državno in meddržavno pravo.

Države in narodi si morajo na nek način urediti medsebojno razmerje. Ali se smatrajo za enakopravne in spoštujejo medsebojno samostojnost, potem morajo gotovi zakoni, izdani od naddržavne avtoritete, urediti to pravno razmerje. V srednjem veku je bilo papeštvo taka vrhovna avtoriteta; sedaj skušajo države po medsebojnih pogodbah in po »naddržavi« Društvo narodov ustvariti mednarodno razmerje.

Ali pa so države vsaka za se brez višje vzajemnosti in potem velja fizična sila močnejšega. Tako je rimska država vse sosedne države strla in ustvarila imperij, ki ravno sloni na krivičnem zasužnjenju drugih narodov. Tako imperialistično stremljenje se pojavlja v Evropi v zadnjih stoletjih, ko ni več krščanskega občestva, zdaj od ene, zdaj od druge države.

Izza vestfalskega miru 1648 naj bi veljal v Evropi nov red: »evropsko ravnotežje«: ravnotežje med državami, to se pravi: države bodo vsled medsebojne tekme in strahu nekako nujno ustvarile enako močne zveze, ki se bodo druga drugo strahovale. Toda to geslo vprav najhujših vojen ni moglo preprečiti. Države so se držale tega načela, v kolikor so ga rabile proti sosedom, kadar je pa šlo za lastno korist, so se malo brigale za načela. Tako so Angleži v dolgi vojni vzeli Francozom vse kolonije v Ameriki, Francozi so hoteli pod Napoleonom zavladati nad Evropo, Prusi so vzeli v 7 letni vojni Šlezijo Avstriji in so leta 1866. Avstrijo izrinili iz nemške zveze.

Od leta 1870. do leta 1914. so začeli Nemci delati imperialistično politiko; nešteti razgovori na konferencah, medsebojni obiski cesarjev, vladarjev in prezidentov, dolgi govori in še daljše izjave o ravnotežju, o politiki pravice in miru, ki so jih dajali vsi državniki; vse to je končalo v svetovno vojno!

Po vojni se je lotila bolezen imperializma Italije in mi, najbližji sosedi, čutimo nervozne tresljaje njene nemirne politike.

Tako postanejo države polagoma ogromni organizirani nasilni organizmi, ki v najlepših besedah, v rokavicah, gladkih komunikejih javljajo svetu, da vlada popolno soglasje v njihovih nazorih itd., pri tem pa prežijo na vsako priliko, kje bi soseda napadli in prijeli, oziroma imajo vse načrte za napad in obrambo izdelane.

Medsebojne pogodbe in Društvo narodov je sicer resen poizkus sporazuma, a bodo brez prave avtoritete in moči, dokler ne bodo priznale vlade tudi za ureditev **mednarodnih odnošajev** večnoveljavnih načel krščanske morale o svetosti pogodb in neokrnljivih pravic, ki jih ima vsak narod do svoje individualne biti itd.

Društvu narodov, sploh vsem mednarodnim konferencam manjka božji dih.

Cerkev, učiteljica opremljena z božjo avtoriteto, bi morala imeti na mednarodnem forumu po svojih poslancih možnost, da daje **smernice za mednarodno moralo.**

Sveta življenje in vrvenje

»Zeppelin« doigral

Na slavnostnem banketu, ki ga je priredilo mesto Friedrichshafen, je imel dr. Eckener senzacionelen govor, v katerem je priznal pomanjkljivost dosedanje zrakoplovbe, ne izvzemši »Grofa Zeppelina«. Rekel je:

Kot star pomorščak nisem nikoli mislil, da je malenkost iti preko oceana. Na povratku pa nas je Atlantik še enkrat poučil, da še davno ni premagan. Vozili smo se 130 morskih milj južno od Cap Neza in zašli na višini Nove Fundlandije v tako vihro in boj med elementi, da se je zdelo, da se mora zrakoplov vsak hip raztreščiti. Morali smo zmanjšati brzino na polovico. Čez pol ure najtežje borbe so se prikazale pod nami skale Nove Fundlandije. Iz tega smo spoznali, da s svojo brzino 32 metrov na sekundo ne le nismo prišli naprej, marveč da nas je vihar gnal nazaj. Vihar je moral torej divjati s hitrico najmanj 40 m na sekundo. Kako daleč nazaj nas je bila zagnala vihra, sem šele kasneje dognal s pomočjo radia. Med nevihto tega nismo vedeli, marveč smo videli pod seboj le ledene gore, ki jih je gnal vihar od Labradorja proti jugu. V tistih težkih minutah sem šele docela spoznal, da je zavratnost oceana še vse večja, nego sem mislil. Gotovo, zrakoplov je zdržal, toda le zato, ker smo vozili z zmanjšano hitrostjo. Iz tega izvajam zaključek, da moramo še dalje delati, da spravimo zrakoplov na stopnjo potrebne odpornosti. To je tudi v naši moči; opremiti ga moramo z močnejšimi stroji in tako izpopolniti, da ne bo več brez brambe izročen divjanju elementov, ki so že tolikim letalcem izkopali grob.

V pogovoru je dr. Eckener izjavil, da je »Grof Zeppelin« kot potniški zrakoplov svojo vlogo doigral; treba je zgraditi močnejše in hitrejše zrakoplove. »Zeppelina« porabijo kot šolski zrakoplov.

Ameriški listi poročajo, da so stale »Zeppelinove« poprave ob prvem oceanskem poletu 353.000 dolarjev; približno toliko so znašali tudi dohodki.

»Slepi« potnik na poletu v Evropo je bil zvijača Hearstovega časopisja, ki je hotelo svojim čitateljem postreči s senzacijo.

Neprijetno presenečenje je doživel Američan William Ullmann, ki je tik pred odletom »Zeppelina« za šalo izjavil, da plača 40.000 dolarjev, ako ga vzamejo s seboj. Proti njegovemu pričakovanju so ponudbo sprejeli in odpeljal se je brez potnega lista in vsakoršne prtljage.

Parlamentarna molitev

Predsednik državnega vseučilišča v Wisconsinu (Združene države) je sestavil parlamentarno molitev, ki so jo prvič prečitali ob nedavni otvoritvi visconsinske skupščine in jo sprejeli tudi v zapisnik zveznega senata. Molitev ni kar nič poetična ne čuvstvena, zato pa parlamentarcem sveti v vse kotičke njihove vesti. Glasi se:

»Obvaruj nas pred grehi, v katere se lahko zapletemo, ne da bi to opazili, ko okolu tega sedeža vlade hrume **interesi**. Obvaruj nas, da bi mislili na prihodnje **volitve**, ko bi morali misliti na **blaginjo** prihodnjega rodu. Obvaruj nas, da bi mislili na osebne ozire, ko bi morali imeti pred očmi vodilna načela. Obvaruj nas v odločilnih urah razprav, da bi govorili reči, ki **»vlečejo«**, namesto da bi govorili **resnico**. Obvaruj nas, da bi se lovili za gesli, marveč daj, da iščemo dejstva. Obvaruj nas, da bi nam postala **stranka cilj**, namesto da bi nam bila le **sredstvo** do cilja. Daj, da bomo imeli večje spoštovanje do resnice kakor do preteklosti. Pomagaj nam, da bo stranka naš služabnik, ne pa naš ukazovalec in gospod. Daj nam spoznati, da nam zmaga pri volitvah nič ne pomaga, ako nimamo poguma delati za splošno blaginjo. Daj, da bomo vredni svojega vzvišenega vladnega poklica. Amen.«

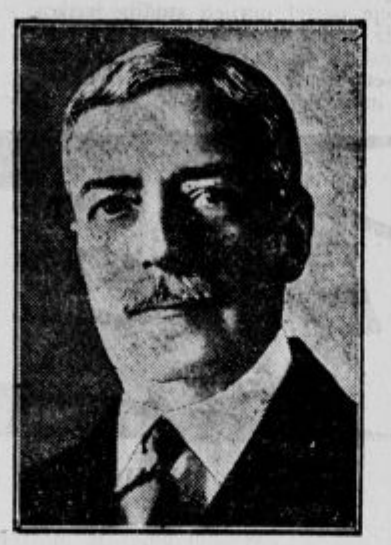

† Robert Lansing. Wilsonov državni tajnik in njegov namestnik na mirovnih pogajanjih v Versaille-u, Lansing, je v Washingtonu umrl, star 64 let. Kakor znano, se Wilson in Lansing kasneje nista več strinjala ter je Lansing l. 1920. zapustil državno službo.

Poldrugo leto ječe za štiri človeška življenja

Minolo sredo je stal pred beljaškim sodiščem tovarnar Hubert Tomz, zagrizen »Hakenkreuzler«, ki je dne 4. oktobra t. l. vsled blazne vožnje s svojim avtomobilom povzročil smrt inž. Reizerja, njegove žene in 6 letnega sina. Že preje nekoč je Tomz povozil 17 letnega posestniškega sina Adamiča, ki je na poškodbah umrl. Kakor v tem prvem slučaju, tako se je Tomz tudi sedaj izgovarjal, da je bil pri vožnji tako pijan, da ni vedel, kaj dela. Sodnik je bil mnenja, da je zato še bolj vreden kazni ter ga je obsodil zaradi pregreška proti varnosti življenja na poldrugo leto težke, poostrene ječe. Ko je Tomz začul razsodbo, je začel skoro blazneti; zgrabil je križ na mizi in kričal: »Ne, ne, ne grem v ječo!« Potem je planil k oknu, ga bliskovito odpri in se hotel vreči iz drugega nadstropja na tla. Stražnik ga je v zadnjem hipu ujel za eno nogo in ga tako držal, dokler niso drugi prihiteli na pomoč. Pri tem se je tovarnarju odpela velika zlata ura in padla nekemu otroku, ki je šel z materjo mimo sodnije, na glavo. Otroka so morali oddati v bolnico. Ko so nato v odstotnosti Tomza, ki so ga odpeljali, prečitali razsodbo, jo je navzoče občinstvo glasno odobravalo.

Sovjetsko šolstvo

Prosvetni oddelek sovjetske vlade je objavil podatke o šolstvu v SSSR. Ob koncu leta 1927. je bilo 79.598 šol prve stopnje, 2376 šol s 7 letnim poukom, 770 kmetijskih šol, 61 tovarniških šol, 754 šol z 9 letnim poukom, 848 šol druge stopnje (gimnazij) in 1082 raznih drugih šolskih tipov (za nenormalno deco itd.). V vsej Sovjetski uniji je bilo leta 1927. vsega skupaj 85.489 šol, ki jih je obiskovalo 7 milijonov 753.230 otrok; od teh je bilo 5,757.394 kmetskih in 1,839.156 mestnih otrok.

Ras Tafari, abesinski kralj, po kronanju. Ras Tafari je že doslej neomejeno vladal v Abesiniji kot ministrski predsednik in diktator. Sedaj mu je cesarica Judita podelila še kraljevo dostojanstvo in ga dala kronati. Naša slika kaže novega kralja v kraljevskem siju na prestolu po kronanju. Ras Tafarijeva krona se ceni na 25 milijonov dinarjev.

Podjetje za zakonske ločitve

Newyorška policija je odkrila nenavadno detektivsko podjetje. Bila je to pisarna, v kateri so se shajale žene, ki bi se rade ločile od mož, dasi možem niso mogle očitati nikake krivde. Tu so našle celo vrsto mladih krasotic, ki so imele ta poklic, da so po dogovoru z ženami zapeljevale poročene može. Žena, ki se je hotela ločiti od moža, si je izbrala žensko, o kateri je mislila, da najbolj odgovarja okusu njenega moža. Vse ostalo je potem uredila zapeljivka: Seznanila se je z možem in ga za določeno uro povabila na čaj. O pravem trenutku je nato stopila v sobo žena s pričami — mož je bil ujet, ločitev po moževi krivdi zagotovljena. To brezvestno podjetje je precej časa neovirano delovalo in doseglo celo vrsto ločitev. Poklicne prešestnice so dobile za vsak slučaj po 250 dolarjev plače.

Če pride azijski potentat v Evropo

Afganistanski kralj dementira vesti, da bi bilo njegovo potovanje po Evropi mnogo stalo. Stroški znašajo samo 15.000 funtov, dočim so vredni darovi, ki jih je prejel v raznih evropskih državah, štiri in pol milijona funtov.

Gibanje verskih sekt v Rusiji

V Vjatki se je nedavno vršil kongres brezvercev, na katerem so ugotovili, da je gibanje raznih verskih sekt silno živahno, dočim brezverstvo nima med prebivalstvom skoraj nikakega odmeva. Samo v vjatski guberniji so našteli 63 evangeljskih skupin, 14 skupin »podpoljčikov«, 2 skupini adventistov, 2 skupini »trjasunov« (sekta, katere člani se pri molitvi tresejo); nedavno se je ustanovila še sekta abstinentov Čurikovcev (pristaši Čurikova). V zadnjem času so se v vjatski guberniji zgradile 4 nove cerkve in 4 nove molilnice. Brezverska zveza šteje samo 2000 članov.

V dveh - treh vrstah

Nesreča na morju. Angleški parnik »Mansepool« je v bližini Lizarda zadel v parnik »Horn« iz Rige in ga potopil. Pet mož posadke je utonilo.

Berlin pod vodo. V sredo ponoči je na Köpeniški cesti v Berlinu počila pol metra visoka glavna vodovodna cev. Vso okolico je zalila voda, ki je prodirala v kleti in kletna stanovanja ter zalivala tudi podzemsko železniško progo. Prihitela je požarna bramba in mestno delavstvo z inženerji, ki so po daljšem prizadevanju zaprli cev.

Smrtna kosa. V Gradcu je umrl znani jezuit p. Viktor Kolb. — Umrl je francoski kipar Bartholomé, star 80 let.

Vatikanski izvedenci so nedavno precenjevali vrednost cerkve sv. Petra v Rimu z vsemi zakladi. Vse skupaj cenijo na 22 milijard lir. Malo manj je vredna papeževa palača in vatikanski muzeji. Vse rimske cerkve skupaj so vredne do 500 milijard lir.

Španci so razpisali nagrado 50.000 pesetov za najboljši kip presv. Srca Jezusovega.

V Vilni bodo v začetku januarja postavili spomenik metropolitu Cieplaku, ki je umrl vsled trpljenja, katerega je moral prestati v ruskih boljševiških ječah.

Ameriški roparji. Ko so v washingtonskem gledališču Earle Theater igrali, je stopil v pisarno pred blagajnika z revolverjem v roki maskiran bandit, vzel 4000 dolarjev in izginil, predno je blagajnik prišel do sape.

Velikanka. V London je prišla 17 letna Avstrijka Martina, da se v družbi pritlikavcev pokaže Angležem. Velika je 2 m 31 cm in še raste. Pripraviti so ji morali posebno posteljo.

Kalifornijski tehnološki institut v Pasadeni bo napravil največji teleskop na svetu. Stal bo nad 120.000 funtov šterlingov.

Z ukradenim avtom zavozil v drevo. Brezposelni delavec Ernst Fischler na Dunaju je ukradel avto in se z njim odpeljal. V divjem diru je zavozil v Reisenbergu v drevo, pri čemer se je avto popolnoma razbil. Fischler je ostal nepoškodovan ter so ga aretirali.

Zločinstva na Francoskem. V neki vasici blizu Pariza so roparji udrli v gostilno, 62 letno gostilničarko zvezali, oplenili hišo in jo nato zažgali. Prihiteli so gasilci, zaslišali krike iz hiše in iz plamenov rešili gostilničarko. — Pri Chalons sur Marne so našli umorjenega mladega dekleta; zločinci so jo onečastili, in nato umorili. — Pri Chambery so našli na polju ubitega 12 letnega dečka; sumijo, da ga je ubil šolski tovariš.

Potujoče vaško gledišče so osnovali v Moskvi. Osobje šteje 18 oseb. S seboj vozijo in razdeljujejo ljudske spise.

Sovjetske revolucionarne filme pripravljajo v Moskvi. Pravkar filmajo »Pot navdušenih«, »Imperialistična vojna« in »Mednarodna solidarnost«.

Ogromno zrakoplovno ladjo je sklenilo zgraditi Aviatično-kemično društvo v Moskvi. — V Ljeningradu zgrade velikansko pristanišče za zrakoplove, ki bo osrednja postaja za zračni promet Amerika—Evropa—Azija.

Razmerje s kaznenko. Te dni so aretirali nadzornika kaznilnice Pisek pri Pragi, Polenskega. Kaznenka Marija Lipošek, ki je zaradi umora lastnega moža obsojena na smrt, ga je obtožila, da je imel z njo začasa preiskovalnega zapora ljubavno razmerje. Obsojenka, ki je bila vložila proti smrtni razsodbi vzklic, upa, da ji ta ovadba reši življenje.

Francijo poplavljajo tujci. »Figaro« ugotavlja, da je v Franciji po vojni domače prebivalstvo padlo za dva milijona, tuji doseljenci pa narasli za dva milijona duš. Francozi ne zmagujejo več lastnega gospodarstva z domačimi močmi in so navezani na tuje delavstvo, posebno afriško.

Norveški prestolonaslednik Olaf in švedska princezinja Marta se te dni zaročita. Ženinov oče je kralj Haakon VII., mati kraljica Maud, hči pokojnega angleškega kralja Edvarda VII. Nevestin oče je princ Karl, brat švedskega kralja Gustava V., mati princezinja Ingeborg, hči pok. danskega kralja Friderika VIII. in sestra norveškega kralja Haakona VII. Ženin in nevesta sta torej bratranca.

Odmev iz vsemirja

Norveški fizik Störmer je te dni poročal na akademiji v Oslu, da se mu je posrečilo ujeti odmev radijskih signalov iz daljave do 5 milijonov kilometrov. Poizkuse je delal v zvezi s holandsko oddajno postajo Einhoken. Signali, ki jih je poslala v vsemirje einhokenska postaja, so v Oslu čez tri sekunde povzročili odmev. Ker znaša hitrost radijskih valov 300.000 km na sekundo, se je moral odmev odbiti ob točki v vsemirju, ki je oddaljena od zemlje 450.000 km. Poizkusi so se nato nadaljevali in odmevi na sprejemni postaji v Oslu so bili tako jasni, da so tako prof. Störmer kakor njegovi trije asistenti natančno spoznali kratkovalne signale einhokenske oddajne postaje. Posebno so se dali ugotoviti posamezni časovni razstoji od 3 do 17 sekund. Iz tega je razvidno, da so prihajali signali od točk, oddaljenih od zemlje 450.000 do 2,550.000 km. Kopenhagenski izvedenec za kratke valove prof. P. Petersen izjavlja, da je s tem dokazana možnost občevanja z vsemirjem — če je le kdo tamkaj, ki bi radijske signale razumel in sprejemal.

Beračeva skrivnost

Pred anhaltskim kolodvorom v Berlinu je je dolgo imel svoje mesto invalid z eno samo nogo, ki je mimoidoče prosil miloščine. Te dni je hišnik nekega berlinskega gostišča v invalidu spoznal 34 letnega učitelja Stummela, ki je kot invalid nekaj časa živel v gostišču in slednjič izginil z obleko in perilom nekega drugega gosta. Berača so aretirali. Predno so ga odvedli, je prosil da bi smel iti v kolodvorsko umivalnico. Tam je imel invalid spravljeno dragoceno protezo, elegantno obleko, suknjo in lakaste čevlje. Tu se je vsak dan preoblekel in kot eleganten mož odšel v svoj hotel, kjer se je vpisal kot trgovec pod tujim imenom in bil z napitnino zelo radodaren. V njegovi beraški obleki je našla policija več prgišč drobiža.

*

Gost: »Ta jed ni užitna. Pokličite hotelirja!« Natakar: »Mislite, da bi jo on maral?«

*

Pred izložbenim oknom modistke. »Očka, ali bo mamica kmalu prišla iz trgovine? Jaz že težko čakam.« — »Kmalu, kmalu, drago dete. Glej, modistka jemlje že poslednji klobuk iz izložbenega okna.«

*

»Jaz nosim klobuk tri leta. Prvo leto zamenjam trak, drugo leto ga očisti klobučar...«

»A tretje leto?«

»... ga zamenjam v kavarni za novega!«

Gospodarstvo

Franjo Žebot:

Trgovina s sadjem v Sl. goricah

Izmed sadnih vrst, ki so letos obrodile, prednjačijo jabolka. Največ tega blaga so našli kupci v ozemlju severno od Maribora. Tudi Dravska in Mislinjska dolina ter nekateri deli Pohorja so dali precej jabolk na svetovni trg.

Največji promet s sa[illegible] postajah: Maribor, Št. Ilj in Pesnica. Rekord je dosegla, kar se tiče izvoza jabolk, Pesnica, kamor so vozili sadjarji svoj pridelek iz celega lenarškega okraja in iz kota Sv. Kungota-Svečina, Sv. Jurij. Noč in dan drdrajo že skozi cela dva meseca težko obloženi vozovi po okrajnih cestah od Sv. Lenarta mimo Sv. Marjete, iz Sv. Jakoba in Jarenine in iz Svečine oz. Sv. Jurija ob Pesnici mimo Sv. Kungote na Pesnico. Tu je nakladalni center.

Železniško ravnateljstvo v Ljubljani in prometno vodstvo v Mariboru gresta sadjarjem in izvoznikom hvalevredno na roko pri dobavi vagonov. Samo Pesnica rabi na dan 5 do 6 vagonov, Št. Ilj 3 do 6, a Maribor po 4 do 7 na dan. Ob nedeljah in praznikih se ne naklada.

Da bodo imeli čitatelji približno sliko, koliko se naloži jabolk na teh kolodvorih, navedem tu statistiko samo s postaje Pesnica. Že v mesecu avgustu se je na Pesnici naložilo 52 vagonov (15 tonskih) raznih jabolk in sicer vse za inozemstvo. Avstrija je dobila 5, Nemčija 31, Holandska 5, Češkoslovaška 11 vagonov. V septembru se je izvoz še povečal. Poslanih je bilo iz Pesnice 132 vagonov. Od teh je dobila Avstrija 13, Češkoslovaška 4, Nemčija 37, Holandija 52, Italija 2, a v našo državo (Novi Sad, Belgrad itd.) je bilo eksportiranih 23 velikih (po 15 ton) vagonov.

V mesecu oktobru se je izvoz podvojil. Nimamo še natančnih podatkov, ali gotovo je, da se je samo iz Pesnice izvozilo vseka skupaj do sedaj okoli 350 do 400 vagonov jabolk v razne dežele. Ako računamo, da se je v Št. Ilju in Mariboru skupno tudi izvozilo dosedaj ravno toliko kot iz Pesnice, vidimo da je šlo samo na kratki progi Maribor-Pesnica-Št. Ilj okoli 700 vagonov jabolk v tujino. Zadnje tedne oktobra so prišli kupci iz Francoskega in Švice. Precej vagonov jabolk za mošt so nakupili v Slovenskih goricah tudi kmetje iz Savinjske doline za sadni mošt.

Cene za jabolka so se sukale v mesecu avgustu od 1.50 do 2 Din za kg. V septembru so cene za srednjepozni sad porastle na 2 do 2.50 Din. A v oktobru so že plačevali kupci iz Nemčije in Holandije slabše vrste po 2 Din, srednje po 2.50 Din, boljše 3, 3.50, a fine do 4 Din. Največje povpraševanje je bilo za kanadkami. Te cene veljajo za obirano ali trgano blago. Streseno blago za mošt pa so plačevali prvotno po 1 Din, a v oktobru po 1.25 do 1.50 Din kg. Zadnji teden v oktobru pa so kupci postali precej izbirčni in blago ni šlo več tako gladko naprej in tudi cene so te dni malo popustile. Očividno je tu špekulacija vmes, ker se približuje zimska mrzla doba, a mnogo kmetov nima primernih skladišč, da bi mogli skraniti jabolka in jih zavarovati pred mrazom, ki je pred durmi. Posebno mošancelj, katerega je v naših krajih največ, te dni ne najde dovolj odjemalcev. Radi tega in prej omenjenih špekulacij je cena za to vrsto jabolk nekoliko nazadovala. Mnogi sadjarji si dajo za drag denar te dni v naglici napraviti in postaviti posebna skladišča, v katerih bodo mogli shraniti in pred mrazom zavarovati žlahtni sad do februarja in marca. So pa take naprave silno drage Tako shranjevanje jabolk je pa tudi zelo riskantno. Ako nisi silno pazljiv, lahko mraz in gniloba uniči celo dragoceno zalogo.

Glede izvažanja jabolk smo še zelo nazadnjaški. V naših krajih manjka strokovnjakov, ki bi znali jabolka pripraviti za izvoz, kakor to mojsterski znajo Italijani in Nemci. V jesenski dobi, ko pride naenkrat tako ogromna količina blaga na kolodvore, je tudi nemogoče, da bi se blago spravljalo v zaboje. Ako pa bi se pripravili sadjarji sami za eksport v novembru in zimskih mesecih na moderen način, bi se naše zdravo blago mnogo dražje prodalo, našlo pa pri tem tudi na stotine ljudi pozimi dober zaslužek. Resno moramo na to misliti, da bo oblastni odbor po kmetijskih šolah prirejal odslej posebne tečaje za vlaganje in odbiranje sadja.

Železniško upravo pozivamo in prosimo, naj da tudi zanaprej dovolj vagonov za nemoteni izvoz sadja na razpolago. V zimski mrzli dobi je izvoz v vagonih nemogoč.

Kaj kvari cene našega hmelja?

Izgleda, da je letošnja glavna sezija končnoveljavno zaključena, in to mnogo hitreje in mnogo preje kakor druga leta. Vkljub temu, da je bila letošnja produkcija hmelja mnogo manjša kakor lani ter nikakor ni krila svetovne potrebe, vendar cene hmelju niso dosegle pričakovane višine. — Zlasti za hmeljem slabše kvalitete, tkzv. »cenejšim hmeljem« letos ni bilo skoro nobenega povpraševanja. Tako se nade hmeljarjev v letošnjem letu niso izpolnile. Glavni vzrok temu je, da so se pivovarne v letošnji seziji držale nepričakovano pasivno: kupovale so le malo in le prvovrsten hmelj. Lani proti koncu sezije bilo je namreč zlasti cenejšega hmelja dobiti skoro za vsako ceno in pivovarne so to priliko izrabile ter se dobro založile, tako, da letos svojih zalog s tem hmeljem sploh niso izpolnjevale; kupovale so, v kolikor so dosedaj sploh, le prvovrsten hmelj, cenejši pa se, v kolikor so ga producenti prodali, nahaja še večinoma v rokah trgovcev. Tako je cela sezija bila precej mrtva in hitro zaključena.

Naši hmeljarji so v splošnem prošli letos dosti bolje kakor lani, ker so gledali prodati čimpreje in niso čakali s prodajo. Prodano je 70 do 80 odstotkov hmelja za povprečno ceno 25—35 Din po kg. Neprodan hmelj se nahaja deloma še v rokah producentov, deloma pa v raznih tranzitnih skladiščih. Zanimivo je, da je letos ostal hmelj zlasti mnogim »starim in izkušenim« hmeljarjem. Ti so namreč kalkulirali z letošnjo manjšo produkcijo in zahtevali cene nad 50 Din. Zaenkrat so še precej samozavestni in prepričani, da bodo še dobro prodali. Res se znajo te nade še uresničiti, ako bodo pivovarne izstopile iz svoje pasivnosti ter začele nakupovati v večjem obsegu; v tem slučaju zna hmelj dobiti letos še prav lepo ceno. Upravičeno pa se je bati, da te akcije pivovaren ne bo, ker so večinoma dobro založene iz lanskega leta.

Dočim so bile letošnje cene češkemu hmelju 60—70 Din in nemškemu 50—65 Din, bila je dosežena za naš hmelj najboljša cena 47 Din za kg, tako, da je bil celo najslabši nemški hmelj, tkzv. »gorski hmelj«, prodan še vedno dražje kot naš najboljši. In dočim je pri nas sezija danes že takorekoč definitivno zaključena, ter se more dobiti za hmelj le še največ 10—20 Din (dobre in prav dobre kvalitete), prodajajo češki hmeljarji prvovrsten hmelj še vedno lahko po 65—70 Din in najslabši po 20—25 Din. To je dejstvo, o katerem morajo naši hmeljarji razmišljati. To razmerje namreč nikakor ni upravičeno, treba mu poiskati vzrok in ga čimpreje odpraviti, da se ohrani rentabilnost našega hmeljarstva.

Prvi in glavni vzrok je brez dvoma nepoznavanje ter omalovaževanje in podcenjevanje našega hmelja. Vkljub temu namreč, da zlasti naš savinjski hmelj v normalnih letih doseže kakovost žateškega, ki je priznan kot najboljši, se vendar v trgovini še vedno računa med tkzv. »cenejši hmelj«, torej med hmelj slabše kakovosti in kot tak tudi trguje.

Drugi glavni vzrok je pomanjkanje res pravih domačih hmeljskih trgovcev pri nas, ki bi imeli direktne zveze z inozemstvom, kamor se mora izvažati pretežna večina našega hmelja. Vsaj je naš hmeljar v glavnem navezan le na par židovskih trgovcev, ki redno vsako leto prihajajo sem in skupijo večino pridelka po neupravičeno nizkih cenah, katere svojevoljno diktirajo.

Tretji glavni vzrok pa je nezavednost hmeljarjev in umazano tekmovanje. Hmeljarji se le premalo brigajo, da pridelajo res limelj prvovrstne kvalitete; vse preveč gledajo na množino in premalo na kakovost, dočim je pri hmelju vedno kakovost najvažnejša. Pri prodaji pa spodbijajo eden drugega z cenejšimi ponudbami; v času sezije se lahko vidi n. pr. v Žalcu, kako kupuje trgovec od enega producenta po vzorcu za 35 Din, ali že se vmeša drugi s svojim vzorcem in ponudi po 32, včasih tudi še tretji po 30 Din. Tako umazano tekmovanje škodi tako vsakemu posebej kot vsem skupaj, ker tlači ceno sploh.

To so trije glavni vzroki, da naš hmelj v ceni vedno zaostaja za drugimi, katere po kakovosti često znatno prekaša. In odpraviti te, to je prva in najvažnejša naloga našega hmeljarstva. Čas do nove sezije je sicer kratek, vendar se da že mnogo storiti. Po mnenju priznanih čeških in nemških strokovnjakov gre slovenskemu hmelju prvo mesto za češkim, savinjskemu za žateškim. In pridobiti mu to mesto v trgovini pa je seveda naloga hmeljarjev samih s pomočjo merodajnih in pristojnih oblasti.

D.

Nova kalor. centrala v Veleniu

Zaradi vedno težje konkurence na premogovnem trgu se je vedno bolj začela uveljavljati misel na graditve električnih central pri premogovnikih. Po vojni smo sicer mislili vedno le bolj na hidrocentrale, sedaj pa se uveljavlja tudi pokret za ustanavljanje kaloričnih central.

Rujavi premog in lignit ne preneseta daljših transportov radi večje vlage, nadalje ves transport in prekladanje podražita premog, da ne more konkurirati z visoko vrednimi premogi. Zato je najbolj racionalno na licu mesta pretvoriti kalorično energijo v električno.

Že svojčas se je mislilo na zgraditev kalorične centrale v Velenju, l. 1923 pa je bilo sklenjeno zgraditi centralo s 5000 KW in pozneje jo še razširiti na 10.000 KW.

Sedaj ima centrala dva turboagregata po 1000 KW, ki sta namenjena za kritje konsuma rudnika in neposredne okolice ter deloma sredaje Savinjske doline. Strojni in električni del je nabavila tvrdka Brown-Boveri, Mannheim. Kotlarna, ki jo dobavlja tvrdka Krupp-Germaniawerft, Kiel, ima dva vodokomorna cevna kotla tipa Steinmüller, oprema površine vsakega znaša 375 m² s pregrevajem pare na 375°. Ognjišče je poluplinsko in je kot tako za velenjski lignit najbolj primerno. — Gradbena dela je izvršila tvrdka »Slograd« iz Ljubljane. Stavba sama je bila dovršena v poletju letos, z rednim obratovanjem pa se bo pričelo začetkom leta 1929.

Poleg tega ima velenjska centrala s postavitvijo v stavbi že predvidenega tretjega agregata od 3000 KW veliko rezervo stalno na razpolago in bo veliko stalneje lahko obratovala kot druge centrale.

V popolni izvedbi 5000 KW bo nova centrala postala tudi prekodeželna centrala, ker bo po daljnovodu lahko oddajala tok v večje industrijske centre proti jugu, celo do Ljubljane.

Borza

3. novembra 1928.

DENAR

Svojčas pri ljubljanskih denarnih zavodih ni pomenil nobene posebne napetosti. Z normalizacijo razmer na denarnem trgu pa dobiva ultimo, zlasti ob tromesečju in pa ob koncu leta vedno večji pomen. Pomisliti je na primer samo na znatne angažmane v vojni škodi za december, v katerem terminu je sedaj več prometa kakor v promptnem blagu. Dočim je bil v prejšnjih letih promet ultima zelo blizu ostalim dnem, je sedaj znatno večji in gre dnevno v milijone in desetine milj. Din.

Pri nas so razmere prilično stalne kakor tudi obrestna mera. Opaža pa se večja napetost na zagrebškem in vojvodinskem tržišču, kjer se je povišala kreditna obrestna mera, kar je seveda naravno vplivalo tudi na vloge. Sploh zagrebški in vojvodinski trg absorbirata velike količine našega razpoložljivega denarja. Posebno se opaža to v jeseni, ko tamošnje potrebe radi sezije znatno narastejo.

Svetovni denarni trg. V pret. četrtletju t. m. je bilo v Ameriki samo za 155 milj. dolarjev inozemskih emisij (v 2. za 643.8). Posojila pa so postala dražja: brazilijansko je stalo 7.53%, kolumbijsko 7.38 in madjarsko 7.35, najcenejša so bila kanadska posojila: 5.88%. V Berlinu se je znižal privatni diskont na 6.5% in celo na 6.375%. Dnevni denar stane 7½—9%. V Londonu je oficijelni diskont neizpremenjen. Dnevni denar se je znižal na 3.5—4.75%; za kratkoročne menice znaša 4⁵/₁₆%, za trimesečne pa 4⁵/₁₆—7⁷/₁₆%. Na Dunaju je privatni diskont 6.25%, tedenski denar pa stane 7.50—8.50%.

•

Devizni promet je bil ta teden, čeprav so se vršili samo 4 borzni sestanki prav znaten: znašal je 18.8 milj. Din napram 20, oz. 16.15, oz. 14.6, oz. 14.6 milj. Din v prejšnjih tednih. V deviznih tečajih ta teden ni bilo znatnih izprememb.

Skupno je znašal v oktobru t. l. devizni promet 90.1 milj. Din (v oktobru lani 57.1 milj., v septembru letos 61.6 milj. Din). Od 1. julija t. l. do 31. oktobra t. l. je na ljubljanski borzi deviznega prometa za 320 milj. Din napram 245.6 milj. Din v isti dobi lani. V prvih 10 mesecih t. l. je bilo deviznega prometa v Ljubljani za 793 milj. Din napram 394 milj. v drugi polovici lani.

Trst. Zagreb 33.54—33.56, London 92.59—92.61, Pariz 74.60—74.70, Newyork 19.05—19.06, Curih 367.40—367.60.

Dunaj Belgrad 12.4875, dinar 12.43.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Tržišče vrednostnih papirjev je kakor običajno mirno. Zaključki so bili v bančnih papirjih po neizpremenjenih tečajih, pa je bil ves promet slab. Nekoliko več kakor običajno je bilo prometa v industrijskih papirjih, pa so tečaji v glavnem ostali neizpremenjeni. Dočim so 7% invest. pos. in agrari neizpremenjeni, je vojna škoda popustila. V Belgradu je tekom tedna nazadoval tečaj od 431—431.50 na 427—429.50, v Zagrebu pa od 432.50—433.50 na 430—431, ravnotako tudi za decemberski termin: v Belgradu od 439.50—440 na 437—438, v Zagrebu pa od 440.50—441.50 na 437.50. V splošnem pa je bil promet zelo slab. Na Dunaju je Trboveljska nazadovala od 60.75 na 59.25. V petek so bile zaključene tudi Ruše po 32 (prejšnji teden 33).

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 84.05, Živno 127.75, Hipo 6.90, Alpine 44.20, Greinitz 2.50, Trbovlje 59.50, Mundus 182.

Les

Prav občutno oviro dela lesni kupčiji pomanjkanje vagonov. Tako n. pr. za drva, ki se sedaj največ trgujejo, ni nikakor mogoče dobiti dovolj potrebnih vagonov in so na postajah že nakopičene ogromne zaloge.

Velika nevolja vlada v krogih lesne trgovine proti italijanskim tvrdkam, ki so so s svojimi agenti naselile po našem trgu. Italijani kupujejo že okrogli les in tako prav občutno ogrožajo našo domačo večjo in manjšo industrijo. Dočim se našim ljudem z izdajanjem viz delajo take težkoče, je Italijanom prav lahko ostati mesece in mesece tu. Pritožbe so tudi glede zapostavljanja pri inspekciji telefonov. Večinoma ti agenti niso protokolirani pri nas, ne plačujejo nobenih davkov. Med našimi lesnimi interesenti je razumljivo veliko nerazpoloženje proti njim in so že pokrenili tozadevno akcijo.

V kupčiji z Italijo se pritožuje naša trgovina nad slabim dotokom plačil. Zahteva se sicer navadno takojšnje plačilo, toda Italijanu je mogoče prodati le proti poznejšemu plačilu. Tudi tu bi bila potrebna močnejša organizacija in enotno postopanje prodajalcev, da se razmere izboljšajo.

Zanimanja in povpraševanja je na našem lesnem trgu dosti. Tako je povpraševanje prav znatno za trame, katerih pa ni ,deloma pa jih prodajalci zadržujejo, nadejajoč se tudi v nadalje znatnega povpraševanja v zvezi s stavbnim gibanjem, kar pa jih lahko prevari. Notirajo do 250 Din nakladalna postaja, pa tudi več v gotovih dimenzijah.

Od vremena pozimi je odvisna cena rezanega mehkega lesa: če bo vreme ugodno, bodo večje žage prenatrpane in cena rezanega mehkega lesa bo popustila. Zato je vprašanje, če se bo držanje velikih zalog izplačalo.

Povpraševanje je nadalje za brzojavne drogove, bukove hlode, žamano bukovino, hrastove frize ter parjene bukove frize, zahtevajo pa kupci, da so te vrste saj zračno sušene, posvetiti pa je treba tudi dovolj pažnje manipulaciji, da se blago ne spridi. Svetovati je naj se žamana bukovina na koncih zabije, da ne gre radi razpoke toliko blaga v kvar.

Cene so v glavnem nespremenjene in notirajo sedaj (vse fko nakl. post. za m³): smreka-jelka: hlodi I., II. monte 230—260 Din, brz. drogovi 240—260, bordonali merk. 290—310, trami merk. 250—290, deske-plohi kon. od 16 cm naprej 500—540, paral. 550—600; bukev: deske-plohi nar. neobrobljl. 450—500, ostrorobi 600—800, parjeni neobrobljl. 600—900, ostrorobi 1000—1250, testoni 470—520; hrast: hlodi I., II. 500—700, bordonali 1200—1400, deske-plohi neobrobljl. boules 1300—1500, neobrobljl. merk. 900—1100, ostrorobi (podnice) 1200—1300, frizi 950—1150; drva: bukova 22—23 fko meja, hrastova 20—21 fko meja, oglje bukovo 100 kg 80—90 Din.

Žito

Položaj, ki je nastal radi nenaravnega razmerja v cenah pšenice in koruze, je povzročil veliko negotovost, v znamenju katere stoji vsa žitna trgovina. Ostro nasprotujoča si mnenja glede bodočega položaja nikakor ne dvigajo prometa in zanimanja za kupčijo. Tako producenti, kakor kupci so v nekem letargičnem priškovanju, promet je minimalen in vsa prožnost trgovanja je izginila s tržišča. Zanimivo je, da so dosegli in še vedno dosegajo trgovci v produktivnih krajih za pšenico za bližnje termine v pasivnih krajih (razen v Sloveniji, kjer se terminska kupčija skoro nič ne goji) tako visoke cene, da so malone opustili vsako promptno prodajo blaga. Prodajajo — in to le sporadično — manjši trgovci ter producenti, dočim se velike tvrdke povsem vzdržujejo od poslov. Po tem položaju sodeč, bi bilo pričakovati, da se cena za pšenico v kratkem dvigne, vendar ni za to nikakega pravega povoda, ker je položaj za pšenico na vseh svetovnih tržiščih že dokaj časa skoro popolnoma nespremenjen. Cena se drži čvrsto na 252.50 do 255 bačka nakladalna postaja. — Naša domača koruza, času primerno suha, je predraga in za mletev še nesposobna, umetno sušena je pa še dražja, tako da konvenira za Slovenijo še vedno samo laplatska koruza, katera velja ca. 295 Rakek transito za prompt in november. Koruza inzulanka, času primerno suha, se ponuja po 272.50 prekmurska nakladalna postaja. — Moka je v ceni stalno nespremenjena, otrobi so čvrsti in jih še vedno precej primanjkuje. — Ostali produkti so nespremenjeni.

Novi Sad. Pšenica bač. in srem. 245—247.50, ban. 247.50—250, par. Vršac 247.50—245, oves 250—255, koruza 12.—1. 260—265, bač., suš. 272.50—282.50, ječmen 255—260, pol. 285—290, baz. 295—300, moka 0g 355—365, št. 2 335—345, št. 5 315—325, št. 6 270—280, št. 7 255—265, št. 8 205—210. Promet: 22½ vag. pšenice, 1 vag. ovsa, 28 vag. koruze, 14 vag. moke, skupaj 65½ vagonov.

Kože in usnje

Kakor smo pretekli teden poročali, je bila zadnja avkcija kož v Zagrebu brezuspešna. Zaradi prenizkih cen. Cene za vse sirove kože sedaj pri nas nazadujejo. Zlasti v Zagrebu so prišle na prodaj velike količine sirovih kož. Položaj je nejasen.

Srednji devizni tečaji na ljubl. borzi od 29. X. do 2. XI. 1928.

Dne	Berlin	Curih	Dunaj	London	Newyork	Pariz	Praga	Trst
29.	1357.25	1095.60	801.07	276.18	56.955	—.—	168.77	—.—
30.	1357.—	1095.60	801.14	276.14	56.95	—.—	168.77	—.—
31.	1357.—	1095.60	801.09	276.19	—.—	—.—	168.77	—.—
2.	—.—	1095.60	801.09	276.18	56.95	222.48	168.77	298.—
	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

VOJAŠKA INFORMACIJSKA pisarna, privatna, javna, daje brezplačne informacije in pojasnila za vse kar se tiče službovanja v kadru, rekrutov, dijakov itd. Dela na skrajšanje roka v kadru, osloboditvi od službe ter odložitvi službe v kadru, rekrutov, dijakov — domačih, kakor tudi onih v inozemstvu.
Dunajska cesta št. 17/I.

L. Mikuš - Ljubljana
priporoča svojo zalogo dežnikov, solnčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

IMPORT svežega južnega EKSPORT
CVETJA
na veliko in malo
P. CUTIČ
Ljubljana, Miklošičeva 18
se je preselil v Dalmatinovo ulico št. 13 (dvorišče)
Točna postrežba! Najnižje dnevne cene!

Vsak dan svože namočena polenovka
kakor tudi različno drugo specer. in kolon. blago po najnižji ceni nudi cenj. občinstvu
Rudolf Kovačič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

LUTZOVE PEČI
in
PEC „MONOLIT“
ING. GUZELJ
Telefon 3252. Ljubljana VII., Jernejeva cesta 5.
Ravnotam Conz-ovi elektromotorji, Voithove male turbine in gratisgrevec »CALEFACTOR« (patent Šiška) in šamotna opeka

Velika izbira. Najnižje cene. Dvokolesa nova od Din 1000·— naprej. Šivalni stroji od Din 1400·— naprej. Otroški vozički od Din 240·— naprej. Motorji po najnižji ceni. Oglejte si pred nakupom zalogo. — Prodaja na obroke. Ceniki franko.

„TRIBUNA“, F. B. L.
Ljubljana, Karlovska cesta številka 4.

Žlahtni kostanjev les
obeljen kakor tudi neobeljen. — Stalni nakup! — Najugodnejše cene! — Takojšnje plačilo!
Ernest Marinc, Celje,
Zrinjskega ul. 4. — Tel. interurb. št. 136.

Lokomobile
Motorji Diesel in Sauggas
Jarmeniki
Pini & Kay. Kompletne žage
Ugodni plačilni pogoji.
BRAĆA FISCHER d. d.
Zagreb, Gundulićeva ulica 36.

Sijajen zaslužek! Gener. in krajev. zastopnike za prodajo drž. papirjev na mes. obroke pod najboljšimi pogoji in z največjim zaslužkom išče »Slavija« k. d. Beograd, Kralja Mil. 37/II. Strok. izobr. ni potreb.

Nujna zidanja
tudi v zimskem mrazu mogoča z uporabo »Antifreddina«. Zahtevajte prospekt z navodilom!
LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18.

Priporočajte
naš list ob vsaki dani priliki
Priporočajte tudi njegov oglasni del.

Oddaja popravil
V nedeljo dne 11. novembra 1928 ob 9. uri dopoldne odda po minuendo licitaciji vsa mizarska, tesarska, zidarska in kleparska popravila župnijskih in cerkvenih poslopij na Prevorju — Cerkvenokonkurenčni odbor Prevorje, pošta Pilštanj.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1·50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Čekovni račun Ljubljana 10.349. Telefon štev. 23-28.

Službo dobe

Dva pomočnika mešane stroke

dobrega manufakturista in dobr. železninarja, sprejmem. Dober prodajalec prednost. — Ponudbe na upravo lista pod »Dobra moč« št. 10.680.

Strugarski pomočnik

za les, mlad, se sprejme takoj. Hrana in stanovanje v hiši. - **Babič**, strugar, Rečica, **Laško.**

Upravitelj

se išče za žago na 5 jarmenikov v Bosni. Upoštevajo se samo energični in solidni strokovnjaki, koji so popolno verzirani v izdelavi mehkega lesa. Oferte s curiculum vitae poslati na naslov: **»Drvo«, Sarajevo - Poštanski pretinac 269.**

Opekarski mojster

kateri je delal v velikih opekarnah z velikimi stroji, se išče za opekarno v Zagrebu. V obzir pridejo samo prvovrstni strokovnjaki. Pismene ponudbe z vsemi oseb. podatki ter spričevali na **Interreklam d. d., Zagreb,** Marovska 28 pod: **»Opekarski mojster P—1243«.**

Šivilja

se priporoča za splošno delo. Prevzame delo tudi iz tovarn in trgovin. — **Mar. Japelj,** Vrhnika 88.

Mesarski vajenec

močan, se sprejme. Pod šifro »Mesarija« 10.733.

Vajenca

išče za takoj **Cir. Podržaj,** ključavničar, Ig-Studenec.

Prodajalka

zanesljiva, se sprejme za moško konfekcijo. Hrana in stanovanje v hiši. — Naslov se izve v upravi Slovenca pod št. 10.735.

Klobučar, pomočnika

ki ume izdelovati copate (Sahat), sprejme Pavel Jamnik, klobučar, Šk. Loka.

Bono

za vzgojo leto starega deteta brez matere, ev. tudi vodstvo gospodinjstva, iščem. Reflektantinja bodi stara 33—40 let, popolnoma zdrava in ljubezniva napram otrokom. Prednost imajo Slovenke iz boljših hiš, ki so že negovale otroke. Ponudbe pismeno s kratkim opisom dosedanjega življenja, dela in poklica, s pogoji, pod katerimi sprejema službo, z navedbo mesečne plače in s fotografijo, ki jo vrnem obenem s pismom. Tajnost zajamčena. - Samo resne ponudbe na **Ilija Veljković, Sombor,** ulica Knezevića št. 14.

Za pomožna dela

v strojnem pletenju se sprejme takoj pridno in spretno dekle. - Naslov v upravi pod št. 10.792.

Krojaškega vajenca

sprejmem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Ivan Čertanc, krojač, Črnuče št. 71.

Krojašk. pomočnika

za velike kose, fina dela, sprejmem takoj. Istotam se sprejme tudi **vajenec.** Stanko Kopač, splošno krojaštvo, Kokrica št. 58, p. Kranj.

Dijaki

Dijak

se sprejme v vso dobro oskrbo. Naslov v upravi Slovenca v Mariboru.

Dva dijaka

na stanovanje in dobro domačo hrano sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.795

Službe iščejo

Deklica

išče mesto učenke v trgovini z mešanim blagom, najraje kje na deželi z vso oskrbo v hiši. Stara 14 let, dovršila z dobrim uspehom 7. razr. osnovne šole. Vstop takoj. Naslov pove uprava Slovenca pod št. 10.692.

Trgovski pomočnik

vešč v mešani stroki, star 19 let, absolvent gremijalne šole, prosi službe v mestu ali na deželi pod »Agilen« št. 10.653.

Prodajalka

pridna in poštena, želi premeniti službo. Gre tudi na deželo in bi eventuelno pomagala pri gospodinjstvu. - Pisma je nasloviti na: **Cilka Miklavžin - poštne ležeče, Velenje.**

Trgovski pomočnik

vešč manufakturne in galanterijske stroke, prost vojaščine, star 22 let, absolvent srednje šole, želi primerne službe. Gre tudi kot pisarniška moč. - Cenj. ponudbe na upravo Slov. pod: **Agilen 10.675.**

Kuharica

spretna, išče mesto v župnišče ali kjerkoli. — Naslov v upravi št. **10783.**

Iščem službo

vajenca v manufakturni ali trgovini z mešanim blagom s hrano in stanovanjem istotam. - Ponudbe upravi št. 10.732.

Strokovnjak

išče stalno službo v tuali inozemstvu kot prejemalec, poslovodja ali slično na žagi in lesni trgovini. Prvovrstna spričevala o dosedan. službovanju na razpolago. - Naslov na upravo Slov. v Mariboru.

Trgovski pomočnik

vojaščine prost, išče mesta železninske stroke, dobro verziran in agilen. Ponudbe pod **»Takojšen nastop«** upravi Slov.

Grobar

s petletno prakso, želi premeniti svoje mesto. Najraje bi šel v kak večji kraj. Cenj. ponudbe pod šifro »Grobar št. 10.736« na upravo Slovenca.

Zasebni uradnik

z 2½ letno prakso želi premeniti službo. Nastop 1. januarja 1929 ali pa po potrebi 1. decembra 1928. Zahteve glede plače minimalne. - Naslov v upravi Slov., Maribor.

Absolventka

4. gimn. in licej trgov. tečaja išče mesta. Tudi kot prodajalka. Ponudbe pod **»Zanesljiva«** upravi »Slovenca«.

Iščem službo

kjer bi se izučil za mehanikarja. Eno leto že izučen. Ponudbe upravi Slovenca pod **»Mehanikar«** št. 10.789.

Abiturijentka

državne dvorazredne trgovske šole, vešča komercijal. predmetov, stenografije in strojepisja, išče primernega mesta. Službo lahko nastopi takoj. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Marljiva« št. 10.797.

Stanovanja

Krasno stanovanje z vrtom

odda Električna zadruga v Sp. Šiški za takoj. Pogoji se izvedo dnevno od 5 do 6 zvečer v Dermotovi ulici št. 40.

Soba

snažna, poseben vhod in elektrika, se odda takoj starejšemu gospodu. Sv. Petra cesta 79.

Prav na Vas

smo mislili, ko smo otvorili podružnico za naročnino, inserate in male oglase v našem dnevniku sredi mesta. Oglasite se v paviljonu poleg Unionа na Miklošičevi cesti. Telefon 30-30.

Krasna prazna soba

s parketom, elektriko, centralno kurjavo, separatnim vhodom, v sredini mesta, se takoj odda. — Naslov v upravi Slovenca pod št. 10.629.

Stanovanje dveh sob

kabineta, kuhinje in pritiklin, z vrtom in souporabo kopalnice in pralnice ob Dunajski cesti na Brinju štev. 1, v I. nadstropju, odda s 1. novembrom Pokojninski zavod v Ljubljani.

Stanovanje

brezplačno, dobi, kdor posodi 2500 Din do vrnitve. Ponudbe na upravo Slovenca pod »2500« št. 10.734.

Trisobno stanovanje

v novi hiši, naspr. vhoda nove cerkve v Šiški, je na razpolago. Kdor išče večje, mirno in solnčno stanovanje, naj povpraša istotam.

Do 10.000 Din dam

za dosmrtno stanovanje, obstoječe iz ene sobe in pritiklin kjerkoli. Upokojeni starejši zakonski par brez otrok. Več ustmeno. - Ponudbe na ogl. oddelek »Slovenca« pod šifro **»Do 10.000 Din«.**

1 ali 2 sostanovalki

se sprejmeti. - Kje, pove uprava Slovenca pod štev. **10.757.**

Odda se soba

uporabljiva za delavnico ali trgovino. Tam se proda tudi **pult** in **stelaže.** - Naslov v upravi **št. 10.782.**

Meblovano sobo

za dve osebi s posebnim vhodom oddam s 15. novembrom. Event. tudi s hrano. - Vprašati je v upravi pod štev. 10.760.

Meblovano sobo

snažno, z elektr. razsvetljavo in poseb. vdohom oddam eni ali dvema gospodičnama. - Maribor, Koroška 108.

Sodnik išče

solnčno tri- do štirisobno stanovanje za 1. februar. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod **»Sodnik« št. 10.788.**

Stanovanje

dveh lepih, celo ali deloma opremljenih sob s centralno kurjavo v bližini univerze za gospoda event. par brez otrok, kuhinja na plin s kopalnico, se odda konec novembra. - Vprašati je v trgov. **Toni Jager,** Dvorni trg št. 1.

Zaslužek

Stalni krajevni zastopniki

proti mesečni plači in proviziji se sprejmejo takoj za dobičkanosen predmet. Ponudbe pod »Uspešno« št. 10.666 na upravo »Slovenca«.

Postranski zaslužek

nudimo agilnim gospodom, kateri bi hoteli prodajati naš predmet privatnim strankam na deželi. Zaslužek do 100 Din dnevno. Za vzorec priložiti 10 Din v znamkah. — Pismene ponudbe na **Rozman,** Maribor, poštni predal 2.

Zastopnike in potnike

v vseh večjih krajih Slovenije — **išče** za vsakovrstna zavarovanja

Herceg - Bosna

splošno zav. družba, podružnica Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 7.

Vnajem

Vegetarijanske restavracije!

Iščejo se gostilničarji in lokali. Prijave tudi vegetarjancev sprejema uredništvo »Domačija«, Maribor, Koroška 10.

Trgovino in trafiko

oddam v najem gospodični ali gospej, ki je v tej stroki izučena. Je na zelo prometnem kraju, 10 m od postaje. - Ponudbe na upravo Slov. pod **»Trgovina v najem«.**

Gostilniška klet

z inventarjem in koncesijo, se da takoj v najem, ozir. na račun od litra, v Kranju na najboljšem prostoru. Več pove L. Rebolj v Kranju.

Pouk

Otvoritev

novih tečajev francoščine, italijanščine, nemščine, angleščine in zasebne lekcije dne **5. novembra.** - Šola za jezike po **Metodi Berlitz:** Kralja Petra trg št. 8.

Zasebno krojno učilišče

Ljubljana, Stari trg št. 19. Program za krojni, pletilni tečaj. Pouk 8. novembra. Krojači, civilno krojenje, uniforme, obleke za duhovščino, čepice, Šivilje, nešivilje, krojenje kostumov, plaščev, oblek, bluz, kril in perila. Najnovejši svetovni vzorci. Novost! Pletilje, krojenje jopic, plaščev, kril, poluverjev, vseh krojev te stroke. Podučevalo se bo v moškem in damskem tečaju specialen kroj sedanjih športnih gabardin, plaščev, tkzv. amerikanski »raglan« sistem. Pouk za nenormalne rasti. Vsak učenec ima vsako leto brezplačni poduk o premembi mode in novostih. Vodstvo preskrbi oskrbo po tečaju službe. Izdelava krojev.

Posestva

Trgovska hiša

na deželi naprodaj. V hiši se nahaja trgovina z živino, mešanim blagom, potrebna skladišča in živinska tehtnica. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Prodam« št. 10.530.

Nova hiša

z dvema stanovanjema, verando, kletjo in velik vrt se proda za 48.000 D. — Maribor - Pobrežje, Gozdna 30.

Hiša naprodaj

v sredini mesta Maribor z 2 sobama, kuhinjo in vrtom. - Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru.

Sobo s hrano

išče uradnica za nekaj dni pri samostojni, starejši gospej. — Ponudbe na upravo Slovenca pod **»Dopust« št. 10.747.**

Objave

Izjava.

Martin Kurent, Studenčice, Medvode, je sodno preklican (P VIII 9/27) zaradi zapravljivosti in pijančevanja. Vse njegove kupčije, sklenjene brez dovoljenja žene **Ivane,** so neveljavne. - **Ivana Kurent.**

Otroka za svojega

8 mesečno punčko, oddam, ker je ne morem preživljati. Zaslužim malo, oče umrl. Več se izve pri gospej **Franč. Grum,** Laverca 13 pri Ljubljani.

Izjava.

Podpisana izjavljam, da nisem plačnica event. dolgov, ki bi jih napravil moj mož **Matevž Oblak** na moje ime. - **Marija Oblak,** posestn., Sv. Andrej, p. Škofja Loka.

Objava.

Vljudno naprošam gg. gostilničarje, kavarnarje itd., da odstranijo iz lokalov moje plakate (ne koledarje), da ne bodo imeli neljubih neprilik, ker so plakati premalo kolkovani; nam do sedaj ni bilo znano o novih naredbah, da se morajo isti višje kolkovati ter prijaviti davčni oblasti. Za nadaljnje posledice ne odgovarjam. - **»Tribuna«, F. Batjel, Ljubljana.**

Denar

Ključavničarji

kateri želite biti samostojni s stalnim zaslužkom, potreben kapital 20 do 25 tisoč dinarjev, **pozor!** Prednost imajo neoženjeni iz stroke za poljedelske stroje. Ponudbe na podružnico »Slov.« v Mariboru pod: **Dobiček.**

Dva čevljarja in en potnik čevljar. stroke

se sprejmejo v svrho ustanovitve podjetja za izdelovanje in razpošiljanje čevljev, katerih prodaja je zagotovljena. Potreben kapital 10.000 Din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zadruga«.

Kupimo

Hrastovi, bukovi pragi

(traverji) ter drva. Kupim 10.000 hrastovih ali bukovih pragov ter večjo množino drv. Ponudbe pod »Hrastovi pragi« št. 10.601.

Hlode

bukove in **hrastove** (hrastove že od 20 cm naprej), kupuje parna žaga **V. Scagnetti,** Ljubljana.

Ovčjo volno

cunje, staro železo, baker, medenino, svinec, cink, papir, glaževino, kosti ter krojaške odpadke, kupim in plačam najbolje - **A. Arbeiter, Maribor,** Dravska ul. 15. - Iščem stalne nabiralce in nakupovalce.

Dva para gorskih čevljev

štev. 41—43, kupim. - Ponudbe na upravo Slovenca pod **»Čevlji«.**

Bukovih drv

kupim 10—15 vagonov. - Naslov se izve v upravi Slovenca pod št. 10.707.

Bukovih drv

30 vagonov in 15 vagonov hrastovih, dobava tekom 30 dni, plačljivo vnaprej, kupim. Ponudbe franko meja na Jos. Vitek, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

Prodamo

Prodam

nekaj 100 kg **lepih jabolk.** Cena 3 Din za kilogram. - **I. Potočnik,** Žiri.

Poceni naprodaj:

sesalni plinski motor, 14 KS (Sauggasmotor), polno-jarmenik (Vollgatter), 65 cm širok, različni stroji za obdelovanje lesa, leseni vijaki, 5/8" matice, in še drugi predmeti. Ivan Sirak, Maribor, Pobreška cesta 15.

Nova salon. obleka

in navadna črna obleka, za večjo osebo, se proda. Dunajska cesta 36, v veži levo.

Fižol za kuho

nudi najceneje **Sever & Komp., Ljubljana.**

»Tungsram«

tricevni radio - aparat — prodam za ceno 1500 Din. Naslov se izve v upravi Slovenca pod št. **10.627.**

Salonska suknja

snažna, dobro ohranjena, ceno naprodaj. - Naslov v upravi Slov. št. 10.724.

Konvers. Leksikon

Brockhaus, naprodaj. — Židovska steza št. 2/I.

Ugodno se proda:

1 Wanderer avto, 16/16 HP. - 1 Citroen avto, 16 HP. - 1 Peugeot potniški, 12 HP. - 1 Peugeot 4 sedežni, 24 HP. - 1 Fiat 501, 4 sedežni. - 1 Fiat 503, 4 sedežni. - 1 Metallurgique. - Cene nizke event. plačilne olajšave. - **O. ŽUŽEK, Ljubljana,** Tavčarjeva 11

Avtobus Chevrolet

skoro nov, se radi opustitve vožnje ugod. proda. - Ponudbe na **Poštni predal 217.**

Motocikli:

Humber 350 ccm, Puch, Wanderer, Harley, Indian itd., vsi v popolnem redu, malo rabljeni, se oddajo po zelo nizki ceni. - **O. ŽUŽEK, Ljubljana,** Tavčarjeva 11.

Lutz - peči

se razprodajo pod tovarniško ceno. - **»Slograd« d. d.,** Ljubljana VII.

Akumulator

kompleten, s stiskalno ploščo, 110 V., 59 celic, se ceno proda. - **»Slograd« d. d.,** Ljubljana VII.

Ključavničarji, pozor!

Prodamo gotove in polgotove posamezne dele in plošče za štedilnike po zelo nizkih cenah. - **»Slograd« d. d.,** Ljubljana VII.

Med

cvetlični in ajdov, naprodaj. - Naslov v upravi Slovenca pod št. 10.781.

Krmske pese

za prašiče prodam okolu 1000 kg po 50 par za kilo. - **Mala Čolnarska ulica 4** (Trnovo).

Vinski sodi po 600 l, stojalo za knjige

se poceni proda. - Vojašniška 7, Maribor.

Glasovir

kratek, se poceni proda. - Frančiškanska 21, Maribor

Pletilni stroj

št. 8/80, skoraj nov, dobro hranjen, prodam. Kupec se istotam lahko nauči plesti ter dobi obenem stalnega odjemalca. - Ponudbe upravi Slov. pod **»Pletil. stroj 10.756«.**

Naprodaj je

moderna svetla spalnica ter nekaj oken, tridelnih. - **Ulica na Grad št. 2, Andlovic.**

Pianino

dobro ohranjen, ceno naprodaj. - Naslov v upravi Slovenca pod št. 10.753.

»Die Ärztin im Haus«

popolnoma novo, prodam po primerni ceni. Naslov v upravi pod št. 10.748.

Mlada živina

Mlado simodolsko kravo pri tretjem teletu v 8 mesecu brejo in tri telice na polovico časa breje, ter en vagon krmnske pese Eckendorfer, valjčaste, proda **uprava posestva I. Lenarčič,** Verd pri Vrhniki.

Radio 3 cevni

prodam. Naslov v upravi št. 10.800.

Prodam gramofon

s 15 ploščami; cena 400 dinarjev. - Naslov pove uprava lista pod 10.799.

Radio - aparat

4 cevni, za sprejem cele Evrope, močan in čist, vsled odpotovanja prodam. Pism. ponudbe na: **A. M. Kavčič,** Gerbičeva ulica 3/III, Ljubljana.

Dve železni peči

ena skoraj nova, Lutzova, naprodaj. Naslov pove uprava pod št. 10.793.

Obrt

Na izborno hrano

se sprejmejo v sredini mesta samo boljši gospodje in dame. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.630.

Jaquard blago

za prednje dele in pulloverje ima v veliki izbiri vedno v zalogi tovarna Lojze Kristan, Zapuže, p. Lesce. Krasni vzorci — nizke cene! Zahtevajte vzorce!

Važno za vse

Popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, koles in motorjev. Emajliranje in poniklovanje. Shramba koles in motorjev čez zimo. Vse to izvršuje najkulantnejše in po brezkonkurenčnih cenah mehan. delavnica in trgovina dvokoles, pisalnih in šivalnih strojev, **Justin Gustinčič,** Maribor, Tattenbachova ulica 14.

Pozor! Slike za legitimacije

izvršuje najhitreje in ceno **Franc Kunc,** fotograf, Ljubljana, Wolfova ulica.

Vijoline

kitare, citre, strune in potrebščine kupite najbolje pri M. Mušiču Paviljon za dramskim gledališčem. Prepričajte se!

Slike za legitimacije

izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibšer, Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

Pisalne stroje

amerikanske »Remington« prodaja na obroke **J. Gustinčič, Maribor, Tattenbachova 14.** Zahtevajte obisk našega potnika in cenike!

Puhasto perje

kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. **L. Brozović,** kem čistio na perja, **Zagreb, Ilica 82**

Samo 26 do 28 Din plačate

za podplatanje ženskih čevljev in 32—38 Din za podplatanje moških čevljev. Tudi vse čevlje z gumijastimi podplati in snežne čevlje sprejema v popravilo po najnižjih cenah »Brzopodplata«, Tattenbachova ulica 14.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri **PRELOGU, LJUBLJANA Stari trg 12 - Židovska 4.**

Naši pogoji Vas bodo začudili!

Nudimo fiksno plačo 1500 Din in provizijo do 3000 Din za prodajo naših predmetov na obroke. - Iščemo samo zanesljive zastopnike za deželo in mesta. - **ZUMBULOVIĆ, Ljubljana, Miklošičeva 14.**

Naznanjam

cenj. damam, da imam krasno zalogo **filcev** in **baržunastih klobukov** od 60 Din naprej. - Se vljudno priporoča **Anica Bitenc,** salon dam. klobukov **»Pompadour«,** Ljubljana, Florijanska ul. 3.

Klavirji!

Tovarna in zaloga klavirjev, prvovrst. instrumentov različnih tvrdk, kakor tudi lastnih izdelkov. - Poseben oddelek za popravila. Uglaševanje in popravila za Glasbeno Matico, Konservatorij in druge inštitute se izgotavljajo od moje tvrdke. Točna postrežba in zmerne cene tudi na obroke. — Izdelovalec klavirjev **R. Warbinek,** Ljubljana, Gregorčičeva ulica 5, I. nadstr.

Damske plašče

izdelujem točno po modelih. Prevzamem vse vrste damskih oblek ter predelovanje hitro, točno in dobro. - Muršič, Ljubljana, Mestni trg 25/I.

Razno

Jetiko

ozdravi tudi pozimi strokovnjak (strokovne knjige!) **dr. Pečnik,** pljučni zavod (Privat-Lungenheilanstalt) **Sečovo,** železn. postaja Rogaška Slatina.

MR. BAHOVEC

PLANINKA ZDRAVILNI ČAJ

„Planinka“

zdravilni čaj

prenavlja, čisti in osvežuje kri, izboljša slabo prebavo, slabotno delovanje črevesa, napihovanje, obolenja mokračne kisline, jeter, žolca in žolčni kamen. Vzpodbuja apetit in izborno učinkuje pri arteriosklerozi. »Planinka« čaj je pristen v plombiranih paketih po Din 20·— z napisom proizvajalca:

Lekarna Bahovec Ljubljana, Kongresni trg

Dobi se v vseh lekarnah)

Modni salon „MIRA“

KRIŽKA (RADEŽ)

Florjanska ulica št. 6

se priporoča cenj. damam za izvrševanje oblek, plaščev in kostumov po najnižjih cenah.

ki krepi in zdravi želodec

POPRAVILA
Mehanik Ivan Legat
Maribor, Vetrinjska ul. 30
Telefon int. 434.
Specijalist za pisarniške stroje.
Novi in rabljeni pisalni stroji vedno v zalogi.

J. Stjepušin
Zagreb, Jurjevska 57
priporoča najboljše tamburice, partiture, strune, sole in vse potrebščine za vse glasbila
Odlikovan na pariški razstavi
Ceniki franko.

Tvrdka A. VOLK
Ljubljana, Resljeva cesta 24
nudi najceneje vse vrste pšenično moko in druge mlevske izdelke.
Zahtevajte cenik!

Drva
bukove in hrastove odpadke od parketov, dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga
V. SCAGNETTI
v Ljubljani, za gorenjskim kolodvorom.

Parkete hrastove in bukove **hrastov rezan les** in **parjeno bukovino**
prodaja najugodneje
Ivan Šiška
tovarna parket in parne žage
Ljubljana - Metelkova ulica 4. Telefon 2244.
Kupuje vedno in vsako količino **hrastovih hlodov, hrastovih desk 27 mm** in **hrastove frize.**

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah.
ČERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Žimnice
modroce, posteljne mreže, želez. postelje (zložljive), otomane, divane in druge tapetniške izdelke dobite najceneje pri **RUDOLFU RADOVANU**, tapetniku, Krekov trg št. 7 (poleg Mestnega doma).

Budilka samo Din 60·-
Ivan Pakiž, Ljubljana
Pred Škofijo 15

Suhe gobe
plačuje najvišje
M. GERŠAK & CO.
Ljubljana, Prečna ulica 4 (poleg mestne ljudske kopeli). — Telefon 2329

Linoleum
priznanih znamk tovarne D. L. W. Bietigheim imam stalno na zalogi in izvršujem strokovnjaško polaganje. - **I. ČERNE, Ljubljana**, Dunajska cesta 28. Proračuni in vzorci na razpolago.

Bele emajlirane ploščice
za stene in štedilnike
dobavlja
Material
d. z o. z.
Ljubljana
Dunajska c. 36

PARFUMERIJA
MARIBOR, STOLNA UL. 6
Parfumerijski izdelki, Kolinska voda, toaletno milo, sredstva za negovanje zob, ust, kože in nohtov, dom. mila, pralna sredstva, sveče

ŽOLČNI KAMENČKI
Interesantno brošuro o uspešnem zdravljenju žolčnih kamnov Vam pošlje brezplačno lekarna pri Odrešeniku Praga II, Vyšehradska tř. Pišite takoj. —

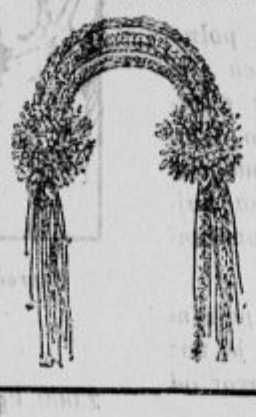

Tovarna umetnega cvetja in rakev
F. STERN
Ilica 44
prej Mira (T. Adler)

Ksilolitni tlak
polaga:
MATERIAL trg. d. z o. z.
Ljubljana, Dunajska cesta št. 36

Sanatorium Dr. Hansa
Graz, Körblergasse 42. Telefon 2352.
Edini zasebni zdravilni zavod za vse operativne, notranje in ženske bolezni, porodne slučaje. — Moderno urejeno. — Višinsko solnce. — Rentgen. Diartermija. — Zdravniki po svoji volji. — Cene zmerne. — Prospekti na zahtevo. —

Najcenejše in najlepše sukno
za moške obleke se dobi v specijalni trgovini sukna pri
Franc Bedič
razpošiljalnica sukna, Maribor, Aleksandrova 28.

Najstarejša tovarna
pohištva
I. I. Naglas v Ljubljani,
Turjaški trg štev. 6
priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva, žimnic, zof, foteljev i. t. d. po zelo nizkih cenah.

Ceneno češko perje!

1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, napol-belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 125 in 150 Din, mehko kot puh 200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. Pošiljatve carine prosto proti povzetju, od 300 Din naprej poštnine prosto. Vzorec zastonj. Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. Naročila samo na **Benedikt Sachsel, Lobez 3 pri Plznu**, Češkoslovaška. - Poštne pošiljke rabijo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo približno 10 dni.

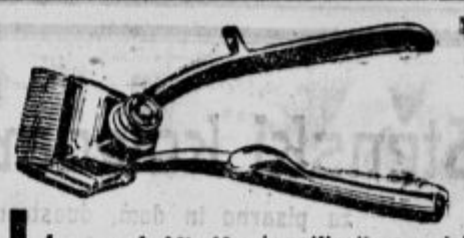

Lasostrižnik iz najfinejšega angleškega jekla 35 Din, britve 19 Din, brivni aparat 17 Din, škarje 7 Din, žepni nož 2.50 Din, kavni mlin 42 Din, kladivo 12 Din, klešče 7 Din, žepna svetiljka 5 Din, harmonika 350 Din, gramofon 355 Din, mandolina 160 Din, kitara 279 Din, gosli 315 Din, tambura 180 Din, okarina 13 Din, fotoaparat 45 Din, krasne otroške igračke kakor: lutke, medvede, konje, zajce, mačke, aute, ladje itd., razpošilja samo v dobri in najboljši kvaliteti veletrgovina **R. STERmecki, Celje št. 18, Slov.** Vse kar ne ugaja se zamenja ali vrne denar. Naročila čez 500 Din poštnine prosta. Zahtevajte takoj in zastonj veliki ilustrovani cenik z več tisoč slikami.

Iščemo večje
razstavne in trgov. lokale
v eni najprometnejših cest v Ljubljani — in
enega veščega akviziterja
za avtomobile in druge naše proizvode. -
Ponudbe na
Škodove zavode, Šelenburgova 7.

Svinjska mast
Ia. zajamčeno čista v sodih po 50 in 100 kg in v kantah po 20 in 50 kg, dalje
Ia. zimske salame
in suhomesnate izdelke dobavlja na veliko in malo najcenejše
MILIVOJ PUTNIK
Fabrika salame, masti i kobasičarskih proizvoda
Bela-Crkva, Banat

15 letno jamstvo
Svetovno znani najboljši šivalni stroje, edino le **Stoewer** za rodbinsko in obrtno rabo.
ZALOGA
L. BARAGA, Ljubljana
ŠELENBURGOVA ULICA 6/I
Telefon štev. 2080.

Svetovno znani in neprekosljivi

DIAMANT **Diamant** DIAMANT

pletilni stroji

bicikli, motocikli, specijalni šivalni stroji, najmodernejši in najpraktičnejši jacquard in osemključni (achtschloss) stroji ter dvojno in trojno produkcijski stroji se dobijo le pri tovarniškem zastopniku

Franc Meglič
mehanična delavnica - Ljubljana - Karlovška cesta štev. 10.

Stalna zaloga strojev ter njih delov. Istotam se sprejemajo vsa v to stroko spadajoča popravila, ki se izvršujejo strokovno v najkrajšem času po konkurenčnih cenah.
Kupec pletilnega stroja ima na razpolago brezplačen poduk.

Prodaja tudi na obroke

Prodaja tudi na obroke

I z s t r i ž i!

KUPON ZA UGANKE V ILUSTRIRANEM SLOVENCU
St. 45

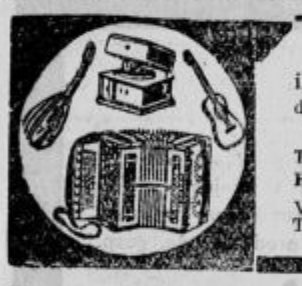

Veliki ilustrovani dobite zastonj! **CENIK** Zahtevajte ga od skladišča
MEINEL IN HEROLD
TOVARNA GLASBIL, GRAMOFONOV IN HARMONIK
R. LORGER MARIBOR ŠTEV. 102
Violine od Din 95·—, Ročne harmonike od Din 85·—, Tamburice od Din 98·—, Gramofoni od Din 345·— dalje

Lovske puške
flobert puške, brovninge, pištole za strašenje psov, samokrese topiče, zaloga lovskih in ribiških potrebščin ter umetni ogenj.
F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Selenburgova 6

NAZNANILO OTVORITVE!
Jutri v ponedeljek 5. novembra začne s poslovanjem specijelno podjetje za radiotehniko:
TONE POLJŠAK ~ RADIOTEHNIKA
LJUBLJANA, ALEKSANDROVA CESTA ST. 5
ter se priporoča radioamaterjem in prijateljem radija. — Dobro sortirana zaloga. — Laboratorij.
ŠPECIJALITETA: Izdelava novih in preureditev starih radioaparatov za priključek na električni vod. Kdor ima upeljano električno razsvetljavo, ne rabi za svoj aparat nikakršnih baterij več. Tudi največji aparati se dajo v tem smislu modernizirati.

Ljudska posojilnica v Celju
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Cankarjeva ulica št. 4
(popreje pri Belem volu)
◆
Obrestuje hranilne vloge po najvišji mogoči obrestni meri in je denar pri njej najvarneje naložen, ker jamčijo poleg rezerv in lastnih hiš vsi člani z vsem svojim premoženjem.
◆
Posojila in trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.
Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica.
Hranilne vloge nad Din 52,000.000·-

Inserirajte v „Slovencu"!

LJUDSKA POSOJILNICA
registrovana zadruga z **neomejeno** zavezo v **Ljubljani**
obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru brez vsakega odbitka. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko, iz lastnih sredstev. - Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.
Hranilne vloge znašajo nad 120 milijonov dinarjev

Cenejše kot pri
RAZPRODAJAH
se dobi vsakovrstno manufakturno blago samo pri
TRPIN, MARIBOR, Glavni trg štev. 17.

Zadnje pošiljke ***krzna*** *iz Leipziga*
so prispele. Kdor namerava kupiti, naj se čimpreje potrudi k tvrdki
L. Ornik, Maribor, Koroška cesta 9
kjer bo našel največjo izbiro v tem predmetu.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ulica štev. 50 (v lastnem poslopju)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.
Brzojavke: Kredit Ljubljana
Tel. 2040, 2457, 2548; interurban 2706, 2806

Stenski koledar 1929

za pisarno in dom, dvostranski, oblike 34×42 cm, obsega poleg koledarja še poštne določbe in prostor za beležke, lično izdelan v večbarvni litografiji prodaja

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Cena za preprodajalce po Din 3·— — na drobno po Din 4.50 —

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z o. z.
na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

najugodneje.

Varnost nudijo lastna palača, nadpolovica delnic hotela »Uniona«, hiše in zemljišča. Krediti v tekočem računu. Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva itd. Denar se naloži lahko tudi po poštnih položnicah.

Vsesplošno znana stara tvrdka

Marija Urbas nasl.

nudi pristne **kranjske klobase** na drobno in veliko
Vsako soboto specijaliteta **pečenice** (Bratwürste)
Komenskega ul. 16

Priporoča se Vam, da si pri nakupu **pohištva** ogledate prvovrstne spalnice, jedilnice, kuhinje in dr. pohištvo. Cene konkurenčne. Točna postrežba. Zahtevajte cenik.

ANDREJ KREGAR tovarniška zaloga pohištva
ŠT. VID nad Ljubljano (nasproti kolodvora Vižmarje)

Tovarniško skladišče

galoš in čevljev za sneg

Tovarna jamči za vsak par

slovite svetovne tovarne **Hutchinson** znamke „ORAO", se nahaja pri

Kosti Nikolić i drug
Beograd, Knez Mihajla ul. 12
Prodaja na veliko

Najcenejši tovorni voz z menjalnikom na 4 brzine in zavorami na vsa 4 kolesa

Novi CHEVROLET tovorni voz, 1½ tonske nosilnosti je sedaj cenejši od katerega drugega kupčiskega voza ki ima menjalnik na 4 brzine naprej in je opremljen s zavorami na vsa 4 kolesa.

Ta in še druga izboljšanja označujejo CHEVROLET tovorni voz kot najrentabilnejšo investicijo v Vašem obratu.

Nove zavore na vsa 4 kolesa poleg še dveh polno neodvisnih, morejo naglo ustaviti voz na vseh strminah in dovoljujejo tudi hitro vožnjo brez opasnosti. Te sigurne in močne zavore varujejo tako blago kot voz pred nesrečo in je vozaču mogoče spretno ustaviti popolnoma natovorjen voz na najhujših klancih. Zavorni bobni so močnejši in povečani in se ne grejejo niti pri česti uporabi.

Pomočjo nove nizke prestave morete voziti s polnim zaupanjem po najstrmejših klancih, čeravno je voz docela natovorjen. Z lahkoto prevozite tudi tovor od 2.000 kg po vspetinah nad 25%. Ta nizka prestava je silno važna pri startanju na slabih cestah ali klancih, ker razvija dvakrat toliko moči kot pri vozovih s tremi brzinami.

Napredek Vaše trgovine odvisen je tudi od izbere Vaših prevoznih sredstev.

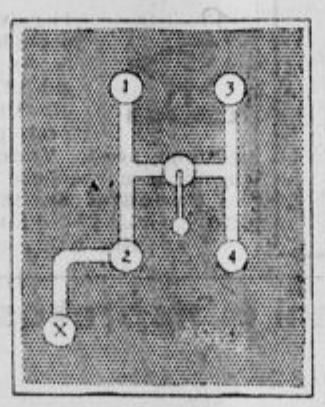

Skica prikazuje način menjalnika na 4 brzine naprej in 1 običajno nazaj pri novem Chevrolet tovornem automobilu. Nova posebno nizka brzina (št. 1) je velike važnosti pri startanju na mehki ali spolzki cesti kot na strminah.

Oris novega Chevrolet menjalnika na 4 brzine.

Zastopnik Vam radevolje brezobvezno razkaže voz in Vam ga predvede na cestah, na katerih običajno izvršujete svoj posel. Vozovi so takoj dobavni.

Zastopniki v celi Jugoslaviji

Chevrolet tovorni vozovi

PROIZVOD GENERAL MOTORSA

Glavno zastopstvo in zaloga rezervnih delov

V. & M. Barešič & Co.

Zagreb Marije Kraljice 34 — Tel. 27-44
Ljubljana Dunajska cesta 12 — Tel. 2292

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D., LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in **samo na debelo**

Premog domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe.
Kovaški premog vseh vrst.
Koks livarniški, plavžarski in plinski.
Brikete.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva 15/I.

NOVEMBER
5
OTVORITEV

novih tečajev francoščine, italijanščine, nemščine, angleščine in zasebne lekcije
Šola za jezike po METODI BERLITZ
Kralja Petra trg 8.

Otvoritveno naznanilo!

Vljudno sporočam cenjenemu občinstvu, da bom otvorila dne 5. novembra t. l. svoj najmoderneje urejen

ZOBNI ATELJE

v Dolenjem Logatcu nasproti pošti, ki bo odprt vsak dan izvzemši nedelje in praznike

od 8 do 12 in od 2 do 5.

Opravljala bom z največjo vestnostjo vsa v zobotehniško stroko spadajoča dela.

ALBINA FORSTER, zobotehnica.

Zahvala

Ob težki izgubi, ki me je zadela nepričakovano s smrtjo mojega nadvse ljubljenega in nepozabljenega soproga, brata, strica in zeta, gospoda

Ladislava Vončina

sodnega kanclista v pokoju in tržana

sem sprejela od vseh strani mnogo dokazov iskrenega sočutja, za kar izrekam svojo najglobokejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem. — Posebna zahvala pa bodi izrečena gg. duhovnikom v Ljubljani ter gg. zdravnikom dr. Krasserju v Kozjem, prim. dr. Divjaku in prim. dr. Göstlu, oba v Ljubljani, za njihov trud in požrtvovalnost ter naklonjenost za časa bolezni, kakor tudi g. predsedniku dr. Lavrenčiču, sodniku g. Pakižu, uradnikom in poduradnikom okrož. urada v Kozjem in v Ljubljani, g. Štuklnu za lep in globoko ginljiv iskren poslovilen govor ob odprtem grobu blagopokojnika, ter vsem darovalcem vencev, nadalje g. Štefanu Goričanu v Ljubljani in g. Josipu Resniku v Kozejm za ves trud, in vsem onim, ki so dragega pokojnika obiskali v njegovi bolezni, kakor tudi vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. — Sv. maša zadušnica se bo brala v torek ob 7. uri zjutraj v Kozjem.

Vsem še enkrat: tisočera zahvala!

Kozje, dne 1. novembra 1928.

Globoko žalujoča soproga **Mici Vončina.**

NIKA MEDICA, roj. RUECH naznanja v svojem, svojih otrok VANDE in LIDIJE ter ostalih sorodnikov imenu pretužno vest, da je njen iskreno ljubljeni soprog in predobri oče, gosp.

Ivan Medica

prokurist Stavbne družbe v pokoju

dne 2. novembra 1928 po dolgem in mučnem trpljenju, previden s svetotajstvi za umirajoče, izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v nedeljo dne 4. novembra 1928 ob ½3. uri popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 3. novembra 1928.

Vsemogočnemu je dopadlo, da je poklical k Sebi našo ljubljeno soprogo, mamo, staro mamo, hčerko, sestro, teto, svakinjo, taščo, gospo

Marijo Marinček

soprogo stroj. kurjača drž. žel.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v nedeljo, dne 4. nov. 1928 od pol 5 iz dež. bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 2. novembra 1928.

ŽALUJOČI OSTALI.

Zahvala

Prisrčno zahvalo izrekamo vsem, ki so rajnemu gospodu župniku

Mateju Štraklu

izkazali zadnjo čast, posebno zastopnikom prečastitega stolnega kapitola in ostali duhovščini, zastopnikom okrajnega zastopa in šolskih oblasti. — Enako zahvaljujemo vse, ki so nam izrazili sožalje nad težko izgubo ali ki so rajnega gospoda obiskovali v njegovi bolezni. Priporočamo ga vsem v blagohoten spomin.

Sv. Peter pri Mariboru, dne 24. oktobra 1928.

Rodbini KIRAR in ŠTRAKL

LJUBLJANA, Komenskega ul. 20 BEOGRAD, Carinska ulica 10

»ČEHOSTAKLO«

INDUSTRIJA STEKLA

VELOUR in SUKNO za damske plašče
velika izbira, nizke cene
R. MIKLAUC „Pri Škofu"
Ljubljana
Lingarjeva ul. Medarska ul.
Pred škofijo

AKO RABITE TISKOVINE
ilustracije, kataloge, prospekte, toda se ne morete odločiti, v kakšni tehniki naj se izdelajo,
BLAGOVOLITE
SE OBRNITI
vedno na naše podjetje. V teh vprašanjih. Vam je vedno drage volje na razpolago
KLIŠARNA
BRZOJAVKE: JUGOTISKARNA LJUBLJANA
JUGOSLOVANSKA TISKARNA
BAKRO-OFSET-SVETLOTISK (HELIOGRAVURA) • KAMNOTISK UMETN. TISK • KNJIGOVEZNICA

SUKNO - DOUBL KAMGARN
za moške obleke
velika izbira, ugodne cene
R. MIKLAUC „Pri Škofu"
Ljubljana
Lingarjeva ul. Medarska ul
Pred škofijo

Ivan Mastnak
CELJE, Kralja Petra cesta 15
priporoča svojo veliko zalogo manufakturnega in konfekcijskega blaga po zelo nizkih cenah.

Najboljši v materijalu in konstrukciji so kolesa in šivalni stroji znamke „Gritzner" in „Adler" za dom. obrt in industrijo. — Švicarski pletilni stroji „Dubied". Istotam pisalni stroji „Uranija" v treh velikostih
Pouk vezenja brezplačen! Na obroke!
Le pri
JOS. PETELINC
Ljubljana
blizu Prešernovega sp.
ob vodi
Večletna garancija!
Zahtevajte ponudbe

Zastopnike
v vseh krajih Jugoslavije za dobroidoči predmet, išče renomirana tvrdka. Sposoben je vsak, kdor ima veselje do dela in se hoče baviti s poslom intezivno. Zahteva se garancija za vzorce etc. Nudimo izvrsten zaslužek. — Točne ponudbe pod: »Tvornica 297-14« na Interreklam d. d., Zagreb, Marovska ulica 28.

Za gg. duhovnike!
Specijalen Strichkamgarn za obleke, kamgarn ali Adrija za talarje, Marengo ali Setland za suknje, ter vse druge potrebščine priporoča v nakup
manufaktura Franc Dobovičnik, Celje
Gg. duhovniki dobe engros cene!

Krojači pozor!
Sukno, kamgarne, koverkote, doublne, lodne in vse krojaške potrebščine kupite najceneje v ogromni tovarniški zalogi Franc Dobovičnik, Celje
Zahtevajte vzorce!

Za ženine in neveste!
Poročne obleke, ter vse potrebno blago za balo, posteljnino, odeje kupite v veliki izbiri najceneje
pri Franc Dobovičnik, Celje
Oglejte si veliko zalogo

Proda se takoj
parni stroj 16 KS, skobelni stroj, venčalni stroj, vrtalni stroj, krožna žaga, tračnica, stružnica in razne transmisije po zelo ugodni ceni in vse v dobrem stanju. — Poizve se v Sp. Šiški, Celovška 71.

Gospodarska zveza v Ljubljani
ima stalno na zalogi po najnižjih cenah:
vseh vrst špecerijsko in kolonijalno blago, mlevske izdelke, poljedelske pridelke, krmila, mesne izdelke, bencin, cement, modro galico, žveplo, poljedelske stroje itd. — Priporoča zlasti za jesensko gnojenje Tomaževo žlindro, rudniški superfosfat.
Prodaja in kupuje seno in slamo, na razpolago drva in premog.

Alfa posnemalnike
za mleko kupite najceneje v mlekarni
Krištof, Ljubljana, Sv. Petra cesta 60

KOMERCIJALNA BANKA D. D.
Podružnica Ljubljana, Mestni trg št. 5
Obavlja vse bančne posle najkulantneje, sprejema vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice. Pooblaščeni prodajalec srečk državne loterije. Prodaja drž. srečk na obroke. Nakup in prodaja deviz in valut.
Telefon št. 2005 Afilacija Banke čehoslovaških legij, Praga Telefon št. 2005 Brzojavni naslov: Komercbanka. Poštni hran. račun št. 13.320.

Dr. M. Slavič:

Na Sinaj

24

Dobro sem zaspal. Ko me je skrb za solnčni vzhod vzbudila, je bilo šele ob dveh. Vendar pa sem odprl okno in pogledal v noč na Sinaju. Čarobno je bilo nebo. Iste zvezde sicer ko doma, ali vendar veliko bolj svetlo in veliko večje svetlikajo v tem ozračju, tako da se še bolj zdi, da nam jih je ljubi Bog res »obesil« kot svetiljke na nebo. Hotel sem še samo napol zaspati, da ne bi bilo prepozno. Vendar pa me je šele Mojsejevo trkanje na vrata vzbudilo iz spanja. Bog ve, kako se je trudil dobri Mojse, da ne bi zaspal radi mene. In ko sem stopil iz koče, je bil tudi on napravljen ter šel z menoj pod milo nebo.

Ob ½ 4. uri je bilo, ko sem se začel razgledovati po obzorju in s p. Mojsejem ugibati, kje bo vzšlo solnce. Črta na vzhodnem obzorju se je začela že robiti, svetlikati, glasniki jutranje zore s svojimi žarometi so bili že pripravljeni, da se spodobno priklonijo zlatemu solncu in potem izginejo v njegovem spremstvu. Solnce pa se je še mudilo. Še ni bilo vse pripravljeno za primeren sprejem. Midva sva se naveličala stati, sedla in naslonila sva se na skale ter zrla nepremično proti vzhodu, da ne bi prišlo solnce brez najinega pozdrava. Najini bližnji sosedi, gorski vrhovi, tudi džebel Musa, so bili že pokoncu, moleli so že kvišku svoje ponosne glave. Vse drugo pa je bilo pokrito z belo meglo. V smeri proti vzhodu pa se je polagoma vzbudil vrh za vrhom, umil v meglici svoj obraz ter se ozrl naokoli, ali ni med zaspanci. Ko so se znebili vrhovi svoje meglene odeje, se mi je zdelo, da še njih zebe kakor mene, ki mi je moral Mojse prinesti še drugo odejo.

Pol ure smo že čakali, saj je tudi Atija prilezel s svojega brloga. Oh nesrečni Atija! Ves žalosten je bil, svojih sandalov, ali bolje podplatov z vrvcami, ni našel. Položil jih je zvečer pred kočo, pozabil vzeti čez noč k sebi, ponoči pa mu jih je odnesla — lisica, tako je sklepal. Stikal je zdaj od skale do skale, od jame do jame daleč naokoli, ali o sandalih ni bilo ne duha ne sluha. Njegovo edino obuvalo je bilo izgubljeno, povrh pa bo še moral bos hoditi po ostrem kamenju do doma. Nobeno sožalje mu ni moglo nadomestiti te izgube.

Proti vzhodnemu obzorju so se videli že vsi vrhovi, celi gorski grebeni, prepadi med gorami in globoki vadiji. Solnce pa še vedno ni hotelo priti, kakor da bi se zgodila tudi kaka nesreča na pohodu.

Naenkrat se je razgibala tenka zavesa na obzorju, v solnčnih žarkih izginila, in zlato, rumeno sveže solnce je poskočilo nakvišku, se dvignilo z naglo brzino, se otreslo obzorja ter splavalo v rdeči jutranji zarji višje in višje v sinje nebo. Če kdaj, sem v času tega trenutka občutil poezijo psalmista (18, 6. 7):

Postavil je solncu tam šotor;
in ono prihaja kakor ženin iz svoje palače,
in kakor junak se raduje dirke po poti;
na enem koncu neba je njegov izhod,
in teči mu je do drugega konca;
in nič se ne more skriti njegovemu žaru.

Razgled po solnčnem vzhodu je bil še lepši, čistejši ko prejšnji večer pred solnčnim zahodom. Razločeval sem celo natanko srebrno belo vodo Akabskega morja z zalivom ter zaznal obrise gorovja vzhodno od tega morja. Rdeče morje je bilo dolg, moder pas, na katerem ni bilo nobenega parnika; p. Mojse mi je rekel, da včasih lepo vidi ladje v Rdečem morju. Puščava Kaa med Rdečim morjem in Sinajskim gorovjem, ki sem jo že poznal, se je vlekla ob morju. Onkraj njega pa se je videlo afriško skalnato obrežje. Proti jugu sem iskal najjužnejšo sinajsko točko Ras Muhamed; proti severu pa je poskakovalo moje oko preko gora, grebenov, vadijev, gričevja v puščavo, veliko, prostrano, neobsežno z obzorjem.

Zopet in zopet sem se obračal na vse strani, da bi mi ne ušla kaka posebnost. Oziral sem se proti Sueškemu zalivu ter iskal potem pot Izraelcev od Sueza do Sinaja. Odtod sem jih v duhu spremljal po bližnjih in daljnih vadijih do Judovskega gorovja, šel ž njimi potem severno od akabskega zaliva na vzhodni strani Mrtvega morja proti Obljubljeni deželi. Vzbujale so se mi misli na čudovito božje vodstvo izvoljenega ljudstva, na velike voditelje in preroke tega naroda, ki so ga učili hoditi po potih Gospodovih. Pesniški glasniki božje postave, psalmisti, so mi bili blizu z njihovim Libanonom, Hermonom, Basanom, Karmelom in pred vsem sv. Sionom. Čudovit je ta svet, čudovita Sveta dežela, čudovita pota božja do Kristusa Gospoda.

Za daritev Nove Zaveze nisem našel primerne vodoravne skale. P. Mojse mi je dal mizo, ki sem jo postavil na ozki terasi pred zavetiščem. Napravil sem na njej altar za daritev, od zadnjega preroka Stare Zaveze Malahije prerokovano: »Zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda bo moje ime veliko med narodi, in na vseh krajih se bo darovalo, in čista daritev se bo opravljala mojemu imenu; ker veliko bo moje ime med narodi, pravi Gospod nebesnih čet.« (Mal. 1, 11.)

Slovo od Sv. Katarine ni bilo lahko. Težko sem se ločil od teh sinajskih gorskih in vadijskih prvakov, svojih poklicnih znancev in prijateljev, ki sem jih zdaj obiskal prvikrat, pa skoro gotovo tudi zadnjikrat. Ločitev od njih mi je olajšal le brat Mojse, ki me je zagotavljal, da lahko radi njega ostanem na vrhu kakor dolgo hočem. Pregledal sem ponovno vse obzorje, vrhe sem z Atijem znal našteti že kar z imeni, svoje oči sem napasel s pogledi na Rdeče morje in akabski zaliv. Tudi če sem zatisnil oči, je stalo vse to pred mojimi duševnimi očmi v vsej divni krasoti.

»Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani«: 24. zvezek: A. Marby, HANKA. Lužiško-srbska povest. Din 22, vez. Din 30. — 25. zvezek: Haggard, HČI CESARJA MONTEZUME. Din 32, vez. Din 42. — 26. zvezek: Lorenzini, STOŽEK IN NJEGOVO BURKASTO ŽIVLJENJE. Din 14, vez. Din 22. — 27. zvezek: Pregelj, OTROCI SOLNCA. Din 24, vez. Din 32. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA. Din 28, Din 40.

A. Šinkovec nasl. K. SOSS

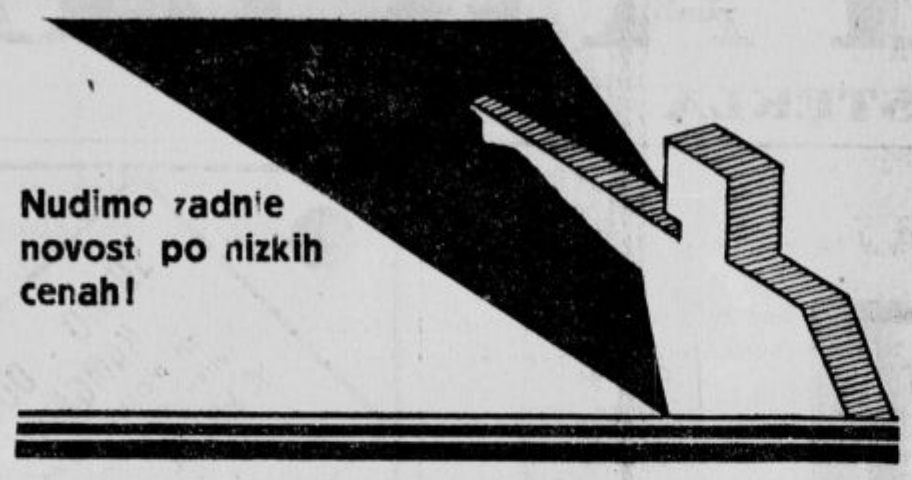

„SAVA“

opče osiguravajuče dioničarsko društvo

v ZAGREBU

ustanovljena od jugoslovenskih denarnih zavodov:

Prva hrvatska štedionica, Jugoslavenska eskomptna i hipotekarna banka d. d. in Srpska banka d. d. v Zagrebu, Jadransko-Podunavska banka d. d. in Zemeljska banka d. d. v Beogradu ter Zemeljska banka za Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu,

je prevzela v Kraljevini SHS elementarna zavarovanja obče zavarovalnice Assicurazioni Generali v Trstu. Lastni družbeni jamstveni fondi nad 30 milijonov dinarjev brez generacij bank ustanoviteljic.

Generalno zastopstvo za Slovenijo

v Ljubljani, Sv. Petra cesta štev. 2

Bridkooster ubrus, elastično kot pero trdo kot diamant.

Gillette je uporabila v svojoj tovarni najboljše metode izdelave jekla, in vse moderne pripomočke, obdelave jekla zato, da je izdelala ostro rezilo. Svojevrstno kaljenje daje pristnim Gillette-rezilom vlačno trdnost patentovani brusilni stroji pa njihov bridkooster ubrus.

De Luxe zavitki (30 rezil), celotni zavitke (10 rezil), napol zavitki (5 rezil) dobite v vseh zadevnih prodajalnah.

Vsako pristno Gillette-rezilo ima vtisnjeno tole zaščitno znamko:

MADE IN U. S. A. TRADE Gillette MARK KNOWN THE WORLD OVER

GILLETTE SAFETY RAZOR CO.

Firestone

pneumatike

Zastopstvo za Kranjsko

Ivan Oblak

Celovška cesta 34

Telefon 2663

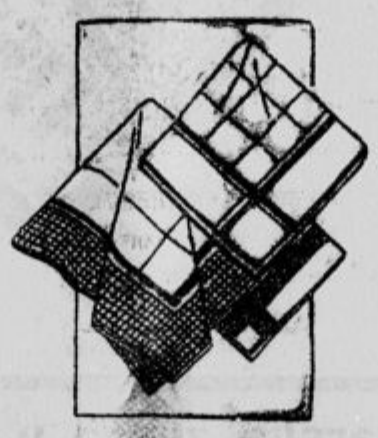

Žepni robci za dame in gospode

Velika izbira!

A. & E. SKABERNE — Ljubljana.

Din 98·—

8 prednosti novih preciznih Roskopf-Anker ur:
1. Os iz niklaste litine nezlomljiva.
2. Antimagnetično kompenzirano spiralno pero.
3. Vse osi teko v kamenih.
4. Trenje balančne osi v vseh položajih enako.
5. Močni zobje pri kolesih za navijati.
6. Hermetično zapirajoči se pokrovi.
7. Najtočneje regulirani in repasirani
8. 5letna garancija.

Zahtevajte brezplačni cenik!

A. Kiffmann, Maribor št. 40/b

Specijalist samo boljših ur

Naznanilo preselitve

Cenj. odjemalcem naznanjamo, da smo našo tovarno ogledal in brušenega stekla, **preselili** v nove moderne in razširjene prostore na

Celovško cesto št. 81

telefon št. 23-43.

Tem potom se velecenjenim svojim odjemalcem najtopleje zahvaljujemo za vso naklonjenost, ki so jo doslej izkazali našemu podjetju, in prosimo, da nam isto ohranijo tudi v naših novih, vsem zahtevam moderne industrije stekla odgovarjajočih prostorih.

Zagotavljamo svoje velecenjene odjemalce, da jih bomo v bodoče mogli postrezati v vsakem oziru kar najbolj točno in solidno.

„Spectrum“, d. d.

Ing. Kopista Dubsky & Krstić,

tovarna ogledal in brušenega stekla,

Ljubljana.

Perje - puh

tekači (Lauftepiche), gradl za madrace, predpostelji, kakor vsako drugovrstno manufakturno blago po **izjemno nizkih cenah in v veliki izbiri**

samo pri tvrdki

J. Preac

Maribor, Glavni trg 13. Maribor, Glavni trg 13.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru Registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Sprejema vloge | Daje posojila | Izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle

Obrestuje vloge po 6% in 7½%

NAZNANILO!

Puškarna Kaiser

se je preselila na Kongresni trg št. 9

v poslopje Kino Matica (desni lokal)

KRISTAL D. D.

tovarna ogledal in brušenega stekla

MARIBOR

Koroška cesta št. 32 **Telef. interurb. 132**

Izdeluje ogledala iz Ia kristalnega stekla 5½—8 mm deb. **v vseh velikinah, tudi v merah 300×200 cm in več,** brušena prozorna stekla z okraski, upognjena stekla, **ledenasto steklo 5 mm,** popravlja oslepela ali sploh pokvarjena stara ogledala, izvršuje zastekljenje izložb in portalov s zrcalnim steklom 6—8 mm in s specijalnim steklom 6—7 mm deb., vlaganje stekla v medenino, **izdelovanje pultnih plošč iz 8—10 mm deb. zrcalnega stekla ter avto-vetrobranov.** Ima v zalogi colska in navadna ogledala (Streifenglas) vseh vrst. **Vse po jako zmernih in znižanih cenah.** Jamči za prvovrsten, trpežen oblog zrcal, kateri je v naši državi priznan kot najboljši.

Zahtevajte ponudbe!

Razglas

„Slavija“, jugosl. zavarovalna banka v Ljubljani,

je preselila svojo pisarno življenskega oddelka iz palače Ljubljanske kreditne banke v svoje lastno poslopje v **Gosposki ulici št. 12,** kjer so zanaprej združeni vsi oddelki in centrala. — Cenj. občinstvo prosimo, da se zanaprej v vseh zavarovalnih zadevah obrača eidino na zgoraj označen naslov, eventuelno potom telefona, ki ima **štev. 2176.**

Banka „Slavija“.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Brzojav. naslov: Gospobanka **Ljubljana, Miklošičeva cesta 10** Telefon št. 2057, 2470 in 2979

Kapital in rezerve skupno nad Din 16,000.000·—, vloge nad Din 300,000.000·—

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2½% vojne odškodnine in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo **srečk Državne razredne loterije.**

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.